

regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de regeling gehalveerd. Deze regeling geldt ook voor arbeidsongeschikten maar die worden uitgezonderd van de versobering. Hun startersaftrek blijft dus ongewijzigd.

27. Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden

Schoonmaakwerkzaamheden worden belast met het lage btw tarief van 9% in plaats van het algemene tarief van 21%. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief van 21%.

28. Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties

Schoonmaakwerkzaamheden worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief.

Tabel 4: shortlist alternatieve maatregelen invulling stelpost

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2026	2027	2028	struc.
27	Afschaffen btw verlaagd tarief kappers	218	218	218	218
28	Afschaffen btw verlaagd tarief schilderen, stukadoren en behangen	411	411	411	411
29	Afschaffen btw verlaagd tarief sierteelt	331	331	331	331
30	Afschaffen btw verlaagd tarief isolatiewerkzaamheden	36	36	36	36
31	Afschaffen reisaftrek openbaar vervoer*	0	0	0	7
32	Afschaffen landbouwvrijstelling met overgangsrecht*	0	0	0	186
33	Afschaffen btw verlaagd tarief kampeerterreinen	170	170	170	170
34	Afschaffen btw verlaagd tarief bioscopen	36	36	36	36
35	Afschaffen btw verlaagd tarief dagrecreatie	132	132	132	132
36	Afschaffen zelfstandigenaftrek*	0	0	0	302
37	KIA afbouwen	148	296	445	449
38	Afschaffen nettopensioen en nettolijfrente	0	0	0	62

* Op grond van arresten van de Hoge Raad van juni 2024 moet aanvullend rechtsherstel plaatsvinden voor box 3. Dit leidt tot extra werkzaamheden in het portfolio voor de Inkomensheffing. De gevolgen daarvan voor de totale portfolio planning (inclusief moderniseringsopgaaft en werkelijk rendement box 3), worden op dit moment in kaart gebracht. De uitkomsten daarvan zijn half september bekend. Gevolg hiervan is dat nu niet kan worden aangegeven wat het eerstvolgende belastingjaar is waarin weer structuuraanpassingen in de IH-systemen nodig zijn. Parameteraanpassingen blijven gewoon mogelijk

29. Verlaagde btw tarief kappers

Kappers worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden kappers belast met het algemene tarief.

30. Verlaagde btw tarief schilderen, stukadoren en behangen

Schilderen, stukadoren en behangen worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief.

31. Verlaagde btw tarief sierteelt

Sierteelt wordt belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doelmatigheid en de onderbouwing voor overheidsingrijpen. Dit

houdt in dat er onvoldoende is toegelicht waarom het nodig is dat de overheid ingrijpt in deze markt door het tegen een lager tarief te belasten. Met deze maatregel wordt sierteelt belast met het algemene btw tarief.

32. Verlaagde btw tarief isoleren

Isoleren wordt belast met het lage btw tarief. Deze regeling is niet specifiek geëvalueerd maar isoleren valt wel onder de bredere categorie 'arbeidsintensieve diensten' die negatief is geëvalueerd op doelmatigheid. Er wordt op dit moment een vervolgonderzoek opgestart naar isoleren. Met deze maatregel wordt isoleren belast met het algemene btw tarief.

33. Reisaftrek openbaar vervoer

De reisaftrek openbaar vervoer is een aftrekpost binnen de IB voor kosten die iemand maakt aan woon-werkverkeer met openbaar vervoer. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

34. Landbouwwijstelling

De landbouwwijstelling is een regeling voor agrarische ondernemers waarmee een verandering van de waarde van hun grond wordt vrijgesteld van belasting. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid, onderbouwing voor overheidsingrijpen en complexiteit voor de uitvoering. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

35. Verlaagde btw tarief kampeerterrinen

In het hoofdlijnenakkoord is het verlaagde btw tarief voor logiesverstrekkingen afgeschaft, met uitzondering van kampeerterrinen. Deze uitzondering leidt tot afbakeningsproblemen voor de Belastingdienst (wat kwalificeert als een kampeerterrin) en versterkt de bereidheid van belastingplichtigen om te procederen tegen de verhoging. Met deze maatregel wordt de uitzondering teruggedraaid.

34.& 35. Verlaagde btw tarief bioscopen en dagrecreatie

In het hoofdlijnenakkoord is het verlaagde btw tarief voor culturele goederen en diensten afgeschaft, met uitzondering van bioscopen en dagrecreatie. Ook deze uitzonderingen leiden tot afbakeningsproblemen en versterken bereidheid om te procederen. Met deze maatregel worden deze uitzonderingen teruggedraaid.

36. Zelfstandigenaftrek

De zelfstandigenaftrek is een vrijstelling binnen de IB voor ondernemers waardoor over bepaalde bedragen van winst uit een onderneming geen belasting hoeft te worden betaald. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de vrijstelling afgeschaft.

37. Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)

De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. Deze regeling is beoordeeld als beperkt doeltreffend en doelmatigheid, o.a. door beperkte beschikbaarheid van data. Met deze maatregel wordt de KIA in meerdere stappen afgebouwd.

38. Afschaffen nettopensioen en nettolijfrente

Via de nettopensioen- of nettolijfrenteregeling is het mogelijk om extra pensioen op te bouwen over het salaris boven de aftoppingsgrens. De werknemer betaalt de premie uit het nettoloon. De opgebouwde waarde is vrijgesteld in box 3 en de uitkering is onbelast. De Raad van State heeft in zijn advies bij de Wet toekomst

pensioenen geadviseerd nettoregelingen af te schaffen vanwege vraagtekens bij de doelmatigheid, beperkte aantal deelnemers, streven naar vereenvoudiging en uitvoering door de Belastingdienst.

Kabinetsreactie evaluaties fiscale regelingen

- Alle fiscale regelingen worden periodiek geëvalueerd. De begrotingsregels schrijven voor dat negatief geëvalueerde regelingen versoberd of afgeschaft moeten worden.
- Als hiervan afgeweken wordt moet de verantwoordelijk minister dit verantwoorden. Het kabinet informeert de Kamer met een kabinetsreactie over de opvolging van de evaluatie. Tijdens de demissionaire periode van het vorige kabinet zijn er geen kabinetsreacties verstuurd. Het gaat om de volgende evaluatierapporten:
 - Evaluatie verlaagde btw-tarieven
 - Evaluatie innovatiebox
 - Evaluatie landbouwwijziging
 - Evaluatie reisaftrek OV
 - Evaluatie giftenaftrek
 - Evaluatie heffingskortingen
 - Evaluatie 30%-regeling en ETK-regeling
 - Evaluatie fiscale ondernemersregelingen
- In september zal een Kamerbrief met de kabinetsreactie op alle evaluaties worden verstuurd. Voor sommige regelingen zal het nodig zijn om vervolprocessen op te zetten, bijvoorbeeld als aanbevelingen uit de evaluatierapporten hiertoe aanleiding geven of als er meer informatie nodig is. Deze vervolprocessen kunnen benoemd worden in de brief met de kabinetsreacties.

Negatieve beoordelingen fiscale regelingen

- Tabel 5 geeft een overzicht van negatief beoordeelde regelingen die op basis het ambtelijk rapport Aanpak fiscale regelingen en recente evaluaties (A en B) aangemerkt zijn voor de taakstelling. Daarbij staat groen en rood voor een positief respectievelijk negatief oordeel, geel is discutabel/onzeker. Grijs betekent dat dit aspect niet is onderzocht.
- Deel C van de tabel toont een aantal negatief beoordeelde regelingen die op basis van het HLA niet voor de hand liggen als invulling van de taakstelling. De eigenwoningregeling omdat expliciet is aangegeven dat deze niet wordt gewijzigd¹ en de MKB-winstvrijstelling en giftenaftrek omdat hier al maatregelen voor zijn opgenomen in het HLA.
- Deel D van de tabel bevat regelingen die op basis van de evaluatie-uitkomsten niet direct zijn aangemerkt voor de taakstelling, maar wel recent zijn geëvalueerd zonder beleidsinhoudelijke kabinetsreactie.

Tabel 5: Beoordelingen fiscale regelingen op basis van ambtelijk rapport aanpak fiscale regelingen en recente evaluaties

¹ Dat geldt ook voor de in de HLA uitgezonderde verlaagde btw-tarieven voor attractieparken, speel- en siertuinen, en andere dergelijke primair en permanent voor vermaak en dagrecreatie ingerichte voorzieningen, circussen, dierentuinen, bioscopen en kamperen".

	Doeltreffendheid	Doelmatigheid	Complexiteit uitvoering	Doenlijkheid	Onderbouwing overheidsingrijpen
A) Negatief geëvalueerd zonder kabinetsreactie					
Meewerkaftrek	Red	Red	Yellow	White	Red
Stakingsaftrek	Red	White	Yellow	White	Red
Zelfstandigenaftrek	Red	Yellow	White	White	Yellow
Starters aftrek en startersaftrek voor arbeidsongeschikten	Red	Yellow	White	Yellow	White
Willekeurige afschrijving starters	Red	Yellow	White	White	Yellow
Reisaftrek OV	Red	Red	Yellow	Yellow	Black
Landbouwvrijstelling	Red	Red	Red	White	Red
Arbeidskorting	Red	Red	Black	Black	Black
Btw verlaagd tarief - Sierteelt	Black	Red	Yellow	White	Red
Btw verlaagd tarief - Kappers	Red	Red	Black	White	Yellow
Btw verlaagd tarief - Schoonmaakwerkzaamheden	Red	Red	White	White	Yellow
Btw verlaagd tarief - Schilderen, stukadoors en behangen	Red	Red	Black	White	Yellow
B) Overig negatief beoordeeld					
Verlaagd tarief bestelauto ondernemers in de motorrijtuigenbelasting	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Red
Vrijstelling uitkering bij 25- of 40-jarig dienstverband	White	White	Black	White	Red
Nettopensioen en nettolijfrente	Black	Yellow	Yellow	Black	Red
Verlaagd tarief accijns kleine brouwerijen	Red	Red	Black	White	Red
Laag vpb-tarief	White	White	Yellow	Black	Red
EB degressieve tariefstructuur elektriciteit/gas	White	White	Red	White	Yellow
EB Belastingvermindering per aansluiting	Black	Red	Yellow	Black	Yellow
Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek	Yellow	Yellow	Yellow	White	Yellow
Uitzondering verbruiksbelasting zuivel- en sojadranks	White	White	White	White	White
Heffingsplafond leidingwaterbelasting	White	White	White	White	White
C) Op basis van HLA niet aangemerkt voor taakstelling					
Eigenwoningregeling	Yellow	Red	Red	Red	Red
Giftenaftrek inkomstenbelasting	Black	Red	Red	Yellow	Yellow
Mkb-winstvrijstelling	Yellow	Red	Black	White	Yellow
D) Op basis van de evaluatie-uitkomsten niet aangemerkt voor de taakstelling					
Innovatiebox - stimuleren vestigingsklimaat	Black	Yellow	Yellow	White	Black
Innovatiebox - stimuleren R&D	Yellow	Red	Yellow	White	Black
Algemene heffingskorting	Black	Yellow	Black	Black	Black

Inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) ²						
Ouderenkorting						
Alleenstaande ouderenkorting						
Jonggehandicaptenkorting						
30%-regeling						
ETK-regeling						

C. Tegenvaller tariefkorting motorrijtuigenbelasting emissievrije auto's EV

Bespreekpunt: Welke beleidsoptie heeft uw voorkeur voor het opvangen van de extra derving bij de tariefkorting voor elektrische auto's in de motorrijtuigenbelasting?

- Maatvoering versoberen naar 25% vanaf 2026 en 0% vanaf 2030
- Maatvoering gelijk houden aan voorjaarsnota, algemeen tarief motorrijtuigenbelasting met 6 – 7% verhogen.
- Maatvoering versoberen naar 30% vanaf 2026 en t/m 2030, algemeen tarief motorrijtuigenbelasting met 3 – 4% verhogen.

- In de voorjaarsnota (VJN) van dit jaar is besloten tot een nieuwe tariefkorting in de motorrijtuigenbelasting voor emissievrije personenauto's vanaf 2026. De tariefkorting is 75% in 2025 en zou zonder aanpassing vervallen per 2026. Door het besluit bedraagt de tariefkorting 40% in 2026 – 2028, 35% in 2029, 30% in 2030 en 0% vanaf 2031. De nieuwe tariefkorting is bedoeld als compensatie voor het technisch meergewicht van elektrische auto's.
- Uit de nieuwe cijfers blijkt dat de budgettaire derving fors hoger uitvalt dan geraamd ten tijde van de Startnota. Dat komt voor een deel door snellere ingroei van EV voertuigen dan verwacht en voor een deel doordat in het model per abuis onvoldoende rekening werd gehouden met het technisch meergewicht van elektrische auto's.
- De tariefkorting in de motorrijtuigenbelasting leidt naast derving voor het rijk ook tot een derving voor de provincies. Dit komt doordat de tariefkorting ook doorwerkt in de provinciale opcenten. Met de provincies is in het voorjaar afgesproken dat zij hiervoor volledig worden gecompenseerd. In de VJN is daarom een compensatiebedrag gereserveerd op de Aanvullende Post (AP) (in totaal € 656 mln.). Vanwege de bestuurlijke verhoudingen, wordt in ieder scenario vastgehouden aan volledige compensatie voor de provincies.
- De budgettaire derving kan worden opgelost door de maatvoering van de tariefkorting te versoberen of door een andere dekkingsmaatregel te nemen. Aan de hand hiervan zijn drie mogelijke oplossingsrichtingen uitgewerkt. Hierbij gelden de volgende overwegingen:
 - Hoogte tariefkorting voor emissievrije personenauto's:**
 - De tariefkorting dient als compensatie voor het extra bedrag dat in de motorrijtuigenbelasting voor elektrische personenauto's moet worden betaald, als gevolg van het meergewicht van het accupakket, ten opzichte van een vergelijkbare fossiele auto. Een korting van 30% is voor veel auto's voldoende om hiervoor te corrigeren. Op individueel niveau zijn er echter veel verschillen. In

² De IACK wordt reeds afgebouwd vanaf 2027.

- het voorjaar is er daarom voor gekozen om iets ruimer te starten (40%) en later te zakken naar 30%.
- De afgesproken tariefkorting in de VJN draagt bij aan de klimaatdoelen en leidt tot circa 0,2 Mton extra CO₂-reductie. Een lagere korting heeft een negatieve impact op het doelbereik. Daar staat tegenover dat in het basispad de ingroei van elektrische auto's sneller gaat dan verwacht, dus er is ook een rationale voor een kleinere prikkel.
 - De CO₂-reductie van variant B is het grootst (conform VJN). De CO₂-reductie van variant A en C is afgerond circa 0,1 Mton lager.
 - **Generieke mrb-verhoging als dekkingsmaatregel:**
 - In plaats van de maatvoering van de tariefkorting aan te passen, kan er ook voor worden gekozen om het algemene tarief van de motorrijtuigenbelasting te verhogen. Zowel elektrische als fossiele personenauto's en bestelauto's particulier betalen dan mee.
 - Dit heeft als voordeel dat de oorspronkelijke maatvoering van de tariefkorting in stand kan blijven en daarmee ook de verwachte CO₂-reductie (0,2 Mton) en positieve effecten op de ingroei van elektrische auto's in het wagenpark.
 - Nadeel is dat de lastenstijging grotendeels terecht komt bij de fossiele automobilist (per fossiele en elektrische auto is de procentuele verhoging even hoog, maar er rijden veel meer fossiele auto's rond).
 - **Begrotingsregels:**
 - Verschillen tussen de oorspronkelijke raming en de herijkte raming moeten volgens de begrotingsregels binnen het inkomstenkader worden gecompenseerd.
 - Zoals hiervoor geschetst, heeft de tariefkorting echter ook gevolgen voor de inkomsten die provincies krijgen uit de provinciale opcenten.
 - De compensatie voor de provincies valt aan de uitgavenkant van de begroting en hier is geen extra geld beschikbaar.
 - Binnen het bestaande budget aan de uitgavenkant kan alleen worden gebleven als de maatvoering sterk wordt versoerd (optie A).
 - Indien wordt gekozen voor alternatieve dekking aan de lastenkant van de begroting, dan kunnen provincies alleen voldoende worden gecompenseerd als er een meeropbrengst wordt gerealiseerd aan de lastenkant en deze deels via een kadercorrectie aan de uitgavenkant kan worden ingezet voor extra compensatie (ophoging reservering op de AP).
 - Samenvattend leidt optie B (tariefkorting conform VJN en dekken via verhoging algemeen mrb-tarief) tot de grootste CO₂-reductie (0,2 Mton), maar ook tot de grootste lastenstijging voor de fossiele auto's. Variant A heeft het voordeel dat de derving binnen de tariefkorting zelf wordt opgelost (geen lastenstijging voor andere groepen), maar de CO₂-reductie van deze variant is ook het laagst. Daarnaast is de hoogte van de tariefkorting niet meer voldoende om volledig te corrigeren voor het meergewicht van het accupakket. Variant C zit tussen variant A en B in.

Tabel 6: Vormgeving tariefkorting varianten

Vormgeving tariefkorting elektrische auto's en stijging algemeen tarief motorrijtuigenbelasting								
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	>2030
Varianten tariefkorting								
Variant VJN2024	100%	75%	40%	40%	40%	35%	30%	0%
Variant A (volledig versoeren)	100%	75%	25%	25%	25%	25%	0%	0%

Variant B (niet versoberen)	100%	75%	40%	40%	40%	35%	30%	0%
Variant C (beperkt versoberen)	100%	75%	30%	30%	30%	30%	30%	0%
Varianten verhogen algemeen tarief motorrijtuigenbelasting (in procentuele verhoging)								
Variant A	-	-	-	-	-	-	-	-
Variant B	-	-	5%	6%	7%	7%	7%	7%
Variant C	-	-	3%	3%	3%	4%	4%	4%

Tabel 7: Budgettaire gevolgen varianten

Budgettaire plaat tariefkorting motorrijtuigenbelasting EV (in mln. euro, - = saldo verslechterend)									
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc	cum 25-30
lastenkant									
Raming VJN in prijspeil 2024	0	0	-304	-321	-359	-326	-344	-102	-1654
Herijkte augustusraming in prijspeil 2024	0	-42	-400	-486	-587	-574	-574	-41	-2663
Saldo VJN PP24 – augustusraming	0	-42	-96	-165	-228	-248	-230	61	-1009
Compensatie provincies									
Raming VJN (in prijspeil 2026, maar geboekt als prijspeil 2024)	0	0	-96	-117	-141	-149	-153	0	-656
Herijkte augustusraming in prijspeil 2024	0	0	-159	-200	-251	-274	-286	0	-1170
Saldo VJN (PP24) – augustusraming	0	0	-63	-83	-110	-125	-133	0	-514
Saldo na de drie varianten (rijksdeel, lastenkant, inclusief kadercorrectie voor provinciale opcenten)									
Variant A	0	-42	61	12	23	-72	503	84	485
Variant B	0	-42	77	36	-6	-36	-19	405	10
Variant C	0	-58	130	50	61	-3	-149	276	32

Bijlage 1 Groslijst

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Verhogen lage tarief box 2 met 1%-punt (naar 25,5%)	119	119	119	119	476	119
Lage Vpb tarief verhogen met 1%-punt (naar 20%)	540	540	540	540	2160	540
MKB winstvrijstelling verlagen met 1%-punt	155	160	161	161	637	161
Beperken drempel excessief lenen van €500.000 naar 17.500	41	41	41	41	164	41
Terugdraaien verlaging tarief box 3	100	100	100	100	400	100
Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 37%	102	102	0	0	0	0
Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 38%	204	204	0	0	0	0
EWV tot € 1.200.000 verhogen met 0,05%-punt	363	389	402	402	1556	488
Aftoppingsgrens pensioen niet indexeren voor drie jaar	18	33	48	48	147	48

- De opbrengst van de bovenstaande opties om het box 3 tarief te verhogen, is additioneel aan de opbrengst van het terugdraaien van de box 3 verlaging uit het HLA. Dit omdat er vanuit is gegaan dat deze maatregel eerst wordt teruggedraaid alvorens het tarief wordt verhoogd.
- Vanaf 2027 wordt voorzien dat het nieuwe box 3 stelsel in gaat. Omdat nog niet vaststaat hoe dit stelsel er precies uit komt te zien (het wetsvoorstel ligt nog bij de Raad van State), kunnen hier geen inkomsten worden ingeboekt na 2026.

Bijlage 1: Stand inkomstenkader

- Onderstaande tabellen geven de opgave weer voor de augustusbesluitvorming. Een groot deel van de ramingen zijn gebaseerd op de CEP raming van het CPB die voorafgaand aan de voorjaarsbesluitvorming is gepubliceerd. Op 16 augustus wordt de cMEV gepubliceerd. Hierdoor zullen een aantal ramingen aangepast worden.
- Er zijn drie hoofdredenen waardoor afwijkingen zijn ontstaan sinds het Hoofdlijnenakkoord: 1) gerechtelijke uitspraken, 2) herijkingen en 3) overige ontwikkelingen. Deze worden hieronder per onderwerp besproken. In de toelichting vindt u een beschrijving van alle maatregelen.
- De begrotingsregels stellen dat budgettaire veranderingen zowel in als na de kabinetsperiode gezamenlijk op nul uitkomen, waarbij het kader in principe ook per jaar zoveel als mogelijk op 0 moet sluiten.
- Ten aanzien van de stand van het inkomstenkader zijn er nog drie openstaande punten:
 - De gevolgen van premieontwikkelingen (Zvw-premies en Whk) zijn een vast onderdeel van de besluitvorming. Voor wat betreft de Zvw premie zal de stand afhankelijk zijn van de cMEV en de uitgavenbesluitvorming. Gebruikelijk is om deze te compenseren via het tarief eerste schijf IB (voor het deel voor burgers) en de AOF-premie (voor het deel voor bedrijven). Bent u akkoord met deze route voor compensatie?
 - Er is sprake van een incidentele tegenvaller bij de versoering van de giftenaftrek (uit het HLA). Recent is duidelijk geworden dat uniformering van de giftenaftrek in de IB per 2028 niet uitvoerbaar is. Dit leidt tot een incidentele derving van €113 miljoen in 2028. Het is mogelijk om dit (cumulatief over de kabinetsperiode) te dekken uit de herijking van de maatregel invoeren aftrekherziening btw op onroerende investeringsdiensten (deze levert vanaf 2026 structureel €43 miljoen meer op dan eerder verwacht). Dit betekent dat dit deel van de herijking niet meer elders kan worden ingezet. Een alternatief is om meer dan de benodigde stelpost aan fiscale regelingen op te halen. Wat heeft u voorkeur om de tegenvaller in de giftenaftrek te dekken?
 - In het voorjaar is besloten tot het invoeren van een tijdelijke tariefkorting binnen de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor emissievrije personenauto's. In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen hiervan verwerkt. Recent is gebleken dat het ramingsmodel dat hiervoor is gebruikt niet goed werkt, en dat de kosten ca. 300 miljoen te laag zijn ingeschat (inclusief de doorwerking op de middelen voor provincies, via de opcenten). Indien deze tegenvaller wordt opgenomen in het inkomstenkader, zou dit betekenen dat er ook zonder box 3 een tekort is in het inkomstenkader. Wij adviseren u daarom om deze derving te voorkomen door te kijken naar de maatvoering van de tariefkorting en dekking dus te vinden binnen de maatregel. Bent u daarmee akkoord?

1. Derving door uitspraken Hoge Raad

- De Hoge Raad heeft in diverse zaken geoordeeld dat het rechtsherstel in box 3 n.a.v. het Kerstarrest 2021 nog altijd onvoldoende is wanneer het werkelijk rendement lager is dan het forfaitaire rendement. Dit geldt eveneens voor de overbruggingswet die van kracht is tot de invoering van het nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement.
- Dit betekent dat aanvullend rechtsherstel moet worden geboden op basis van het (lagere) werkelijke rendement (2017-2022), en dat ook het overbruggingstelsel (2023 tot invoering van de Wet werkelijk rendement box 3) moet voorzien in de mogelijkheid op basis van het (lagere) werkelijke rendement te belasten.
- De Hoge Raad heeft geoordeeld dat een groot Duits vastgoedfonds in Nederland niet belastingplichtig is in Nederland en daarom geen winstbelasting hoefde te betalen tussen 1997 en 2009. Het arrest heeft ook consequenties voor latere jaren en voor andere vergelijkbare Duitse fondsen die in Nederlands vastgoed zitten. Dit leidt tot een budgettaire derving van ca. 1,1 miljard euro in 2024.

Tabel 1: derving door uitspraken Hoge Raad

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc
1	Uitspraak Hoge Raad box 3	-6385	-1695	-1751	0	0	0	0	0
2	Uitspraak Hoge Raad vermogenverdeling huwelijk schenk- en erfbelasting	-1	-2	-3	-4	-4	-4	-4	-4
3	Uitspraak Hoge Raad Duitse vastgoedfondsen	-1053	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6
	Totale derving	-7440	-1706	-1765	-16	-16	-16	-16	-16

2. *Stelpost fiscale regelingen*

- In het hoofdlijnenakkoord (HLA) is een stelpost van € 250 mln. per jaar vanaf 2026 ingeboekt om belastingconstructies en fiscale regelingen af te bouwen.
- Gegeven de noodzakelijke implementatietijd voor de uitvoering ligt de invulling van de stelpost voor in deze augustusbesluitvorming.
- Er is geen sprake van laaghangend fruit wat betreft belastingconstructies die op korte termijn kunnen worden aangepakt en extra belastinginkomsten opleveren. Voor de invulling van de stelpost zal dan ook vooral naar negatief geëvalueerde dan wel onbedoeld gebruik van fiscale regelingen moeten worden gekeken.

Tabel 2: *budgettaire opgave stelpost*

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc
	Opgave stelpost fiscale regelingen uit HLA	0	0	-250	-250	-250	-250	-250	-250

3. *Overige ontwikkelingen, herijkingen en kadercorrecties*

- Een regulier onderdeel van augustus is het compenseren voor premieontwikkelingen. Het gaat om de zorgpremies en Whk-premies. Dit wordt gebruikelijk gecompenseerd via het tarief eerste schijf binnen de IB (voor het deel voor burgers) en de AOF-premie (voor het deel voor werkgevers).
- Deze augustus worden de inkomsten uit de ETS2 opt-in budgettair verwerkt. De inkomsten van het reguliere ETS2 zijn in de vorige kabinetsperiode reeds verwerkt en zitten al in het basispad.
- Herijkingen van reeds besloten maatregelen zijn een vast onderdeel van de augustusbesluitvorming. Nieuwe realisatiecijfers en nieuwe inzichten hebben geleid tot aanpassingen van de ramingen, zowel van maatregelen uit het HLA als maatregelen uit de Voorjaarsnota. De begrotingsregels schrijven voor dat herijkingen relevant zijn voor het inkomstenkader. In de onderstaande tabel vindt u daarmee de verschillen ten opzichte van de eerdere raming (uit het HLA of Voorjaarsnota). Deze verschillen dienen te worden gecompenseerd. De grootste herijkingen zijn de opbrengsten van afschaffen van het verlaagd btw-tarief op logies en voor culturele diensten.
- Ook worden enkele kadercorrecties toegepast:
 - In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de opbrengsten van de CO2-heffing via het Klimaatfonds ten goede komen aan de verduurzaming van de industrie. Ook voor de vrachtwagenheffing is afgesproken dat de inkomsten worden gekoppeld aan een subsidie voor de sector. Om dit mogelijk te maken wordt een kadercorrectie toegepast (en wordt het uitgavenkader verhoogd).
 - Bij de behandeling van de SZW-begroting in 2023 is afgesproken om verschillende premies te verlagen voor Caribische Nederland. Dit is gedekt door ruimte vrij te maken aan de uitgavenkant. Deze maatregel is niet meegenomen in de tabel in de Voorjaarsnota, en loopt daarom nu mee.

Tabel 3 Overige ontwikkelingen, herijkingen en kadercorrecties

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc
Overige ontwikkelingen									
4	Uitstel pensioen bedrag ineens	-13	0	0	0	0	0	0	0
5	Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. Zvw-uitgaven	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
6	Doorwerking ontwikkeling zorgpremies op zorgtoeslag	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
7	Compensatie zorgpremies	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
8	ETS2 opt-in	0	0	0	307	226	191	181	0
9	Vaststelling Whk-premie door UWV	0	201	201	201	201	201	201	201
10	Compensatie voor Whk-premie via Aof-premie	0	-201	-201	-201	-201	-201	-201	-201
11	Vervallen dekking terugdraaien doorwerking verhoging WML op arbeidskorting	0	-46	-47	-47	-46	-43	-40	-25
12	Wijzigen grondslag aftrekbeperking gemengde kosten in de vennootschapsbelasting	0	0	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Herijkingen maatregelen Hoofdlijnenakkoord									
13	Accijnsverlaging brandstoffen verlengen t/m 2025	0	65	0	0	0	0	0	0
14	Herinvoeren gebruik rode diesel voor landbouw	0	0	0	-16	-13	-10	-7	-4
15	Terugdraaien verhoging 31% naar 33% van box 2	0	4	4	4	4	4	4	4
16	Verlagen tarief box 3	0	5	5	5	5	5	5	5
17	Verlagen energiebelasting 1e en 2e schijf EB aardgas met 2,82 cent per m ³	0	0	0	0	0	0	0	-28
18	Renteaftrekbeperking Vpb van 20% naar Europees gemiddelde 25%	-4	-3	-1	-1	-2	-5	-5	-5
19	Afschaffen verlaagde btw-tarief voor culturele goederen en diensten, exclusief bioscopen en dagrecreatie	0	0	276	276	276	276	276	276
20	Salderingsregeling	0	0	0	-47	-49	-49	-51	-55
21	Afschaffen verlaagde btw-tarief voor logies, exclusief kamperen	0	0	-102	-102	-102	-102	-102	-102
Herijkingen maatregelen Voorjaarsnota									
22	Maatregelen pakket BES-eilanden 2025	0	-1	-1	0	0	0	0	0
23	Aanpassing grens voor kwijtschelding Rijksbelastingen	16	21	21	21	21	21	21	21
24	Invoeren aftrekherziening btw op onroerende investeringsdiensten (kortdurende verhuurconstructies)	0	0	43	43	43	43	43	43
25	Opnieuw indienen afbouwen vrijstelling duaal en non-energetisch verbruik kolenbelasting	0	0	0	-1	-1	-1	0	1
26	Aanpassen drempel earningsstrippingmaatregel voor vastgoedlichamen (antifragmentatiemaatregel)	3	3	-2	-6	-7	-8	-9	-10
27	Repareren heffingsrecht Nederland	0	1	1	1	1	1	1	1
28	Aanpassen kavelruilvrijstelling in de overdrachtsbelasting (OVb)	0	1	1	1	1	1	1	1
29	Aanpassen splitsingsvrijstelling OVb	0	9	17	17	17	17	17	17

30	Aanpak rollatorinvesteringen Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)	0	0	9	9	9	9	9	9
31	Aanpak dubbel gebruik belastingconstructie in bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)	0	0	-7	-6	0	0	1	0
32	Herinvoeren overdraagbare algemene heffingskorting (eenverdienersproblematiek)	0	0	0	0	-30	-28	-28	0
33	Aanpassen tarieftabel belasting voor personenauto's en motorrijwielen (BPM) voor plug-in hybride auto's	0	9	2	-29	-77	-87	-96	-111
34	Stroomlijnen definities voertuigen in de BPM en MRB	0	1	1	0	0	0	0	0
35	Verlagen instap tweede schijf inkomstenbelasting Caribisch Nederland naar \$ 50.000	0	4	4	4	4	4	4	4
Totaal		2	73	221	430	277	236	222	39
Kadercorrecties									
36	Aanscherpen CO2-heffing industrie voor afvalverbrandingsinstallaties (AVI's)	0	0	0	30	42	53	60	0
37	Opbrengst CO2-heffing industrie voor afvalverbrandingsinstallaties voor de aanscherping	0	0	0	20	57	65	74	0
38	Kadercorrectie voor overheveling middelen CO2-heffing industrie naar klimaatfonds	0	0	0	-51	-99	-119	-134	0
39	Premieverlaging Caribisch Nederland	-4	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8
40	Kadercorrectie voor dekking premieverlaging Caribisch Nederland	4	8	8	8	8	8	8	8
41	Vrachtwagenheffing	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
42	Kadercorrectie terugsluis vrachtwagenheffing	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM

Toelichting maatregelen

1. Uitspraak Hoge Raad box 3

De Hoge Raad heeft gerechtelijke een uitspraak gedaan over box 3. De uitspraak van de Hoge Raad wordt nog nader bestudeerd, maar kan volgens de huidige inzichten leiden tot een derving van ongeveer € 7 miljard in 2024 en € 1,5 miljard in 2025 en 2026. Indien de Wet werkelijk rendement box 3 later ingevoerd wordt dan 2027 leidt dit tot een aanvullende derving.

2. Uitspraak Hoge Raad vermogenverdeling huwelijk schenk- en erfbelasting

De Hoge Raad heeft een gerechtelijke uitspraak gedaan in het voordeel van de belastingplichtige over de constructie waarbij in het zicht van overlijden de huwelijkse voorwaarden worden aangepast om erfbelasting te ontwijken. De verwachting is dat er n.a.v. dit arrest in beperkte mate vaker gebruik gaat worden van deze constructie. Dit leidt tot een derving.

3. Uitspraak Hoge Raad Duitse vastgoedfondsen

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het Duitse vastgoedfonds Hausinvest – Sondervermögen ten onrechte als belastingplichtig is beoordeeld voor de periode 1997 en 2009. Dit arrest heeft ook gevolgen voor latere jaren en vergelijkbare situaties met andere Duitse fondsen. Het rechtsherstel n.a.v. deze uitspraak leidt tot een incidentele derving in 2024.

4. Uitstel pensioen bedrag ineens

De invoering van de Wet herziening bedrag ineens is opnieuw uitgesteld, ditmaal tot 1 januari 2025. Dit leidt tot een derving in 2024.

5. t/m 7. Zorgpremie ontwikkeling n.a.v. Zvw-uitgaven en compensatie

Indien er sprake is van tegenvallers bij de Zvw-premies moet dit worden gecompenseerd met lastenverlichting. Hierbij wordt rekening gehouden met het effect op de zorgtoeslag.

8. ETS2 opt-in

De inkomsten van de ETS2 opt-in zijn door het vorige kabinet doorgeschoven en daardoor niet verwerkt in het inkomstenkader. Dit leidt tot een meevaller van 300 miljoen euro in 2027 aflopend naar 180 miljoen in 2030.

9. Vaststelling Whk-premie door UWV

De door het UWV vastgestelde premie voor de Werkhervattingskas (Whk) stijgt in 2025 van 1,22 naar 1,33 procent, vanwege hogere toestroom in de WIA.

10. Compensatie voor Whk-premie via Aof-premie

Als compensatie voor de hoger Whk-premie wordt de Aof-premie verlaagd met hetzelfde bedrag.

11. Vervallen dekking terugdraaien doorwerking verhoging WML op arbeidskorting

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het terugdraaien van de doorwerking van de verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) op de arbeidskorting verwerkt. De Eerste Kamer heeft de verhoging van het WML echter verworpen. Deze maatregel is hierdoor komen te vervallen.

12. Wijzigen grondslag aftrekbeperking gemengde kosten in de vennootschapsbelasting (Vpb)

Met deze maatregel die onderdeel is van de Fiscale Verzamelwet 2026 wordt de grondslag van de aftrekbeperking voor gemengde kosten in de Vpb gewijzigd. Hierdoor wordt voor het bepalen van het bedrag dat in aftrek wordt beperkt aangesloten bij het loon waarover loonbelasting wordt ingehouden. Dit leidt tot een administratieve vereenvoudiging en maakt de regeling beter uitvoerbaar.

13. Accijnsverlaging brandstoffen verlengen t/m 2025

In het hoofdlijnenakkoord (HLA) is afgesproken dat de huidige verlaging van de accijnzen voor diesel, benzine en liquid petroleum gas (LPG) wordt verlengd naar 2025. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

14. Herinvoeren gebruik rode diesel voor landbouw

In het HLA is afgesproken dat het weer mogelijk wordt voor de landbouw om gebruik te maken van rode diesel. Deze vrijstelling was per 2013 afgeschaft. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

15. Terugdraaien verhoging 31% naar 33% van box 2

In het HLA is afgesproken dat het hoge tarief van box 2 wordt verlaagd naar 31%. Deze was eerder verhoogd conform het amendement van der Lee bij het Belastingplan 2024. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

16. Verlagen tarief box 3

In het HLA is een taakstelling van € 100 miljoen opgenomen voor de verlaging van het tarief in box 3. Hiermee wordt de verhoging van het box 3 tarief conform het amendement van der Lee bij het BP24 gedeeltelijk teruggedraaid. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking. Bij deze herijking is rekening gehouden met de samenloop met de uitspraak van de Hoge Raad, waardoor het budgettaire belang in 2025 en 2026 lager is.

17. Verlagen energiebelasting 1^e en 2^e schijf EB aardgas met 2,82 cent per m3

In het HLA is afgesproken dat de tarieven in de eerste en tweede schijf voor aardgas binnen de energiebelasting worden verlaagd. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

18. Renteaftrekbeperking Vpb van 20% naar Europees gemiddelde 25%

In het HLA is afgesproken dat het percentage van de renteaftrekbeperking (earningsstripping) binnen de vennootschapsbelasting wordt verhoogd naar het Europese gemiddelde van 25%. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

19. Afschaffen verlaagde btw-tarief voor culturele goederen en diensten, exclusief bioscopen en dagrecreatie

In het HLA is afgesproken dat het verlaagde tarief voor culturele goederen en diensten wordt afgeschaft. Hierdoor worden deze diensten belast tegen het algemene tarief van 21% behalve bioscopen en dagrecreatie. Deze worden uitgezonderd en blijven dus belast tegen het verlaagde tarief van 9%. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

20. Salderingsregeling

In het HLA is afgesproken dat de salderingsregeling voor kleinverbruikers van energie (huishoudens en bedrijven met een laag verbruik) wordt afgeschaft. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

21. Afschaffen verlaagde btw-tarief voor logies, exclusief kamperen

In het HLA is afgesproken dat het verlaagde tarief voor logies wordt afgeschaft. Hierdoor worden deze diensten belast tegen het algemene tarief van 21%, behalve kamperen. Dit wordt uitgezonderd en blijft dus belast tegen het verlaagde tarief van 9%. De raming van deze maatregel is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

22. Maatregelen pakket BES-eilanden 2025

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het wetsvoorstel Belastingplan BES 2025 verwerkt. Hierbij zijn per abuis de verkeerde bedragen opgenomen voor 2025 en 2026. Met deze herijking wordt dit hersteld.

23. Aanpassing grens voor kwijtschelding Rijksbelastingen

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het aanpassen van de grens voor kwijtschelding van (o.a.) Rijksbelastingen verwerkt. Bij de actualisatie van de raming is naar voren gekomen dat het aantal kwijtscheldingen in de periode 2019 t/m 2023 significant lager is dan eerder verwacht. Hierdoor neemt de derving af. Met deze herijking wordt dit verwerkt.

24. Invoeren aftrekherziening btw op onroerende investeringsdiensten (kortdurende verhuurconstructies)

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het aanpakken van de belastingconstructie binnen de btw m.b.t. onroerende investeringsdiensten verwerkt. Deze raming is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

25. Opnieuw indienen afbouwen vrijstelling duaal en non-energetisch verbruik kolenbelasting

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het afschaffen van de vrijstellingen voor duaal én non-energetisch verbruik binnen de kolenbelasting verwerkt. Hierbij zijn per abuis de verkeerde bedragen opgenomen voor 2027, 2028, 2029 en structureel. Met deze herijking wordt dit hersteld.

26. Aanpassen drempel earningsstrippingmaatregel voor vastgoedlichamen (antifragmentatiemaatregel)

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten om de drempel van de renteaftrekbeperking (earningsstripping) voor vastgoedlichamen met verhuurd vastgoed buiten toepassing te laten. Dit was in het kader van de stelpost voor de aanpak van belastingconstructies en fiscale regelingen. Omdat deze maatregel pas dit jaar in het Belastingplan wordt verwerkt is de raming geactualiseerd, wat leidt tot een herijking.

27. Repareren heffingsrecht Nederland

Met deze maatregel wordt het heffingsrecht van Nederland hersteld voor situaties waarbij Nederland op grond van een belastingverdrag heffingsrecht heeft ter zake van arbeid die niet in Nederland is verricht. Hierdoor kunnen belastingplichtigen niet voor een dubbele vrijstelling in aanmerking komen. Dit geldt o.a. voor zeevarenden en mensen die werken in een luchtvaartuig.

28. Aanpassen kavelruilvrijstelling in de overdrachtsbelasting (OVB)

In de Voorjaarsnota 2024 is aangekondigd dat een belastingconstructie m.b.t. de kavelruilvrijstelling binnen de OVB wordt aangepakt. Met de kavelruilvrijstelling kunnen gronden en opstallen vrij van OVB worden geruild waardoor de OVB geen obstakel is voor de verbetering van landinrichting. Om de belastingconstructie aan te pakken worden de voorwaarden om gebruik te kunnen maken van de vrijstelling aangescherpt.

29. Aanpassen splitsingsvrijstelling OVB

In de Voorjaarsnota 2024 is aangekondigd dat een belastingconstructie m.b.t. de splitsingsvrijstelling in de OVB wordt aangepakt. De splitsingsvrijstelling is een faciliteit voor ondernemers met het doel om de OVB geen obstakel te laten zijn bij het herstructureren van bedrijven. Om de belastingconstructie aan te pakken en de uitvoerbaar- en handhaafbaarheid van de vrijstelling te verbeteren worden de voorwaarden om gebruik te kunnen maken van de vrijstelling aangescherpt. Bij de VJN was het budgettaire belang van deze maatregel en de mogelijke invoeringsdatum nog onvoldoende duidelijk. Inmiddels is bekend dat deze aanpassing per 1-7-2025 kan worden ingevoerd.

30. Aanpak rollatorinvesteringen Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)

In de Voorjaarsnota 2024 is een herijking verwerkt van een aantal maatregelen binnen de BOR en de doorschuifregeling (DSR). Een van de maatregelen die hieronder valt is de aanpak van rollatorinvesteringen in de BOR. De raming van deze maatregel is aangepast n.a.v. het doorlopen van het certificeringsproces met het Centraal Planbureau. Met deze herijking wordt dit verwerkt.

31. Aanpak dubbel gebruik belastingconstructie in bedrijfsopvolgingsregeling (BOR)

Naar aanleiding van de certificering van de raming door het CPB, is de opbrengst van deze maatregel herijkt.

32. Herinvoeren overdraagbare algemene heffingskorting (eenverdienersproblematiek)

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het herinvoeren van de overdraagbare algemene heffingskorting (OAHK) voor de aanpak van de eenverdienersproblematiek verwerkt. In het HLA is vervolgens besloten om de bijstand te verhogen. Deze verhoging werkt door in de overdraagbare algemene heffingskorting. Met deze herijking wordt dit verwerkt.

33. Aanpassen tarieftabel belasting voor personenauto's en motorrijwielen (BPM) voor plug-in hybride auto's

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het aanpassen van de tarieftabel in de BPM voor plug-in hybride personenauto's verwerkt. De raming is geactualiseerd wat leidt tot een herijking.

34. Stroomlijnen definities voertuigen in de BPM en MRB

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het stroomlijnen van de definities van voertuigen in de BPM en MRB met het kentekenregister verwerkt. Uit de Uitvoeringstoets van de Belastingdienst blijkt echter dat de maatregel pas twee jaar later in werking kan treden. Met deze herijking wordt dit verwerkt.

35. Verlagen instap tweede schijf inkomstenbelasting (IB) Caribisch Nederland naar \$ 50.000

In de Voorjaarsnota 2024 zijn de budgettaire gevolgen van het wetsvoorstel Belastingplan BES 2025 verwerkt. Hierbij zijn per abuis de budgettaire gevolgen van een maatregel niet verwerkt. Met deze herijking wordt dit hersteld.

36. Aanscherpen CO₂-heffing industrie voor afvalverbrandingsinstallaties (AVI's)

In de klimaatbesluitvorming tijdens het voorjaar 2024 is besloten dat de CO₂ heffing industrie voor AVI's wordt aangescherpt door het introduceren van een correctiefactor. Hierdoor wordt het aantal beschikbare dispensatierechten voor AVI's bepaald o.b.v. historische activiteitsniveau vermenigvuldigd met de procesemissiefactor, de nationale reductiefactor en de AVI-correctiefactor. Dit leidt ertoe dat de prikkel wordt versterkt om de CO₂ uitstoot van AVI's te verminderen. Echter, omdat er voor de publicatie van de Voorjaarsnota nog geen definitief besluit was genomen over de hoogte van de CO₂-heffing worden de budgettaire effecten van de maatregel nu verwerkt.

37. Opbrengst CO2-heffing industrie voor afvalverbrandingsinstallaties voor de aanscherping

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de opbrengsten van de CO2-heffing via het Klimaatfonds ten goede komt aan de verduurzaming van de industrie. Om deze reden wordt ook de opbrengst uit de heffing voor de aanscherping meegenomen.

38. Kadercorrectie voor overheveling middelen CO2-heffing industrie naar klimaatfonds

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de opbrengsten van de CO2-heffing via het Klimaatfonds ten goede komt aan de verduurzaming van de industrie. Deze kadercorrectie maakt dit mogelijk.

39. Premieverlaging Caribisch Nederland

Bij de behandeling van de SZW-begroting in 2023 is afgesproken om verschillende premies te verlagen voor Caribische Nederland. Dit is gedekt door ruimte vrij te maken aan de uitgavenkant. Bij de Algemene Politieke Beschouwingen in 2023 en de behandeling van de verschillende begrotingen en het belastingplan, is een groot aantal amendementen en moties aangenomen. Aangezien deze moties en amendementen samen met een aantal aanpassingen aan de uitgavenkant, optellen tot een totaalpakket (met dekking), is hiervoor het inkomstenkader gecorrigeerd. Deze maatregel maakt ook deel uit van dit totaalpakket, het inkomstenkader wordt daarom gecorrigeerd hiervoor.

40. Kadercorrectie voor dekking premieverlaging Caribisch Nederland

Zie toelichting 39.

41. Vrachtwagenheffing

Op 1 januari 2023 is de Wet vrachtwagenheffing gedeeltelijk in werking getreden. De vrachtwagenheffing zelf wordt ingevoerd per 2026. Voor de start van de heffing wordt de Wet vrachtwagenheffing nog gewijzigd, conform de gewijzigde tolheffingsregels vanuit Europa. Op basis van deze wijzigingen is de opbrengst van de heffing berekend en wordt deze met de aanstaande Miljoenennota verwerkt.

42. Kadercorrectie terugsluis vrachtwagenheffing

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de opbrengsten van de vrachtwagenheffing ten goede komt aan de sector. Deze kadercorrectie maakt dit mogelijk.

To: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From: Persoonsgegevens

Sent: Sun 8/18/2024 2:39:45 PM

Subject: Stuk Inkomstenkader

Received: Sun 8/18/2024 2:39:47 PM

[1. Notitie inkomstenkader vijfhoek.docx](#)

Ha Persoonsgegevens

Zojuist hadden we de ambtelijke vijfhoek waarin bijgevoegd stuk als concept werd besproken. Morgen spreken wij elkaar om 1130 om dit stuk door te nemen. Na akkoord zullen we eea om 1500 delen met AZ voor verspreiding.

In de bespreking heden is een aantal toelichtende aanvullingen op het stuk gevraagd:

-de bredere lijst fiscale regelingen die negatief zijn geevalueerd opnemen bij het stuk;

-de afwegingen en achtergrond bij de MRB volledig maken; wat doen de verschillende varianten concreet in bedragen en CO2 reductie etc.

-morgen hebben we nader overleg met SZW over verlaging aftoppingsgrens, SZW gaf aan dat de berekeningen om over te gaan naar een nieuw stelsel dit lastig/onuitvoerbaar maakt. Bevrozen van de grens zou wel kunnen. Dit vervolgen we eerst ambtelijk.

Daarnaast werd in de politieke vijfhoek duidelijk dat er dinsdag een verzoek zal komen voor een dekkingspakket in de vermogenssfeer, men denkt onder meer aan box2, VPB.

Laten we daar ook in ons overleg bij stil staan.

We zullen jullie ook bijpraten over de stand op koopkracht en morgen ontvangen jullie voor de gehele agenda natuurlijk een annotatie.

Met groeten en tot morgen,

Persoonsgegevens

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Financiële en Economische
Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie Politiek Vijfhoek 20 augustus

Datum

19 augustus 2024

Notanummer

2024-0000417998

Bijlagen

1. Derving elektrische auto's

Aanleiding

Op dinsdag 20 augustus vindt er een politieke vijfhoek plaats om 11.45-12.15. De volgende punten staan op de agenda:

1. Inkomstenskader (FIN)
2. Koopkracht memo (SZW)
3. Uitwerking envelop groepen in de knel (SZW)
4. Regeerprogramma hoofdstuk 1 Bestaanszekerheid (SZW)
5. Terugsluis CO2-heffing (FIN)

1. Inkomstenskader

Advies / spreeklijn

- Er zijn drie punten geagendeerd vanuit het inkomstenskader:
 - De dekking van box 3;
 - Het invullen van de stelpost fiscale regelingen;
 - De dekking van de tegenvaller in de MRB.
- De minister kan het hele stuk inleiden. Voor verdere vragen over fiscaliteit kan naar de staatssecretaris worden verwezen.

A. Dekking box 3 – spreeklijn

- U kunt de pakketten kort inleiden.
- Tijdens de vorige vijfhoek is de derving van het arrest van de Hoge Raad inzichtelijk gemaakt. Daar ligt een forse derving die we met elkaar van dekking zullen moeten voorzien.
- Daarbij wil ik markeren dat ik met de voorliggende dekkingspakketten al een stap als minister van Financiën zet en de opgave aanzienlijk gemakkelijker maak. Ik ben namelijk bereid om de derving van 2024 weg te strepen onder de voorwaarde dat we met elkaar tot een gedekt pakket komen voor deze kabinetsperiode. Dat betekent dat 2025 en 2026 gedekt dienen te worden. Dit doe ik dus wel onder voorbehoud van de uitkomst over het geheel.
- Hiervoor zijn vier verschillende pakketten gemaakt.
 - Dekkingspakket 1: dekking wordt volledig gehaald uit de envelop voor gerichte lastenverlichting uit het HLA. Dit is incidenteel geld en is nog niet bestemd.
 - Dekkingspakket 2: dekking wordt gehaald uit temporisering van andere maatregelen binnen het HLA. Hierbij wordt lastenverzwaring naar voor gehaald en lastenverlichting uitgesteld, en worden bioscopen en dagrecreatie ook onder het reguliere btw-tarief gebracht.

- Dekkingspakket 3: dekking wordt buiten het HLA en buiten het domein opgehaald. In dit pakket wordt de zelfstandigenaftrek versneld afgebouwd naar 900 euro (in plaats van in drie jaarlijkse stappen), worden extra fiscale regelingen afgeschaft en de accijnzen op alcohol verhoogd (omdat de tabaksaccijns niet veel meer oplevert bij verdere verhoging).
- Dekkingspakket 4: dekking wordt binnen het domein gezocht en gericht op de doelgroep waar de derving van box 3 neerslaat. In dit pakket wordt een combinatie gemaakt van dekking binnen vermogen (aftoppingsgrens pensioen, verlagen heffingsvrij vermogen box 3, uitstellen verlaging box 3), winst (uitstellen earningsstripping) en hogere inkomens (2 jaar niet extra verhogen eindpunt 1^e schijf inkomstenbelasting).
- U kunt de leden van de vijfhoek+ vragen welke richting de voorkeur heeft voor het dekken van de derving in 2025 en 2026 in box 3?
- Mogelijk zal worden opgebracht dat er een extra pakket moet komen binnen het domein, waarbij bedoeld wordt winst, verdere VPB-maatregelen en box 2.
 - U kunt aangeven dat binnen het domein betekent dat er als eerste gekeken wordt binnen vermogen. Dat is iets anders dan winst.
 - U kunt aangeven dat er al een pakket ligt dat qua domein aansluit bij de derving (pakket 4). Hier wordt ook al binnen vermogen en winst dekking gezocht in de earningsstripping.
 - Mocht er worden doorgevraagd dan kunt u aangeven dat u zult kijken welke aanvullende mogelijkheden er zijn en deze de volgende vijfhoek meesturen in een apart stuk.

B. Fiscale regelingen – spreeklijn

- U kunt het pakket kort inleiden:
 - Het pakket is bijna geheel opgebouwd uit negatief geëvalueerde fiscale regelingen.
 - De regelingen in het pakket zijn gekozen omdat ze niet doeltreffend zijn, en dus niet daadwerkelijk bijdragen aan de doelen van de overheid.
 - Daarbij zijn een aantal regelingen, zoals de meewerkaftrek, door nieuwe wetgeving achterhaald.
 - Het fiscaal stimuleren van arbeidsintensieve diensten (schoonmaken, reparaties) past ook niet goed in een tijd met grote arbeidsmarktcraptes.
 - Ook heb ik bij het voorgestelde pakket gekeken naar een evenwichtige verdeling van politieke pijnpunten.
 - Naast het pakket is een bredere lijst opgenomen met negatief geëvalueerde fiscale regelingen. Indien maatregelen uit het pakket niet wenselijk zijn, is het mogelijk deze te schrappen. Dan dient wel een alternatief van deze lijst te worden gekozen, zodat aan de stelpost voldaan wordt.
- U kunt de leden van de vijfhoek+ vragen hoe ze aankijken tegen het voorgestelde pakket voor het invullen van de stelpost fiscale regelingen?
- Mogelijk komen er vragen over het verhogen van het heffingsplafond in de leidingwaterbelasting. U kunt aangeven dat deze op de lijst is gezet vanuit het idee dat er vaker periodes van waterschaarste aankomen. Een verlaagd tarief zorgt voor weinig prikkel tot zuinigheid onder grootverbruikers. Indien deze maatregel ongewenst is, kan deze worden vervangen door een alternatief uit de shortlist. Maar dat moet er dus wel een alternatief worden aangedragen.

C. De dekking van de tegenvaller in de MRB – spreeklijn

- U kunt toelichten dat er drie opties zijn om deze tegenvaller te dekken:

- Het kan worden gedekt binnen de maatregel zelf, door de tariefkorting te verlagen.
- Het kan worden gedekt binnen de MRB, door het algemene tarief te verhogen.
- Het kan worden gedekt door een combinatie van het verlagen van de tariefkorting en het verhogen van het algemene tarief.
- U kunt de leden van de vijfhoek+ vragen welke optie hun voorkeur heeft voor het opvangen van de extra derving bij de tariefkorting voor elektrische auto's in de motorrijtuigenbelasting?
- U kunt voorstellen om in een apart overleg met MKGG en MIenW verder te praten over de beleidsopties, gezien het ook het beleidsdossier raakt van IenW en zij niet aanwezig zijn in de Vijfhoek.
- Mogelijk kan worden gevraagd of dit geen standaard herijking is, en waarom dit specifiek wordt gedekt, en andere herijkingen niet. In dat geval kunt u aangeven dat de tegenvaller hier dermate fors is (de maatregel is meer dan dubbel zo duur dan verwacht) dat aparte dekking nodig is. Daarnaast is de situatie ook wezenlijk veranderd, er is veel meer ingroei van elektrisch vervoer dan gedacht.

2. Koopkracht memo

Advies

- Gisteren is in de ambtelijke vierhoek afgesproken om pakket 1 maximaal op werken moet lonen te richten door een maximale verhoging van de arbeidskorting. Vervolgens is dit pakket niet gemaakt en politiek geblokkeerd. Dit maakt de besluitvorming lastiger dan nodig en u kunt aangeven dat u verwacht dat deze afspraak gewoon wordt nagekomen. Naast proces en afspraak is afspraak helpt dit ook inhoudelijk, zodra we de hoekoplossing in beeld hebben kunnen we vervolgens kijken waar we op kunnen landen
- We adviseren u het verzoek in te brengen de pakketten met infasering van budgettaire middelen op te stellen. U kunt aangeven de effecten te willen zien van een pakket waarbij box 3 in 2025 en 2026 wordt gedekt uit de reeks 2x € 2,5 mld. Daarnaast kunt u aangeven te begrijpen dat er bij SZW een wens is om een variant te maken die vanuit een zo mooi mogelijk gefaseerd koopkracht beeld wordt opgesteld, en dat dat prima is.
- U kunt aangeven dat het CPB bij het doorrekening van de koopkracht keuzes heeft gemaakt voor de invulling van de lastenmaatregelen, maar dat het belangrijk is dat dit niet een politiek overeengekomen invulling is, dat stond helder als nader in te vullen in het HLA. De invulling van het CPB is slechts een mogelijke invulling, net als pakket 1 en pakket 2.
- Op dit moment stelt SZW voor om 15 miljoen van de middelen te reserveren voor Caribisch Nederland. Dit kunnen wij ambtelijk volgen, mits de middelen ook daadwerkelijk worden ingezet voor lastenverlichting en armoedereductie, maar kan politiek worden gewogen. U kunt benadrukken dat deze middelen worden gereserveerd *binnen* de enveloppen.

Kernpunten

- De koopkrachtbesluitvorming bestaat deze besluitvormingsronde uit de nog in te vullen lastenmaatregelen en de reguliere besluitvorming rondom de ontwikkeling uit de cMEV voor 2025.
- Het CPB raamt een mediane koopkrachtstijging van +2,5% in 2024 en +1,0% in 2025. Werkenden gaan er naar verwachting met +1,0% op vooruit en uitkeringsgerechtigden met +2,1%.

- In de vijfhoek liggen twee pakketten voor. De invulling voor de maatregelen in de toeslagen zijn voor beide pakketten gelijk. Verder wordt middels de arbeidskorting in pakket 1 de nadruk gelegd op werkenden, die er meer op vooruit gaan dan uitkeringsgerechtigden met deze invulling. Echter is in de ambtelijke vijfhoek besloten om de arbeidskorting verder aan te zetten en is deze afspraak nu niet in pakket 1 verwerkt. De invulling van de lastenmaatregelen in pakket twee is generieker via de schijven, en legt de nadruk op het zichtbaarder maken van de belastingheffing.
- De invulling van de maatregel voor de huurtoeslag, waarbij niet-AOW'ers en AOW'ers worden geharmoniseerd en een lineaire inkomensafhankelijke afbouw wordt ingesteld, wordt de piek in de marginale druk licht verlaagd. Daarnaast gaan werkende huurtoeslagontvangers met een laag inkomen erop vooruit door de harmonisatie.

Toelichting

- In het kader van de WKB-enveloppe bestaat er naast een oplossing voor elders verblijvende partner ook een oplossing voor samengestelde gezinnen voor circa € 100 miljoen, waarvan €80 miljoen WKB. Dit kan gedekt binnen de regeling als onderdeel van de enveloppe groepen in de knel.
- In de pakketten worden keuzes gemaakt voor de invulling van de intensivering van het kindgebonden budget. De ramingen rondom het oplossen van de knelpunten elders verblijvende partner en samengestelde gezinnen worden nog getoetst. Mogelijk vallen deze hoger of lager uit, waardoor de kindbedragen respectievelijk met minder of meer verhoogd kunnen worden. Het totaal beschikbare budget mag niet overschreden worden (300 mln. euro per jaar).

3. Uitwerking envelop groepen in de knel

Advies

- U kunt schetsen dat er twee routes lijken om de enveloppe passend te maken:
 - a. De schoolmaaltijden structureel boeken maar voor een lager bedrag (wat dan of volledig uit de envelop komt of een deel door OCW/VWS wordt gedekt) en de reeks voor de schulden kleiner op te nemen.
 - b. De schoolmaaltijden alleen voor komend jaar opnemen en het gesprek hervatten bij de VJN.
- Met deze routes blijft er dus wel weinig tot helemaal geen ruimte voor een reservering voor andere onderwerpen, zoals OCTAS (de struc ruimte komt pas laat in de reeks beschikbaar). U kunt hierbij aangeven dat het verstandig is een deel van de envelop expliciet te bestemmen voor onderwerpen die nog nader uitgewerkt moeten worden. Hiervoor is buiten de enveloppe geen ruimte beschikbaar. Als u wenst dat meer budget overblijft voor OCTAS, dan zijn scherpere keuzes over de inzet van de envelop noodzakelijk.
- U (MFIN) kunt aangeven dat u graag de schoolmaaltijden structureel wilt voortzetten als belangrijkste wens binnen deze enveloppe. U kunt aangeven dat de rest van de envelop binnen het budget moet blijven. Voor schoolmaaltijden geldt:
 - Voortzetting van het programma in de huidige vorm is 135 mln. euro per jaar.
 - In het verleden is een verdeelsleutel gehanteerd voor de dekking voor OCW, SZW en VWS. SZW stelt voor om deze verdeelsleutel weer te

hanteren en het SZW-deel (1/3) uit deze envelop te halen. Dit is enkel akkoord als VWS en OCW ook structurele dekking bieden. Wij achten dit niet realistisch. OCW heeft nu slechts incidenteel 30 mln. in 2024 aangeboden als dekking, VWS nog niks.

- o Het benodigde budget kan verlaagd worden naar 110 of 90 mln. euro door het programma te versoberen. Respectievelijk door het afschaffen van de ondersteuning in de schoolvakanties of door het programma enkel in het basis- en speciaal onderwijs aan te bieden.
- U (StasFB) kunt aangeven dat er steun is voor de toeslagenmaatregelen op de gezamenlijke lijst. Daarnaast kunt u opbrengen dat er een wens is om ook de andere toeslagenmaatregelen (samengestelde gezinnen en adrescriterium) op te pakken. Dat hoeft geen extra geld te kosten maar kan ook binnen de regeling worden gedekt. Verlaging van de vermogenstoets in de toeslagen kan daarvoor ook een dekkingsmogelijkheid zijn.
- Wanneer gekeken wordt naar het budget voor IBO schulden kunt u aangeven dat de maatregelen daaronder logisch met elkaar samenhangen en gezamenlijk naar verwachting leiden tot substantiële daling van de maatschappelijke kosten rondom problematische schulden. Een minder groot pakket ook zorgt voor verminderde effectiviteit van de maatregelen. Indien budgettair noodzakelijk kan voor sommige maatregelen iets minder budget worden gereserveerd, wat wel betekent dat maatregelen later of in beperktere mate worden uitgevoerd. Ambtelijk SZW en FIN zijn hiervoor samen op de volgende lagere reeks uitgekomen:

	2025	2026	2027	2028	2029	Struc.
IBO schulden (terugvaloptie)	26,5	47	54	81	81	66

- Mocht – net als in de ambtelijke vijfhoek – het tijdelijk inzetten van een fonds voor energiearmoede worden opgebracht kunt u aangeven dat er grote uitvoeringstechnische uitdagingen aan kleven en fonds mensen niet structureel helpt in verminderen van energiearmoede.

Kernpunten

- De envelop is bij het HLA afgesproken om groepen in de knel te helpen. Groepen in de knel definiëren we als groepen die voor hun inkomen (deels) afhankelijk zijn van de overheid, in die voorzieningen te maken hebben met complexiteit, en de gevolgen van deze complexiteit lastig kunnen opvangen (bijv. vanwege een laag inkomen).
- De tabel bevat een aantal maatregelen die zowel ambtelijk FIN als SZW een goede invulling van de envelop zouden vinden. Verder zijn nog aanvullende maatregelen vanuit ambtelijk FIN en SZW opgenomen
- Toeslagen:
 - o Er is akkoord bereikt tussen SZW en FIN over de gezamenlijke inzet op toeslagenmaatregelen 'noodgedwongen elders verblijvende partner', 'niet meer terugvorderen met terugwerkende kracht bij aanpassing grondslagen' en 'verlenging aanvraag termijn toeslagen'.
 - o Wij zien de wenselijkheid om meer te doen in de toeslagen dan de gezamenlijke voorkeur. De maatregelen samengestelde gezinnen en adrescriterium zijn ook bedoeld om kwetsbare groepen te helpen (bv. mantelzorg, woningdelen en of partners die niet kunnen bijdragen). Het is in plaats van extra uitzonderingen daarnaast een grote vereenvoudiging voor burgers en voor de uitvoering die de begrijpelijkheid en zekerheid van het stelsel ten goede komt. Het lijkt onrealistisch om deze vanuit de

envelop te dekken. Deze maatregelen zouden voor een deel gefinancierd worden uit de WKB-intensivering uit het HLA. Alternatief is dekking uit toeslagen. Gezien de koopkrachtcijfers en marginale druk zien wij daarbij ruimte in verlaging van de nu hoge vermogensgrens in zorgtoeslag en kindgebonden budget naar €100.000. Dit zou naar schatting € 150 miljoen opleveren. Keerzijde is dat een bepaalde groep mensen hun toeslagen verliezen als ze een te hoog vermogen hebben volgens de nieuwe norm.

4. Regeerprogramma hoofdstuk 1 Bestaanszekerheid

Advies

- Inbrengen dat het hoofdstuk na afronding van de augustusbesluitvorming een goede update nodig heeft. Veel maatregelen zijn daar onderdeel van en de tekst is nog volop in beweging.
- We adviseren u het belang van brede participatie en draagvlak van de politiek en samenleving bij stelselherformingen te onderschrijven, maar de wijze waarop maatschappelijke partijen precies worden betrokken op een later moment te bepalen en dit in het regeerprogramma open te laten. Concreet adviseren wij nu geen Top Bestaanszekerheid en maatschappelijk akkoord aan te kondigen. Indien u wel iets op wenst te nemen adviseren we u in plaats van een maatschappelijk akkoord vooral in te zetten op een dialoog met de Tweede Kamer en de maatschappij, en om de Top vooral neer te zetten als plek om perspectieven te laten samenkomen.
- We adviseren u in te stemmen met de alternatieve tekst die MSZW (naar verwachting) zal inbrengen over hervorming van het belasting- en toeslagenstelsel. Deze tekst geeft richting aan de verdere uitwerking van een hervorming van het toeslagen- en inkomstenbelastingstelsel, en kondigt aan dat opties voor modernisering van andere terreinen van het belastingstelsel worden geïnventariseerd. Deze tekst is met FIN afgestemd, en is te vinden in de toelichting verderop in deze annotatie.
- Inbrengen dat maatregelen waarvoor geen middelen worden gereserveerd moeten worden geschrapt. Dat geldt in ieder geval voor:
 - OCTAS: daar zijn nu geen middelen voor beschikbaar. De passages over fundamentele aanpassingen en het welwillend bezien van de financiële consequenties moet worden geschrapt (zie toelichting).
 - Caribisch Nederland: ook hiervoor zijn geen middelen. De zin dat alle verbeteringen in Europees Nederland in principe van toepassing zijn op Caribisch Nederland moet ook worden geschrapt (zie toelichting).

Kernpunten

- Hoofdstuk 1 van het regeerprogramma (Bestaanszekerheid en Koopkracht) bevat grote ambities. Voor een deel van de maatregelen geldt dat ze onderdeel zijn van de augustusbesluitvorming zoals o.a. koopkracht, schulden, en de envelop groepen in de knel (geen volledig overzicht). Niet alle maatregelen zullen kunnen worden ingepast en daarom zal de tekst een update moeten krijgen zodra de augustusbesluitvorming is afgerond.
- Tenzij er middelen bij augustus worden gereserveerd, zullen maatregelen waarvoor geen dekking is moeten worden geschrapt. Op dit moment zijn er twee grote knelpunten:
 - OCTAS: maatregelen uit OCTAS worden nu verder uitgewerkt. MSZW wil ruimte om financiële consequenties te bespreken, conform verslag van de formateur ('welwillend bezien'). De budgettaire consequenties zijn groot en passen niet binnen de huidige kaders.

- Caribisch Nederland: het voorstel om alle verbeteringen voor Europees-NL ook van toepassing te laten zijn voor Caribisch Nederland heeft potentieel grote budgettaire consequenties. Volgens SZW is dit de afgesproken beleidslijn, ons standpunt is dat er een comply or explain principe bestaat voor koopkrachtmaatregelen en niet voor alle verbetermaatregelen, te meer omdat de eilanden een eigen dynamiek hebben.
- H1 kondigt aan een Top Bestaanszekerheid te willen organiseren en daarin te bepalen wat de stip op de horizon wordt, en om een maatschappelijk akkoord te sluiten over toekomstbestendige inkomensondersteuning. Door een maatschappelijk akkoord op te nemen in het regeerprogramma maakt u de voortgang in de voorbereiding van wetgeving voor een hervorming van het toeslagen- en belastingstelsel zeer afhankelijk van dat akkoord of een Top Bestaanszekerheid. Het is op dit moment onduidelijk welke partijen allemaal akkoord zouden moeten gaan en het is goed voorstelbaar dat deelbelangen aan een akkoord in de weg zullen staan. Het ligt wat ons betreft meer voor de hand om de deelbelangen in kaart te brengen en de politieke weging van deelbelangen en het algemeen belang aan het parlement te laten.

Toelichting

- Passages OCTAS:
 - Het kabinet verbetert en vereenvoudigt de WIA met concrete voorstellen, geïnspireerd door de aanbevelingen van de OCTAS. Daarnaast wil het kabinet aan de slag met de meer fundamentele ideeën van de OCTAS. Dat betreft ten eerste het idee van een stelsel dat aanvankelijk gericht is op re-integratie en minder op de (medische) beoordeling. Ten tweede het idee om regelingen voor verschillende groepen werkenden in meer of mindere mate te harmoniseren. Uitgangspunt is dat het arbeidsongeschiktheidsstelsel voldoet aan de relevante internationale verdragen zoals het ILO verdrag 121.
 - Conform het eindverslag van formateur van Zwol, zal het kabinet voorstellen met financiële consequenties in reactie op het advies van de onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS) welwillend bezien.
- Passage Caribisch Nederland:
 - Het kabinet wil de bestaanszekerheid en de voorzieningen in Caribisch Nederland verbeteren. Dat doen we samen met Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit betekent dat alle verbeteringen die we voorstellen voor Europees-Nederland in principe van toepassing zijn voor Caribisch Nederland, tenzij er redenen zijn om dat niet te doen.
- Hoofdstuk 1 van het regeerprogramma (Bestaanszekerheid en Koopkracht) bevat grote ambities. Voor een deel van de maatregelen geldt dat ze onderdeel zijn van de augustusbesluitvorming zoals o.a. koopkracht, schulden, en de envelop groepen in de knel (geen volledig overzicht). Niet alle maatregelen zijn uitvoerbaar of zullen kunnen worden ingepast en daarom zal de tekst een update moeten krijgen zodra de augustusbesluitvorming is afgerond.
- De huidige tekst van H1 bevat één concrete variant voor hervorming van het toeslagenstelsel. Omwille van politieke haalbaarheid adviseren we u in te zetten op een bredere tekst, waarin richting wordt gegeven aan de hervorming van het toeslagen- en inkomstenbelastingstelsel. Het verzoek van sFB is om deze tekst aan te vullen met het aankondigen van een inventarisatie van opties voor modernisering van andere terreinen van het belastingstelsel.

- In eerste instantie is er voor de agenda voor het BWO van 19 augustus een alternatieve tekst geformuleerd die de tekst verbreedde van het noemen van één variant naar het noemen van een richting. Vervolgens is er door StasFB een tweede alternatief geformuleerd voor de alinea "Uit eerdere studies komt ... sociale zekerheid en de toeslagen." en is dit besproken in het BWO van 19 augustus. Op moment van schrijven is de uitkomst hiervan niet bekend, maar ambtelijk is wel vernomen dat MSZW zich kan vinden in de tekst. Die alternatieve tekst luidt als volgt: "Het kabinet heeft de ambitie om deze kabinetsperiode wetgeving voor te bereiden voor een hervorming van het toeslagen- en belastingstelsel. Er is brede parlementaire consensus over de noodzaak van een hervorming. De komende jaren zijn er veel keuzes te maken over de invulling. Het kabinet neemt hierbij een leidende en faciliterende rol. De Tweede Kamer heeft in de unaniem aangenomen motie Bikker/Eerdmans gevraagd om een eerste richtinggevende uitwerking. Uit eerdere studies komt naar voren dat een hervorming en vereenvoudiging potentie heeft wanneer deze in brede zin wordt gezien. Vanuit dat inzicht wordt bijvoorbeeld een (gedeeltelijke) vervanging van heffingskortingen, aftrekposten en toeslagen door inkomensafhankelijke toelagen en andere belastingtarieven in samenhang verkend. Door het aantal inkomensafhankelijke regelingen te verminderen nemen terugvorderingen en niet-gebruik af en daalt de marginale druk voor werkenden die nu soms een zeer hoge marginale druk ervaren door de stapeling van belastingen en (de afbouw van) toeslagen. Ook inventariseert het kabinet opties voor modernisering op andere terreinen van ons belastingstelsel. Er zijn nog veel keuzes te maken. Het kabinet stuurt daarom in het voorjaar een brief met enkele varianten en keuzeopties als input voor een open dialoog met het parlement."

5. Terugsluis CO2-heffing

Terugsluis CO2-heffing industrie

Advies

- Dit stuk wordt door de minister ingebracht en ingeleid.
- U kunt akkoord gaan met het voorstel. Ambtelijk is hierover ook overeenstemming bereikt met KGG en tijdens de ambtelijke vijfhoek+, dus we verwachten geen discussiepunten meer. U kunt dit voorleggen als hamerstuk.
- Met deze afspraak wordt bij MJN de inkomsten uit de CO2-heffing t/m 2028 geraamd en wordt het budget van het Klimaatfonds met de verwachte inkomsten opgehoogd. Conform begrotingsregels is er geen 1 op 1 terugsluis.

Kernpunten

- In het Klimaatakkoord en het coalitieakkoord van Rutte IV is afgesproken dat de opbrengsten van de CO2-heffing via het Klimaatfonds ten goede moet komen aan de verduurzaming van de industrie. Omdat er tot nu toe geen opbrengsten zijn verondersteld is dit nooit budgettair verwerkt. Nu wel opbrengsten worden verwacht is een besluit nodig over verwerking. Een 1-op-1 terugsluis, waarbij er jaarlijks opnieuw wordt geraamd en de begroting aangepast, is niet mogelijk vanwege de begrotingsregels.
- Kort gezegd is het voorstel dat aan het begin van de kabinetsperiode een raming wordt gemaakt van de verwachte inkomsten van de CO2-heffing industrie. Indien er inkomsten worden geraamd, dan wordt een tegenreeks ingeboekt aan de uitgavenkant van de begroting. Het budget aan de uitgavenkant wordt

verwerkt via een plafondcorrectie op het perceel verduurzaming industrie van het Klimaatfonds.

- Indien de opbrengst in de praktijk hoger of lager uitvalt, dan komt dit ten laste van het EMU-saldo zoals gebruikelijk aan de lastenkant van de begroting.
- De CO2-heffing industrie is een heffing aan de marge zonder opbrengstdoel; de industrie betaalt namelijk alleen een heffing als het reductiedoel niet wordt gehaald. Voor de periode tot en met 2028 wordt een opbrengst van de CO2-heffing verwacht, omdat de industrie onvoldoende verduurzaamt (mede doordat het tarief niet wordt verhoogd). De budgettaire opbrengst loopt op naar 99 mln. voor afvalverbrandingsinstallaties in 2028 en 125 mln. voor de ETS1-industrie in 2028.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Aan

Politieke vijfhoek

nota

Vijfhoekstuk invulling envelop groepen in de knel

TER BESLISSING

ASEA

Afdeling Collectieve Sector en
Inkomensbeleid

Datum

19 augustus 2024

Onze referentie

Opgesteld door

Persoonsgegevens

Tweede contactpersoon

Persoonsgegevens

Bijlage(n)

1

Aanleiding

- Het Hoofdlijnenakkoord bevat een envelop van € 237 miljoen vanaf 2025 (oplopend naar € 249 miljoen in 2028¹) voor "groepen in de knel [lastenmaatregel]".
- Aan de hand van door Financiën en SZW geïnventariseerde maatregelen geeft dit memo de stand van denken weer voor de invulling van de envelop.
- De inventarisatie richt zich op maatregelen die herkenbare knelpunten in de fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen wegnemen. Primaire focus ligt daarbij op maatregelen die het stelsel van inkomensondersteuning voor burgers vereenvoudigen en die de komende kabinetsperiode in te voeren zijn. De maatregelen kunnen gezien worden als eerste stappen naar een eventuele grotere herziening van het stelsel van inkomensondersteuning.
- Daarnaast zijn bestaande maatregelen opgenomen die zonder aanvullende besluitvorming aflopen, maar die groepen in de knel substantieel helpen.
- De bijlage bij dit memo bevat een nadere toelichting op de maatregelen.

Bespreekpunt

Herkent u zich in de geïnventariseerde maatregelen?

Kernpunten

- Tabel 1 toont de door Financiën en SZW geïnventariseerde maatregelen voor groepen in de knel en de budgettaire effecten van deze maatregelen.
- Naast twee grotere maatregelen (het voorzetten van schoolmaaltijden en een pakket gericht op het aanpakken van problematische schulden) betreft het een aantal gerichte maatregelen die specifieke knelpunten in toeslagen, sociale zekerheid en fiscaliteit wegnemen.
- Daarnaast kan een reservering gemaakt worden voor nog nader uit te werken onderwerpen op het terrein van OCTAS, de Participatiewet, de Toeslagenwet, Caribisch Nederland, Hulpbehoevendheidstoelage en werkende armen kinderopvang (maatregel 1).

¹ Structureel is er € 500 mln. beschikbaar maar dat bedrag wordt pas in 2039 of 2040 bereikt.

Tabel 1: Gezamenlijke voorkeur invulling envelop								
Nr.	Budgettaire effecten maatregelen (x € 1 mln.)	2025	2026	2027	2028	2029	Struc.	Lasten /uitgaven
Gezamenlijke voorkeur								
<i>W.v. Reservering voorjaarsbesluitvorming 2025</i>								
1	Reservering voorjaar	pm	Pm	Pm	pm	pm	pm	Uitgaven
<i>W.v. Augustusbesluitvorming 2024</i>								
2	Maatregelen basispakket IBO problematische schulden	32	57	64	100	100	75	Uitgaven
3	Aanpassing handhaving sociale zekerheid	6	12	12	12	12	12	Uitgaven
4	Schoolmaaltijden							
	w.v. voorstel SZW	45	45	45	45	45	45	Uitgaven
	w.v. voorstel FIN	135	135	135	135	135	135	Uitgaven
5	Aanpassen toeslagpartnerbegrip: oplossing voor achterblijvers noodgedwongen elders verblijvende partner	2	20	20	20	20	20	Beiden
6	Niet meer met terugwerkende kracht vaststellen van grondslag toeslagen obv verblijfstitel en recht kinderbijslag	-	5	5	5	5	5	Beiden
7	Verlengen aanvraagtermijn toeslagen	-	5	5	5	5	5	Beiden
8	Verhogen forfait aftrekbaar bedrag extra vervoerskosten door ziekte of invaliditeit in de inkomstenbelasting	1	1	1	1	1	1	Lasten
9	Netto i.p.v. bruto terugvorderen	1	31	31	31	31	31	Lasten
10	Reservering voor aanpak armoede Caribisch Nederland	2	2	2	2	2	2	Uitgaven
11	IPS gemeentelijke doelgroep	4	3	2	-	-	-	Uitgaven
	Totaal gezamenlijke voorkeur (variant schoolmaaltijden SZW)	93	181	187	221	221	196	
	Totaal gezamenlijke voorkeur (variant schoolmaaltijden FIN)	183	271	277	311	311	286	
Beschikbare middelen envelop groepen in de knel		237	237	237	249	223	500	Lasten

Nadere toelichting schoolmaaltijden en basispakket IBO schulden

- Een van de maatregelen in tabel 1 betreft het voortzetten van de gratis schoolmaaltijden. In tabel 1 zijn twee varianten opgenomen:
 - Financiën stelt voor om het voortzetten van de schoolmaaltijden volledig te financieren uit de onderhavige envelop.
 - SZW stelt voor om - *in lijn met de financiering van de schoolmaaltijden in 2024* - een bijdrage te leveren aan de schoolmaaltijden vanuit de onderhavige envelop, en het overige deel van de kosten ten laste te laten komen van de begrotingen van OC&W en VWS.
- Een alternatieve optie is verder om het programma, met o.a. het afschaffen van ondersteuning tijdens de schoolvakanties, voor 110 mln. euro per jaar voort te zetten.
- Indien noodzakelijk zou gekozen kunnen worden voor een beperkter pakket IBO schulden (zie de toelichting op deze maatregel in bijlage 1), waarbij het totale budget van het pakket in 2026 en 2027 €10 mln per jaar lager zou zijn en in 2028 en 2029 €19 mln per jaar. Dit betekent wel dat er gekozen wordt voor een beperktere intensivering van vroegsignalering, minder begeleiding bij een wsnp traject en een latere ingangsdatum van aangescherpte kwaliteitseisen voor schuldhulpverlening.

Tabel 2 toont aanvullende maatregelen die in aanmerking komen voor invulling van de envelop. Ten opzichte van de maatregelen in tabel 1 betreft het meer generieke wijzigingen, zoals de aanpassingen in de toeslagen, en het betreft tijdelijke maatregelen gericht op het voortzetten van bestaand beleid.

Tabel 2: Aanvullende opties envelop								
Nr.	Budgettaire effecten maatregelen (x € 1 mln.)	2025	2026	2027	2028	2029	Struc.	Lasten /uitgaven
Aanvullende opties								
<i>W.v. Augustusbesluitvorming 2024</i>								
12	Vereenvoudigen toeslagpartnerbegrip: laten vervallen criterium samengestelde gezinnen*	10	120	100	100	100	100	Beiden
12a	Aanpassen adrescriterium (aanvulling op 12 en vervanging van 5)*	10	115	80	80	80	80	Beiden
13	Tijdelijk inzetten van fonds voor energiearmoede	90	90	-	-	-	-	Uitgaven
14	Verbetering arbeidsvoorwaarden LKS bij gemeenten, 2025	51	-	-	-	-	-	Uitgaven
15	WIA 60+-maatregel	6	9	27	31	24	-	Uitgaven

*afhankelijk van ingangsdatum stelselherziening KOT. In deze tabel van invoering per 2027 uitgegaan.

Aandachtspunten aanvullende maatregelen

- De maatregelen 12 en 12a hebben een generieker karakter dan maatregel 5 in tabel 1. Daardoor is ook het budgettaire beslag groter.
 - Maatregel 12 vormt een vereenvoudiging van het toeslagenstelsel en voorkomt dat mensen die deels afhankelijk zijn van toeslagen en door omstandigheden – zonder materieel een gezin te vormen (bijv. vanwege mantelzorg of de krappe woningmarkt) – samenwonen, worden gekort op toeslagen. Deze maatregel heeft als bijvangst dat ook niet-schrijvende situaties (partners die toch een relatie met elkaar hebben maar geen samenlevingscontract) een hogere toeslag krijgen.
 - Maatregel 12a is in aanvulling op maatregel 12 en ter vervanging van maatregel 5. Met maatregel 12a ontstaan alleen partnerschappen voor mensen die op één adres wonen én tevens getrouwd zijn, samen een kind hebben (erkend) of samen een woning hebben gekocht. Voordeel van de vereenvoudiging is dat deze eenvoudiger voor de uitvoering en burgers is en minder afbakeningsvraagstukken dan separate oplossingen kent. Deze brede oplossing is wel minder gericht, waardoor ook elders verblijvende partners die wel (kunnen) bijdragen aanspraak maken op hogere toeslagen. Dat ook gehuwden die niet samenwonen niet als toeslagpartner gelden, is minder uitlegbaar. Verder loopt deze aanpassing vooruit op een eventueel brede aanpassing van het partnerbegrip over de domeinen (sociale zekerheid, fiscaliteit en toeslagen) heen.
 - Voor dekking van bovengenoemde twee maatregelen 12 en 12a zou naast dekking uit de enveloppen ook gekeken kunnen worden naar beschikbaarheid binnen het toeslagenstelsel. Verlaging van de vermogensstoets in de toeslagen kan daarvoor een dekkingsmogelijkheid zijn. Ter indicatie: verlaging van de vermogensgrens in zorgtoeslag en kindgebonden budget naar €100.000 zou naar schatting € 150 miljoen opleveren. Deze maatregel heeft geen effecten op marginale druk, keerzijde is dat een bepaalde groep mensen hun toeslagen verliezen als ze een te hoog vermogen hebben volgens de nieuwe norm.
- Maatregelen 13, 14 en 15 zijn tijdelijke maatregelen voor 2025/2026, die (opnieuw) te nemen zijn. Na 2025 zal er waarschijnlijk druk ontstaan om de maatregelen (opnieuw) te verlengen.

Toelichting

Bijlage 1 bevat een nadere toelichting op de verzamelde maatregelen in tabel 1 en tabel 2.

Datum

16 augustus 2024

Onze referentie**Bijlagen**

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Toelichtingen maatregelen envelop groepen in de knel	Ter informatie (niet verzenden)	

Datum

19 augustus 2024

memo

Politieke Vijfhoek-plus

In de concept Macro-Economische Verkenning (cMEV) heeft het CPB een nieuwe raming van de koopkrachtontwikkeling gemaakt voor de komende jaren. Hieronder worden de uitgangspunten van de raming, het koopkrachtbeeld en twee varianten voor de invulling van maatregelen uitgewerkt.

In het hoofdlijnenakkoord (HLA) zijn een aantal doelen genoemd. Het kabinet streeft ernaar de (kinder-)armoedecijfers niet uit te laten komen boven het referentiejaar 2024. Daarnaast noemt het HLA meer loon naar werk door lastenverlichting, met specifieke aandacht voor werkende middeninkomens, en niet verder nivelleren. Verder bestaat de wens om de lastenverlichting zichtbaar te laten zijn voor mensen. Het HLA stelt ook dat stapsgewijs wordt gewerkt aan verbeteringen in sociale zekerheid, fiscale regelingen en de toeslagen. Bij de invulling van de varianten is rekening gehouden met deze, soms tegenstrijdige, doelen.

De maatregelen die verdere invulling behoeven en nader zijn uitgewerkt zijn de verhoging van het kindgebonden budget (€ 300 mln. struc.), de verhoging van de huurtoeslag (€ 500 mln. struc.) en de lastenverlichting (circa € 5,3 mld. struc.).¹

Beslispunten

1. Bent u akkoord met deze invulling van het kindgebonden budget om de kinderarmoededoelstelling binnen bereik te brengen?
 - Kindgebonden budget (WKB): de beschikbare middelen voor het kindgebonden budget worden ingezet om de kinderarmoededoelstelling te bereiken. Het kindbedrag wordt verhoogd, het kindgebonden budget wordt gericht gemaakt om het kindbedrag meer te verhogen dan in de basis (technische invulling), en de problematiek rondom de noodgedwongen elders verblijvende partner (circa € 6 mln. In de WKB) wordt opgelost.
2. Bent u akkoord met deze invulling van de huurtoeslag voor vereenvoudiging, verlaging van de marginale druk en verlaging van de armoede?
 - Huurtoeslag: de middelen worden ingezet om de armoede te verlagen en om de huurtoeslag te vereenvoudigen. Om de armoede te verlagen wordt de huurtoeslag met circa € 11,50 per maand verhoogd. Het niet-lineaire afbouwpad wordt vervangen door een lineair afbouwpad en het aantal afbouwpunten wordt verminderd van vier naar twee. Door deze vereenvoudiging nemen de extremen in de marginale druk af.

¹ In het HLA zijn daarnaast middelen voor groepen in de knel (lastenmaatregel) gereserveerd. Dit wordt separaat voorgelegd ter beslissing.

3. Bent u naar het doel van werken moet lonen en lastenverlichting in relatie tot de inzet van middelen in lagere belastingtarieven (introductie derde schijf) of een verhoging van de arbeidskorting?
4. Hoe kijkt u naar de reservering van circa € 15 mln. voor Caribisch Nederland in lijn met de afspraken van de afgelopen jaren?
5. Heeft u verder aandachtspunten die moeten worden meegenomen?

Leeswijzer

- Paragraaf 1 beschrijft het koopkrachtbeeld volgens de technische invulling van de koopkrachtmaatregelen uit het HLA.
- Paragraaf 2 gaat in op de maatregelen in het HLA en hoe deze kunnen worden ingevuld in lijn met de doelen van het HLA.
- De bijlage bevat uitleg over koopkracht-en armoedecijfers en aanvullende details over de inhoud van de pakketten.

Datum
19 augustus 2024

1. Het koopkrachtbeeld (cMEV)

Vooraf: Uitgangspunten van de raming

- De koopkrachtraming is (zoals altijd) een raming van de statische koopkracht, waarin de persoonlijke situatie van huishoudens niet verandert.
- De koopkrachtcijfers in dit memo wijken licht af van die van het CPB. Het kabinet gebruikt de koopkrachtramingen van het ministerie van SZW voor de besluitvorming, waarin de zorgpremies van VWS worden gehanteerd. Deze wijken licht af van de zorgraming van het CPB. Er vindt nog mogelijke mutatie van de zorgpremie plaats vanwege de augustusbesluitvorming. Hierdoor staat de raming van de zorgpremies pas definitief vast bij de MEV (in september).
- Het CPB baseert de doorrekening van het koopkrachtbeeld op technische aannames over de invulling van lastenmaatregelen die nog niet zijn ingevuld. Dit vormt het basispad. De technische aannames in de cMEV wijken niet af van de technische aannames in de CPB-doorrekening van het hoofdlijnenakkoord (HLA) op 21 mei.

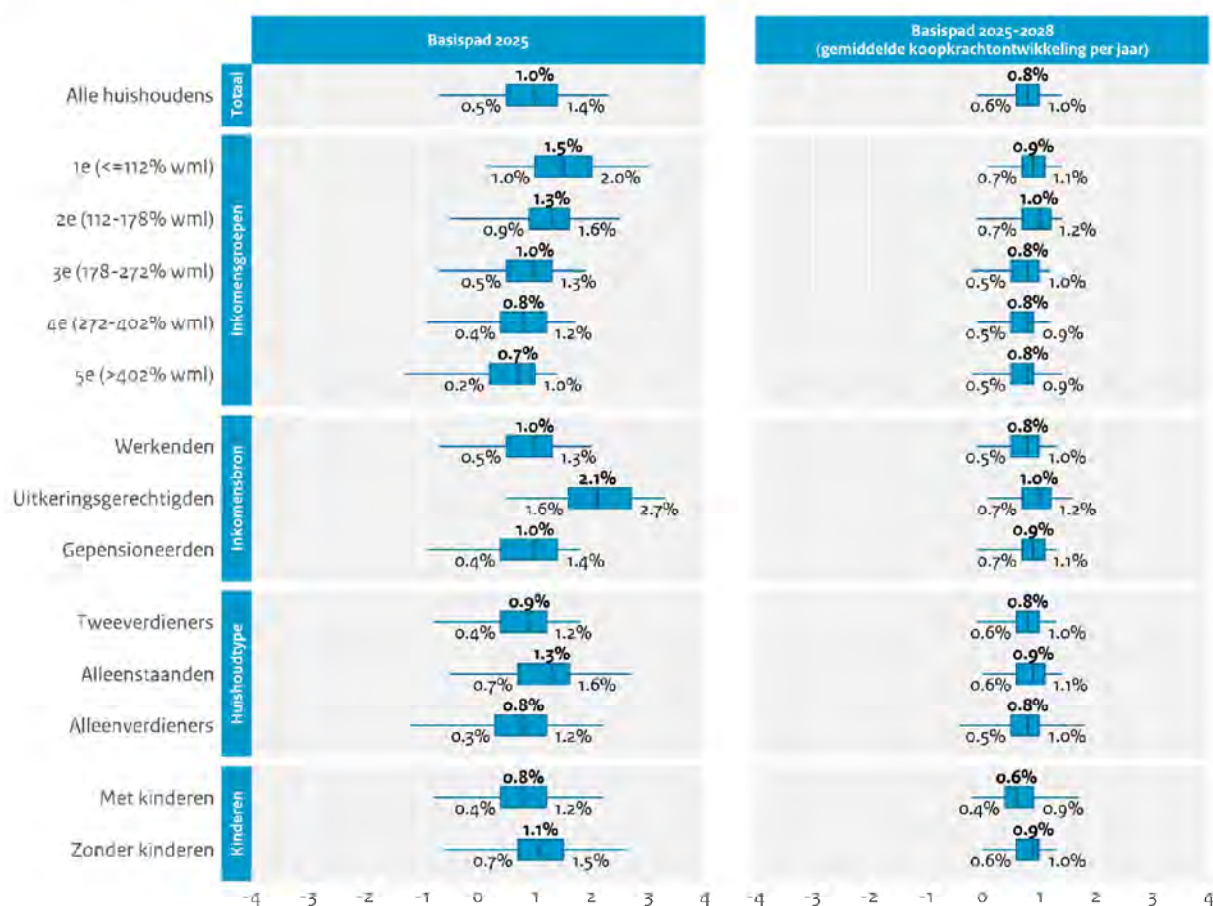
Gemiddelde cumulatieve koopkracht per jaar tijdens kabinetsperiode, 2025-2028

- De cumulatieve koopkrachtontwikkeling per jaar voor de periode 2025-2028 stijgt in doorsnee met 0,8% gemiddeld per jaar (figuur 1, rechts). Dit is niet veranderd t.o.v. de CPB-doorrekening van het HLA.
- De lastenverlichting draagt bij aan de positieve ontwikkeling van de koopkracht. De maatregelen in het HLA verbeteren de koopkracht met circa 0,2%-punt gemiddeld per jaar.
 - Huishoudens met een lager inkomen hebben relatief meer profijt van de verhoging van de huurtoeslag en het kindgebonden budget.
 - De groep uitkeringsgerechtigden is divers, bijvoorbeeld bijstand- en WIA-gerechtigden. Uitkeringsgerechtigden profiteren van de bevrizing van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting in de bijstand, maar ook van de lastenverlichting, de hogere huurtoeslag en een hoger kindgebonden budget.
- Werkenden hebben vooral baat bij de lastenverlichting en de stijging van de contractlonen in 2025 (reële loonstijging van 1,1%).
- Armoede: Het streven in het HLA om de (kinder)armoede niet uit te laten komen boven het referentiejaar 2024 wordt behaald onder personen (0,2%-punt afname), en niet onder kinderen (0,2%-punt toename).

Koopkrachtbeeld 2025 (figuur links)

- Met de technische invulling van de maatregelen komt de mediane koopkrachtontwikkeling in 2025 uit op +1,0%. De lastenverlichting uit het HLA draagt hier ook aan bij. De linkerkolom van de boxplot in figuur 1 laat de spreiding tussen en binnen groepen zien.
- De koopkrachtontwikkeling van uitkeringsgerechtigden (+2,1%) komt in tegenstelling tot 2024 hoger uit dan voor werkenden (+1,0%) en gepensioneerden (+1,0%).

Figuur 1. Boxplot koopkrachtcijfers 2025 (links) en cumulatief 2025-2028 gemiddeld per jaar (rechts), volgens basispad: technische invulling.

2. Invulling van de koopkrachtmaatregelen

- Tabel 1 toont de budgettaire reeks van de maatregelen uit het HLA die verdere invulling behoeven. Pagina 8 toont een overzicht van twee pakketten voor mogelijke invulling van de maatregelen in het HLA, met verschillende invulling van lastenverlichting.
- Kindgebonden budget (WKB): Verhoging van het kindgebonden budget draagt bij aan de koopkracht van huishoudens met kinderen, zowel die met lage als middeninkomens. Naast de verhoging van het kindbedrag wordt de WKB in beide pakketten gericht gemaakt, zodat de doelstelling op kinderarmoede binnen bereik komt. Hiertoe wordt het afbouwpercentage verhoogd van 6,75% naar 8,1%.
- Huurtoeslag: De intensivering van de huurtoeslag verbetert de koopkracht van lagere inkomens, en reduceert armoede. In beide pakketten wordt een deel van de middelen ingezet om de huurtoeslag te vereenvoudigen, en zo de marginale druk te verlagen en de onzekerheid van terugvorderingen bij de stap van uitkering naar werk te verminderen.
- Lastenverlichting: de twee pakketten bevatten relevante accentverschillen ten aanzien van de lastenverlichting. Pakket 1 verhoogt de arbeidskorting en zet daarmee sterker in op de koopkracht van werkenden. Pakket 2 introduceert een extra schijf in de inkomstenbelasting en zorgt daarmee voor een zichtbaardere lastenverlichting.
 - In pakket 1 wordt de arbeidskorting met circa € 2,2 mld. geïntensiveerd om werkenden een grotere koopkrachttoename dan uitkeringsgerechtigden te geven (geënt op +0,1%-punt gemiddeld per jaar). Als er alleen naar 2025 wordt gekeken zijn de verschillen groter.

- De afgelopen jaren is de arbeidskorting vaak geïntensiveerd om het verschil tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden te vergroten. Hier kleven ook belangrijke nadelen aan, waaronder het oplopende verschil in belastingdruk tussen alleen- en tweeverdieners en een oplopende inkomensterugval bij verlies van werk.
- Het is ook mogelijk om het verschil in koopkrachtontwikkeling tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden te vergroten door de tariefsverlaging te combineren met een verlaging van de algemene heffingskorting, zodat er geen of beperkte intensivering van de arbeidskorting nodig is.
- In lijn met het HLA wordt de afbouw van de dubbele AHK in de hoogte van de bijstand 3 jaar bevroren. Dit voorkomt in die jaren een relatieve afname van de hoogte van de bijstand en draagt bij aan de armoededoelstelling.
- In de doorrekening zijn middelen gereserveerd voor Caribisch Nederland in lijn met afspraken in voorgaande jaren: 0,1% van de generieke lastenverlichting, en 1% van de middelen gericht op armoede. Dit komt neer op circa € 15 mln.
- Aandachtspunt is dat de armoederamingen onzeker zijn.
 - De armoederamingen voor 2024 en ook voor de jaren daarna kunnen nog veranderen. Wijzigingen in het economische beeld hebben invloed op de armoedecijfers. Het SCP stelt het armoedecijfer pas na circa twee jaar definitief vast. Hierdoor staat het streefcijfer uit het HLA nog niet vast. Ook kan de door het CPB geraamde armoede tijdens de kabinetsperiode schommelen. De ramingen wijzigen nog door economische ontwikkelingen en politieke keuzes.
 - Bovendien zal naar verwachting het niveau van de armoedecijfers in het najaar veranderen, wanneer CBS en SCP gezamenlijk over gaan op een nieuwe definitie.
- Structuurwijzigingen van toeslagen kunnen op zijn vroegst per 2026 worden ingevoerd (en bij grotere structuurwijzigingen kan dat ook later zijn).
- Infasering: door de middelen in te faseren kan de koopkrachtimpuls verspreid worden over meerdere jaren, waardoor het kabinet in ieder jaar bij Prinsjesdag kan laten zien dat het beleid voert om de koopkracht van huishoudens te verbeteren.
- Toezegging: in het debat over de regeringsverklaring is het kabinet gevraagd om terug te komen op de motie Van der Staaij/Omtzigt die oproept om het verschil in belastingdruk tussen alleen- en tweeverdieners te verkleinen. De MP heeft toegezegd dat het kabinet zal bezien of het mogelijk is een stap te zetten met de uitvoering van de motie.

Datum
19 augustus 2024

*Tabel 1. Budgettaire tabel van maatregelen uit het HLA die verdere invulling behoeven.**

	Maatregel in mln euro's (min-teken is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	struc
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand in 2025-2027	72	167	263	251	0
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	300	300	300	300
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	500	500	500	500
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	2.500	2.500	0	0	0
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	0	171	2.941	3.124	3.308
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf			-165	-339	-395

* De bedragen wijken af van de bedragen die het CPB heeft gehanteerd omdat het kabinet de zorgpremieraming van VWS hanteert.

Resultaten van de doorrekeningen

Tabel 2. Cumulatief koopkrachtbeeld (gemiddeld) per jaar 2025-2028

Inkomensgroep 2025-2028	Basispad: technische invulling HLA	Pakket 1	Pakket 2
1e (<=111% WML)	0,9%	0,7%	0,9%
2e (111-177% WML)	1,0%	0,9%	1,0%
3e (177-271% WML)	0,8%	0,8%	0,8%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,8%	0,8%
5e (>398% WML)	0,7%	0,8%	0,7%
Inkomensbron			
Werkenden	0,8%	0,8%	0,8%
Uitkeringsgerechtigden	1,0%	0,7%	0,9%
Gepensioneerden	0,9%	0,8%	0,9%
Huishoudtype			
Tweeverdieners	0,8%	0,8%	0,8%
Alleenstaanden	0,9%	0,8%	0,9%
Alleenverdieners	0,8%	0,8%	0,8%
Kinderen			
Huishoudens met kinderen	0,6%	0,7%	0,7%
Huishoudens zonder kinderen	0,9%	0,9%	0,8%
Alle huishoudens	0,8%	0,8%	0,8%

Datum
19 augustus 2024

- De cumulatieve mediane koopkrachtontwikkeling in de periode 2025-2028 komt in beide pakketten uit op +0,8% gemiddeld per jaar.
- In de basis (technische invulling) en pakket 2 gaan werkenden er minder op vooruit dan uitkeringsgerechtigden, in pakket 1 meer. Werkenden behouden een koopkrachtontwikkeling van 0,8% per jaar. Pakket 1 vermindert de koopkrachtplus van uitkeringsgerechtigden met 0,3%-punt per jaar.

Tabel 3. Koopkrachtbeeld 2025

Inkomensgroep 2025-2028	Basispad: technische invulling HLA	Pakket 1	Pakket 2
1e (<=111% WML)	1,5%	0,6%	1,2%
2e (111-177% WML)	1,3%	0,9%	1,3%
3e (177-271% WML)	1,0%	1,1%	1,0%
4e (271-398% WML)	0,8%	1,1%	0,8%
5e (>398% WML)	0,7%	0,8%	0,7%
Inkomensbron			
Werkenden	1,0%	1,2%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,1%	1,1%	1,9%
Gepensioneerden	1,0%	0,4%	0,8%
Huishoudtype			
Tweeverdieners	0,9%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	0,9%	1,2%
Alleenverdieners	0,8%	0,9%	0,7%
Kinderen			
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,9%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	1,2%	1,1%
Alle huishoudens	1,0%	0,9%	1,0%

Datum
19 augustus 2024

- De mediane koopkrachtontwikkeling in 2025 komt in het basispad (technische invulling) en pakket 2 uit op +1,0%. In pakket 1 komt de mediane ontwikkeling uit op +0,9%.
- De koopkrachtontwikkeling voor uitkeringsgerechtigden is +1,1% in pakket 1 in 2025, en daarmee lager dan in het basispad en pakket 2. De koopkrachtontwikkeling voor werkenden stijgt in pakket 1 naar 1,2%.

Tabel 4. Armoede- en kinderarmoedecijfers pakketten 1 en 2, 2024 (streefcijfers) tot en met 2028

	Armoedecijfers 2024-2028	2024 (streefcijfer)	2025	2026	2027	2028
Basispad	Personen in armoede (%)	4,5%	4,1%	4,1%	4,2%	4,3%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,6%	4,7%	4,8%	4,9%
Pakket 1	Personen in armoede (%)	4,5%	4,3%	4,3%	4,4%	4,4%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%	4,8%
Pakket 2	Personen in armoede (%)	4,5%	4,2%	4,2%	4,2%	4,3%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%

- Door de lastenverlichting in te zetten in de arbeidskorting komen de armoedecijfers in pakket 1 in 2028 0,1% hoger uit dan in pakket 2. De kinderarmoede doelstelling wordt daardoor in pakket 1 niet behaald.

Tabel 5. Koopkrachtcijfers voorbeeldhuishoudens 2025, exclusief huurtoeslag

Koopkrachtcijfers	Basispad: Technische invulling	Pakket 1	Pakket 2
<i>Werkenden:</i>			
Alleenverdiener met kinderen			
modaal	1,3%	1,6%	1,3%
2 x modaal	0,5%	0,9%	0,4%
Tweeverdieners			
modaal + ½ x modaal met kinderen	1,0%	1,2%	1,0%
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	0,6%	0,9%	0,6%
2½ x modaal + modaal met kinderen	1,0%	1,3%	1,0%
modaal + modaal zonder kinderen	1,5%	2,0%	1,5%
2 x modaal + modaal zonder kinderen	1,1%	1,5%	1,1%
Alleenstaande			
minimumloon	1,8%	1,9%	1,8%
modaal	1,5%	2,0%	1,5%
2 x modaal	0,8%	1,3%	0,8%
Alleenstaande ouder			
minimumloon	0,8%	0,7%	0,7%
modaal	0,5%	0,7%	0,4%
<i>Niet-werkenden</i>			
Sociale minima			
paar met kinderen	1,4%	0,6%	1,4%
alleenstaande	2,3%	1,2%	2,3%
alleenstaande ouder	0,3%	-0,4%	0,3%
AOW (alleenstaand)			
(alleen) AOW	0,7%	0,4%	0,7%
AOW +10000	1,6%	0,6%	1,6%
AOW (paar)			
(alleen) AOW	0,9%	0,5%	0,9%
AOW +10000	1,3%	0,6%	1,3%
AOW +30000	0,5%	-0,2%	0,5%

augustus 2024

Invulling pakketten

Tabel 6. Technische invulling CPB maatregelen HLA (basispad)

	Maatregel	Budgettair in mln euro's (struc.)	Invulling
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	Drie tarieven in de inkomstenbelasting: <ul style="list-style-type: none"> • Tarief eerste schijf wordt 35,55% in 2028. • Tarief tweede schijf wordt 37,42% in 2028. • Tarief derde schijf blijft 49,5% in 2028.
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	0	
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	3.308	
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf	-395	
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand	0	AHK-factor in de bijstand blijft 1,575 in 2025-2027
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	Verhoging kindbedrag met € 142 per 2025.
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	Verlagen eigen bijdrage met circa € 25 per maand.

Tabel 7. Invulling pakket 1

	Maatregel	Budgettair in mln euro's (struc.)	Invulling
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	Twee tarieven in de inkomstenbelasting waarbij de arbeidskorting wordt verhoogd voor werkenden met een middeninkomen <ul style="list-style-type: none"> • Verlaging TES naar 36,39% in 2028. • Verhoging AK tweede knikpunt met € 260 naar € 5.480 in 2025. • Verhoging AK derde knikpunt met € 400 naar € 5.999 in 2025. • Stijging afbouwpercentage AK van 6,51% naar 7%.
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	0	
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	3.308	
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf	-395	
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand	0	AHK-factor in de bijstand blijft 1,575 in 2025-2027
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	<ul style="list-style-type: none"> • Verhoging kindbedragen met circa € 134 in 2025, oplopend tot circa € 358 in 2028. • Aanpassing afbouwtraject (steiler afbouwen) van 6,75% naar 8,1% i.c.m. verhoging kindbedrag. • Oplossen problematiek rondom elders verblijvende partner (circa € 6 mln. WKB).
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	Verlagen eigen bijdrage met circa € 11,50 per maand i.c.m. harmoniseren niet-AOW'ers met AOW'ers en het instellen van een lineaire inkomensafhankelijke afbouw.
	Caribisch Nederland		Reservering Caribisch Nederland conform comply-or explain.

Tabel 8. Invulling pakket 2

	Maatregel	Budgettair in mln euro's (struc.)	Invulling
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	Drie tarieven in de inkomstenbelasting: <ul style="list-style-type: none"> • Tarief eerste schijf wordt 35,55% in 2028. • Tarief tweede schijf wordt 37,42% in 2028. • Tarief derde schijf blijft 49,5% in 2028.
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	0	
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	3.308	
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf	-395	
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand	0	AHK-factor in de bijstand blijft 1,575 in 2025-2027
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	<ul style="list-style-type: none"> • Verhoging kindbedragen met circa € 134 in 2025, oplopend tot circa € 358 in 2028. • Aanpassing afbouwtraject (steiler afbouwen) van 6,75% naar 8,1% i.c.m. verhoging kindbedrag. • Oplossen problematiek rondom elders verblijvende partner (circa € 6 mln. WKB).
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	Verlagen eigen bijdrage met circa € 11,50 per maand i.c.m. harmoniseren niet-AOW'ers met AOW'ers en het instellen van een lineaire inkomensafhankelijke afbouw.
	Caribisch Nederland		Reservering Caribisch Nederland conform comply-or explain.

Bijlage 1: Uitlegkoopkracht- en armoederamingen

Koopkracht en koopkrachtramingen

- Koopkracht gaat over het *besteedbaar inkomen* dat mensen kunnen uitgeven. Het besteedbaar inkomen is daarbij gedefinieerd als het bruto-inkomen (lonen, winst, uitkeringen, pensioenen en inkomen uit vermogen), minus belastingheffing, aangevuld met toeslagen. Het gaat dus over het inkomen dat mensen onderaan de streep kunnen uitgeven.
- Koopkrachtcijfers tonen doorgaans de *ontwikkeling van het besteedbaar inkomen* in een bepaald jaar (t) ten opzichte van het jaar ervoor (t-1), rekening houdend met de ontwikkelingen van lonen, uitkeringen en pensioenen, de effecten van beleid en de ontwikkeling van prijzen (inflatie).
- Als het besteedbaar inkomen harder stijgt dan de inflatie, dan stijgt de koopkracht. En omgekeerd.
- SZW maakt (net als het CPB) ramingen van de zogenoemde *statische koopkracht*. Dat betekent dat er geen rekening wordt gehouden met veranderingen in de persoonlijke (leef)omstandigheden. Denk daarbij aan gaan samenwonen of uit elkaar gaan, kinderen krijgen, het vinden (of verliezen) van een baan of verhuizen.
- Veranderingen in persoonlijke (leef)omstandigheden zijn sterk bepalend voor de feitelijke koopkrachtontwikkeling van individuen. Deze worden echter bewust niet meegenomen, omdat koopkrachtramingen primair bedoeld zijn om de effecten van beleid inzichtelijk te maken. Daarnaast speelt mee dat veranderingen in persoonlijke omstandigheden nauwelijks te voorspellen zijn, en sterk afhankelijk zijn van privékeuzes.
- De koopkrachtramingen van SZW zijn gebaseerd op macro-economische cijfers van het CPB, maar de uitkomsten wijken doorgaans licht af van de CPB-ramingen. Een van de redenen daarvoor is dat het kabinet uitgaat van de zorgpremieraming van het ministerie van VWS, terwijl het CPB een eigen zorgpremieraming hanteert.
- Daarnaast kan het CPB afwijkende aannames doen, bijvoorbeeld over de haalbaarheid van plannen. Bij de doorrekening van het hoofdlijnenakkoord is dat bijvoorbeeld ook het geval.
- Een raming van de statische koopkracht geeft geen garantie dat de daadwerkelijke koopkracht zich later ook zo ontwikkelt. Sturen op een bepaald niveau van koopkracht heeft dan ook weinig zin. Wel is het zinnig om te sturen op (het verkleinen van) verschillen in koopkracht tussen groepen. Die blijven ook na bijstellingen in de raming vaak nog intact.

Datum
19 augustus 2024

Armoede en armoederamingen

- Sinds een aantal jaar worden er niet alleen ramingen gemaakt van de koopkrachtontwikkeling maar ook van het aantal personen en kinderen in armoede.
- Om de verhouding tussen koopkracht en armoede te schetsen: koopkracht gaat over wat je onderaan de streep overhoudt om van te leven. Armoede gaat over de vraag of wat je overhoudt onderaan de streep toereikend is om rond te komen. Armoede is dus gedefinieerd als een tekort aan inkomen voor minimaal noodzakelijke uitgaven.
- Er zijn verschillende armoededefinities, maar de meest gangbare armoededefinitie is het *niet-veel-maar-toereikendbudget* van het SCP.
- Deze armoededefinitie is gebaseerd op referentiebudgetten van het SCP, die zijn afgeleid van de minimumvoorbeeldbegrotingen van het Nibud. Die voorbeeldbegrotingen beschrijven heel precies per uitgavenpost hoeveel geld huishoudens moeten hebben voor minimaal noodzakelijke uitgaven, zoals huur, energie, kleding, boodschappen, maar ook reserveringsuitgaven zoals het vervangen van een wasmachine. SCP hanteert een armoededefinitie inclusief minimale uitgaven aan ontspanning en sociale participatie.
- Als huishoudens een lager inkomen hebben dan het niet-veel-maar-toereikend-criterium, dan zijn ze "arm". Armoedemetingen zijn dus binair: je bent ofwel arm ofwel niet-arm.

- Bij armoederamingen wordt onderscheid gemaakt naar aandeel kinderen en het aandeel personen (zowel volwassenen als kinderen) in armoede.
- Op dit moment werkt SCP met Nibud en CBS aan een nieuwe gezamenlijke armoedegrens, die voortborduurde op het niet-veel-maar-toereikend-criterium. Deze nieuwe armoedegrens wordt verwacht in de loop van 2024 en kan leiden tot verspringingen van de armoedecijfers.

Toelichting boxplot cMEV

- De *mediane koopkrachtontwikkeling* is de koopkrachtontwikkeling van het middelste huishouden als zij allemaal gerangschikt worden op basis van de hoogte van de koopkrachtontwikkeling. Dat betekent dus dat de helft van de huishoudens er meer op vooruitgaat, en dat de helft er minder op vooruitgaat of op achteruit gaat.
- In de periode 2025-2028 komt de cumulatieve mediane koopkrachtontwikkeling van alle huishoudens uit op +0,8% gemiddeld per jaar. In de boxplot is dat het vetgedrukte getal in het midden van de box in de bovenste rij. Dit getal betekent dus dat de helft van de huishoudens er in de periode 2025-2028 meer op vooruitgaat dan gemiddeld 0,8% per jaar, en dat de helft van de huishoudens er in die periode minder op vooruitgaat dan gemiddeld 0,8% per jaar (of erop achteruitgaat).
- De boxplot toont zoals gezegd ook *spreiding tussen en binnen groepen*.
- Spreiding binnen groepen:
 - De randen van elke box tonen het zogenoemde 25^e en 75^e percentiel. Het 25^e percentiel betekent dat 25% van de huishoudens een lagere koopkrachtontwikkeling heeft, en dat 75% van de huishoudens een hogere koopkrachtontwikkeling heeft. De bovenste rij in figuur 1 laat dus zien dat de koopkrachtontwikkeling van de helft van de huishoudens in de periode 2025-2028 uitkomt tussen de +0,6% en +1,0% gemiddeld per jaar.
 - De uiteinden van elke lijn (links en rechts van de boxen) tonen het zogenoemde 5^e en 95^e percentiel. Deze waarden vormen bij benadering de hoogste en de laagste koopkrachtontwikkeling (omdat extremen buiten beschouwing worden gelaten). De bovenste rij in figuur 1 laat zien dat de koopkrachtontwikkeling van 9 op de 10 huishoudens in de periode 2025-2028 uitkomt tussen de -0,1% en +1,4% gemiddeld per jaar.
- Spreiding tussen groepen: Om hier recht aan te doen worden in de boxplot de volgende groepen uitgesplitst:
 - Inkomensklassen. Bij deze uitsplitsing worden alle huishoudens verdeeld over vijf inkomensklassen van gelijke grootte. Een andere benaming hiervoor is kwintielen (i.e. 20%-groepen).
 - Belangrijkste inkomensbron. Bij deze uitsplitsing worden alle huishoudens verdeeld over drie categorieën: werkenden, uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden.
 - Huishoudenssamenstelling: Bij deze uitsplitsing worden alle huishoudens verdeeld over drie categorieën: tweeverdieners, alleenstaanden en alleenverdieners (een stel waarvan één partner werkt).
 - Huishoudens met en zonder kinderen.
 - Een bepaald huishouden komt dus in meerdere groepen terug. Zo komt een werkende alleenstaande ouder met twee kinderen bijvoorbeeld terug in één van de inkomensklassen, in de groep werkenden, de groep alleenstaanden én de groep huishoudens met kinderen.
- In de praktijk spelen in de besluitvorming vooral de mediane koopkrachtcijfers per groep een belangrijke rol. De cijfers over spreiding binnen elke groep fungeren vooral als contextvariabelen.

Datum
19 augustus 2024

Bijlage 2: technische toelichting invulling pakketten

Maatregel 4 – kindgebonden budget

- In beide pakketten wordt het kindbedrag van de WKB per 2025 verhoogd met circa € 134 tot circa € 358 in 2028.
- In beide pakketten wordt het kindbedrag extra geïntensiveerd ten opzichte van het basispad (technische invulling) om de kinderarmoededoelstelling volledig te kunnen behalen. Dit wordt gedekt door het verhogen van het afbouwpercentage van de WKB van 6,75% naar 8,1%. Het afbouwpercentage wordt stapsgewijs verhoogd tussen 2026 en 2028. Door de intensiveringen in de WKB de afgelopen jaren hebben ook hoge inkomens recht gekregen op de WKB, vooral bij aanwezigheid van meer en oudere kinderen.² Een steilere afbouw zorgt voor extra budgettaire ruimte om vervolgens het kindbedrag te verhogen en de WKB iets gericht te maken, maar verhoogt de uitersten in de marginale druk iets (+1,35%-punt) voor huishoudens met kinderen en een inkomen boven WML.
- Beide pakketten bevatten een oplossing voor het knelpunt in de WKB, waarbij mensen in de praktijk alleenstaand zijn door een noodgedwongen elders verblijvende partner die niet in staat is om bij te dragen aan de kosten en zorg voor het gezin. De oplossing zorgt voor minder schrijnende problematiek bij toeslagen en voor een vereenvoudiging voor de burger.
- Het knelpunt rond de onvrijwillig elders verblijvende partner kost circa € 20 mln. en is naar verwachting per 2026 uitvoerbaar, indien de maatregel toeslagenbreed wordt ingevoerd. Als deze maatregel alleen voor de WKB zou worden uitgevoerd (kosten circa € 6 mln.), dan zou dit neerkomen op een extra uitzondering voor het toekennen van de alleenstaande ouderkop. Als er een uitvoerbare maatregel uitsluitend voor de WKB kan worden geformuleerd, dan is deze waarschijnlijk op zijn vroegst uitvoerbaar per 2027 omdat hier extra IV-functionaliteit voor nodig is. Dekking voor de zorgtoeslag en KOT (samen circa € 14 mln.) kan bijvoorbeeld gefinancierd worden uit de envelop groepen in de knel of door een beperkte herverdeling binnen de afzonderlijke toeslagen.

Datum
19 augustus 2024

Maatregel 5 – huurtoeslag

- De huurtoeslag wordt in beide pakketten met circa € 11,50 per maand verhoogd. De rest van het budget wordt ingezet voor structurele verbeteringen van de huurtoeslag. Deze structurele verbeteringen zijn voordelig voor zowel werkenden als niet-werkenden.
- Ook meerpersoonshuishoudens onder de AOW-leeftijd krijgen meer huurtoeslag bij een relatief hoge (gereguleerde) huur. Momenteel krijgen niet-gepensioneerde huishoudens die uit meer dan één persoon bestaan geen extra huurtoeslag voor huren boven de aftoppingsgrens (circa € 650 - € 700).
- Het niet-lineaire afbouwpad wordt vervangen door een lineair afbouwpad. De marginale druk vlt hierdoor af en valt voor de meeste (huidige) huurtoeslagontvangers lager uit.³
- Het aantal afbouwpunten in de huurtoeslag wordt verminderd van vier naar twee, het onderscheid tussen huishoudens onder en boven de AOW-leeftijdsgrens verval. Op dit moment zijn er vier afbouwpunten binnen de huurtoeslag, namelijk voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens jonger dan de AOW-leeftijd, en voor een- en meerpersoonshuishoudens vanaf de AOW-leeftijd.
- De lineaire afbouw kan op zijn vroegst per 2026 worden ingevoerd. De invoeringstermijn is afhankelijk van de prioritering binnen het IV-portfolio van Dienst Toeslagen. Het is mogelijk om in 2025 desondanks al een deel van de middelen te besteden aan de verlaging van de eigen bijdrage, harmonisatie van de huishoudtypes (extra vergoeding meerpersoonshuishoudens en verminderen afbouwpunten) binnen de huurtoeslag en het simuleren van de lineaire afbouw met de bestaande formule en parameters.

² Ter illustratie: een alleenstaande ouder met 2 kinderen (jonger dan 12 jaar) heeft momenteel tot een toetsingsinkomen van circa € 150.000 nog recht op WKB. Bij de aanwezigheid van meer en oudere kinderen loopt de afbouw tot een hoger inkomen door.

³ Wel ontstaat voor circa 57.000 huishoudens, met een (laag) middeninkomen tot ca. € 45.000, recht op huurtoeslag. Dit heeft een positief effect op hun koopkracht, maar verhoogt wel hun marginale druk.

- De structuurwijziging van de huurtoeslag zorgt ervoor dat de toeslag voor niet-gepensioneerden vanaf een hoger inkomen afbouwt, hierdoor wordt werken lonender en wordt de overgang van bijstand naar (deeltijd)werk makkelijker. Ook wordt de huurtoeslag overzichtelijker en eenvoudiger, ontstaan er minder omstandigheden waardoor het toeslagbedrag kan wijzigen en worden pieken in de marginale druk beperkt.
- De vereenvoudiging in de huurtoeslag vermindert de marginale druk over het inkomen tussen circa € 35 duizend en € 50 duizend. Dit komt vooral omdat pieken in de marginale druk die worden veroorzaakt door het afbouwpad van de huurtoeslag worden beperkt (over de gehele kabinetsperiode).

Datum
19 augustus 2024

Beslisnota – budgettaire spelregels CO2-heffing industrie – politieke vijfhoek 20-08-24

Aanleiding

In het Klimaatakkoord en het coalitieakkoord van Rutte IV is afgesproken dat de opbrengsten van de CO2-heffing via het Klimaatfonds ten goede moeten komen aan de verduurzaming van de industrie. Omdat er tot nu toe geen opbrengsten zijn verondersteld is dit nooit budgettair verwerkt. Nu wel opbrengsten worden verwacht is een besluit nodig over verwerking.

Besispunt: Bent u akkoord om de volgende budgettaire afspraak t.a.v. de CO2-heffing industrie te maken?

- Bij de start van een nieuwe kabinet wordt door FIN bij de eerste Miljoenennota (of startbrief) een ex ante raming gemaakt van de totale verwachte inkomsten van de CO2-heffing industrie voor de komende 4 jaar (t/m 2028) en struc. Deze raming wordt afgestemd met KGG.
- Indien een opbrengst wordt verwacht, dan wordt een tegenreeks ingeboekt aan de uitgavenkant van de begroting. Het budget aan de uitgavenkant wordt verwerkt via een plafondcorrectie op de percelen "verduurzaming industrie" en – voor wat betreft de middelen van de CO2-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties – "onverdeeld" van het Klimaatfonds.
- Het kasbudget aan de uitgavenkant kan pas worden uitgegeven in het jaar waarin ex ante de inkomsten zijn geraamd.
- De ex ante raming wordt in principe alleen bij de start van het kabinet gemaakt, tenzij gedurende de kabinetsperiode een beleidsmatige mutatie van de CO2-heffing industrie plaatsvindt die lastenrelevant is (bijvoorbeeld verhoging van het tarief). Door FIN wordt dan een nieuwe raming van de beleidsmatige lastenmutatie gemaakt, die relevant is voor het inkomstenkader. Deze raming wordt afgestemd met EZK. Indien de lastenrelevante mutatie leidt tot een budgettaire derving (de belastbare CO2-emissies nemen af), dan wordt dit gedekt door de uitgavenreeks te verlagen.

Zie toelichting voor nadere duiding en voor de raming van de opbrengsten tot en met 2028.

Toelichting - voorstel nieuwe budgettaire afspraak CO2-heffing industrie

Complexiteit 1-op-1 terugsluis

- Een 1-op-1 terugsluis, waarbij er jaarlijks opnieuw wordt geraamd en de begroting aangepast, is niet mogelijk vanwege de begrotingsregels. Het inkomstenkader wordt alleen aangepast voor beleidsmatige mutaties. Op het moment dat die worden ingeboekt (zoals nu het geval is) kan een kadercorrectie worden toegepast, en tegelijk het uitgavenkader met hetzelfde bedrag worden verhoogd. Als er geen beleidsmatige aanpassing wordt gedaan, verandert er niks in het inkomstenkader en kan er ook geen kadercorrectie aan de uitgavenkant worden gedaan. Een tussentijdse aanpassing van de kaders gaat in tegen de begrotingsregels. Om deze reden is ook de terugsluis bij de vrachtwagenheffing ex-ante vastgezet voor de kabinetsperiode.
 - Fundamenteel aan het inkomstenkader is dat alleen beleidsmatige aanpassingen relevant zijn. Alleen op deze manier is het mogelijk om trendmatig begrotingsbeleid te voeren via de inkomstenkant. Het betekent immers dat niet hoeft te worden gecompenseerd als inkomsten tegenvallen door marktontwikkelingen.
- Daarnaast heeft de CO2-heffing een carry back mogelijkheid, wat betekent dat bedrijven op een later moment de betaalde heffing terug kunnen krijgen (tot 5 jaar terug). Hierdoor is pas over een aantal jaar duidelijk wat de inkomsten daadwerkelijk zijn. Een 1-op-1 terugsluis zou daarmee een vertraging betekenen van 5 jaar.

Voorstel budgettaire afspraak

- We stellen daarom voor om de volgende budgettaire afspraken over de CO2-heffing industrie te maken:
- Bij de start van het nieuwe kabinet wordt door FIN bij Miljoenennota 2025 een ex ante raming gemaakt van de totale verwachte inkomsten van de CO2-heffing industrie voor de komende 4 jaar (t/m 2028) en struc. Deze raming wordt afgestemd met KGG. Indien een opbrengst wordt verwacht, dan wordt een tegenreeks ingeboekt aan de uitgavenkant van de begroting. Het budget aan de uitgavenkant wordt verwerkt via een plafondcorrectie op de percelen verduurzaming industrie en onverdeeld¹ van het Klimaatfonds. Een inschatting van toepassing van de carry back wordt meegerekend met de raming: per jaar wordt ingeschat welke belastinginkomsten naar verwachting op een later moment worden verrekend. De kosten worden verrekend met de inkomsten. Indien de carry back meer of minder kost dan verwacht betekent dit minder of meer inkomsten dan verwacht, en loopt dit in het EMU-saldo.
- Indien er opbrengsten zijn, worden deze opgeboekt op het Klimaatfonds waarbij kas en verplichtingen aan elkaar gelijk zijn. Het budget aan de uitgavenkant kan worden uitgegeven vanaf het jaar waarin ex ante de inkomsten zijn geraamd. Een kasschuif waarmee het geld aan de uitgavenkant naar voren wordt gehaald is niet mogelijk. Dit betekent ook dat de verplichtingen voor de uitgaven van het betreffende jaar, pas aangegaan kunnen worden in het jaar waarin ex ante de inkomsten worden geraamd, en dus niet naar voren kunnen worden gehaald. Tijdens een volgend besluitvormingsmoment moet worden bezien of het kasritme naar achteren aangepast dient te worden voor doelmatige besteding van de middelen.
- Met deze afspraak is er geen volledig directe 1 op 1 terugsluis; Indien de ontvangsten in de praktijk hoger liggen, dan komt dit ten goede van het EMU saldo. Andersom worden de uitgavenmiddelen niet verminderd als de ontvangsten in de praktijk lager liggen dan ex ante geraamd (inclusief carry back). Dit geeft rust in de budgettaire besluitvorming en zekerheid voor EZ/DGG/het bedrijfsleven over de uitgavenruimte.
- De ex ante raming wordt in principe alleen bij de start van het kabinet gemaakt, tenzij gedurende de kabinetsperiode een beleidsmatige mutatie van de CO2-heffing industrie plaatsvindt die lastenrelevant is (bijvoorbeeld verhoging van het tarief). Door FIN wordt dan een nieuwe raming van de beleidsmatige lastenmutatie gemaakt, die relevant is voor het inkomstenkader. Deze raming wordt afgestemd met EZK. Op dit moment is voorzien dat dit over twee jaar plaats vindt, als de nieuwe Europese benchmarks moeten worden verwerkt in de CO2-heffing industrie.
- Een ingewikkeldheid is dat een *lasten verhogende maatregel (hogere CO2-prijs) leidt tot een derving die moet worden gedekt met een lastenverzwaring binnen het inkomstenkader*. De reden hiervoor is dat een hogere prijs leidt tot minder uitstoot en dus lagere grondslag. Als het kabinet de prijs van de CO2-heffing industrie tussentijds verhoogt is in de veronderstelde aanpak geen verdere lastenverzwaring nodig om deze derving te dekken maar volgt wel een uitgavenverlaging. De derving aan de lastenkant wordt daarmee in dit geval aan de uitgavenkant gedekt.

Toelichting - verwachte inkomsten CO2-heffing industrie

- De CO2-heffing industrie is een heffing aan de marge, wat betekent dat een bepaald deel van de CO2-uitstoot is vrijgesteld van belastingheffing.
- Industriële bedrijven hoeven alleen de CO2-heffing te betalen, wanneer hun emissies hoger dan de vrijgestelde uitstoot zijn. De hoogte van de vrijgestelde uitstoot is afgestemd op de klimaatdoelstelling van de industrie voor 2030.
- Het primaire doel van de CO2-heffing is om een prijsprikkel te geven om CO2-emissies te reduceren. De heffing heeft geen budgettair opbrengstdoel.
- Naar verwachting reduceren afvalverbrandingsinstallaties de komende jaren onvoldoende hun CO2-emissies om de CO2-heffing volledig te ontlopen. Dit komt mede door een aanscherping van de CO2-heffing (specifiek voor afvalverbrandingsinstallaties) die is opgenomen in het

¹ Het budget dat wordt toegevoegd aan het perceel onverdeeld zal primair worden ingezet om de reductiedoelen van AVI's danwel de industrie te faciliteren.

aankomende Belastingplan. De CO2-heffing zal bij deze groep bedrijven daarom waarschijnlijk leiden tot een budgettaire opbrengst (zie tabel 1).

- Ook voor de ETS1 industriebedrijven wordt in de komende jaren een budgettaire opbrengst verwacht (zie tabel 1):
 - De raming is gebaseerd op de PBL-tariefstudie naar de CO2-heffing industrie van voorjaar 2024. Op een aantal specifieke punten is deze aangevuld. De uitkomsten zijn getoetst en consistent aan de uitkomsten van RVO-onderzoek naar de projectpijplijn van geplande verduurzaming in de industrie.
 - Het tarief voor de CO2-heffing is wettelijk vastgelegd. De heffing wordt jaarlijks verhoogd. Zowel het tarief als de verhoging worden jaarlijks geïndexeerd.
 - Voor de ETS prijs in 2030 is de PBL-raming uit de tariefstudie van het voorjaar 2024 aangehouden die gebaseerd was op de KEV22 raming. Hierop is een correctie toegepast op basis van de terugloop van de ETS prijs tussen voorjaar 2022 toen de PBL-raming gemaakt werd t.o.v. de huidige ETS-prijs. Voor het jaar 2024 is aangesloten bij de meest recente ETS prijs van 71,80 (o.b.v. dec '24 futures bij ICE, geraadpleegd op 14-08-2024). De tussenliggende jaren zijn lineair geïnterpoleerd. De uitstootraming voor 2030 uit de tariefstudie is gecorrigeerd voor de uitstoot van de AVI's. Deze is separaat geraamd voor het Belastingplan 2030. Het meest recente realisatiejaar voor de uitstoot is 2023: 40,1 Mton. Voor de tussenliggende jaren zijn de volgende bewerkingen toegepast:
 - De uitstoot wordt aangenomen deels terug te veren t.o.v. 2023, waarbij is gecorrigeerd voor de productie- en emissiedip bij Tata in 2023 (1,3 Mton) vanwege groot onderhoud aan een hoogoven.
 - De vermindering van de uitstoot in de tussenliggende periode is geïnterpoleerd op basis van de timing die volgt uit de terugloop van uitstoot in het RVO-onderzoek. Volgens de interviewronde vindt het gros van de verduurzaming plaats in 2029 en 2030.
 - De raming van de dispensatierechten voor 2030 volgt uit de tariefstudie en is gecorrigeerd voor de DPR's van AVI's. Het meest recente realisatiejaar is 2023: 41,8 Mton. Voor de tussenliggende jaren is de uitstoot lineair geïnterpoleerd. Ook hier is gecorrigeerd voor de productiedip bij Tata in 2023 vanwege onderhoud aan de hoogoven, op basis van prestaties t.o.v. ETS benchmarks.
 - In de PBL studie wordt geen rekening gehouden met maatwerkafspraken. Hiervan is aangenomen dat deze voor aanvullende reductie zorgen vanaf 2028, oplopend tot 2 Mton in 2030.
 - Er is tot slot perfecte handel van dispensatierechten verondersteld. Dit betekent tevens dat er – op macroniveau - geen rechten beschikbaar zijn voor *carry back*.

Tabel 1 – budgettaire raming CO2-heffing in mln. euro en in prijspeil 2024

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Struc.
Verwachte inkomsten CO2-heffing bij AVI's	0	0	0	0	51	99	0
Verwachte inkomsten CO2-heffing bij overige belastingplichtigen	0	0	17	61	88	125	0

Bijlage: Invulling groepen in de knel

Toelichting per maatregel

Gezamenlijke voorkeur

1. Reservering voorjaar

- Er kan een reservering gemaakt worden voor nog nader uit te werken onderwerpen.
- Het voorstel is om deze middelen aan de uitgavenkant op de aanvullende post van Financiën te zetten en verdere uitwerking en overheveling van de middelen te betrekken bij voorjaarsbesluitvorming 2025.
- Dit gaat om de onderwerpen OCTAS, Participatiewet, Toeslagenwet, Caribisch Nederland, Hulpbehoevendheids toeslag en werkende armen kinderopvang.

2. Maatregelen basispakket IBO Problematische schulden

- Om de hoge maatschappelijke kosten van problematische schulden te beteugelen is het overheidsbeleid ten aanzien van de gehele keten tot nu toe onvoldoende effectief gebleken. Een onderzoek schat bovendien de maatschappelijke kosten van problematische schulden hoog in: tenminste €8,5 mld. per jaar.
- In de tabel in appendix 1 is gekozen voor het basispakket van het IBO problematische schulden, exclusief een verlaging van de aanmaningskosten van de overheid en additionele middelen voor financiële educatie.¹ Dit kost tussen de €31,5 mln. en €100 mln. per jaar (struc. €75 mln). De maatregelen uit het pakket zullen verder worden uitgewerkt, waarbij de kosten van individuele maatregelen hoger op lager kunnen uitvallen. Hierbij geldt dat de kosten van alle maatregelen in totaal moeten passen binnen de afgesproken budgettaire reservering. Daarnaast zal bij de uitwerking ook nogmaals goed worden getoetst op uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid. Voor een deel van de maatregelen is JenV het beleidsverantwoordelijk departement.
- De verwachting is dat de maatschappelijke baten als gevolg van dit pakket ruim hoger zijn dan de budgettaire kosten. Het is technisch gezien mogelijk om losse maatregelen te kiezen, maar dit vermindert de effectiviteit van het pakket en daarom raden wij dit niet aan.
- Huishoudens met problematische schulden voldoen aan de criteria van groepen in de knel. De maatregelen uit het basispakket komen bovenop reeds lopende trajecten en dragen bij aan knelpunten waar nog geen oplossing voor is. Maatregelen zien onder meer op het realiseren van een integraal schuldenoverzicht voor huishoudens, een zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders en het verbeteren van de kwaliteit van schuldhulpverlening. Dit leidt tot het beter *voorkomen* van problematische schulden, het *verlagen* van de kostenoploop tijdens een schuldentraject en het *verkorten* van de totale duur dat iemand in de problematische schulden zit. Hiermee is het een doeltreffende besteding van middelen.
- In de appendix van dit stuk staan de aparte maatregelen uitgesplitst inclusief de te reserveren middelen.
- Indien noodzakelijk zou gekozen kunnen worden voor een beperkter pakket IBO schulden , waarbij het totale budget van het pakket in 2025 €5 mln lager is, in 2026 en 2027 €10 mln per jaar lager, in 2028 en 2029 €19 mln per jaar en structureel €9 mln lager. Dit betekent wel dat er gekozen wordt voor een beperktere intensivering van vroegsignalering, minder begeleiding bij een wsnp traject en een latere ingangsdatum van aangescherpte kwaliteitseisen voor schuldhulpverlening.

3. Aanpassing handhaving sociale zekerheid

- Het wetstraject handhaving sociale zekerheid en de bijbehorende wijzigingen voorzien in een verruiming van de handhavingsbevoegdheden. Hierdoor krijgt de uitvoering de ruimte om bij een vergissing in de sociale zekerheid niet altijd over te gaan tot sanctionering en is het bijvoorbeeld mogelijk om korter durende maatregelen (kortingen op uitkeringen) op te leggen bij mensen die een fout hebben gemaakt. De wijzigingen in het maatregelenbeleid hebben voornamelijk budgettaire gevolgen voor UWV, omdat vooral in het kader van de WW veel maatregelen worden opgelegd. Daarnaast worden er vanaf 2026 middelen gereserveerd voor de bredere herijking handhavingsinstrumentarium.

4. Schoolmaaltijden

¹ Een verlaging van de aanmaningskosten vanuit de overheid, met kosten van circa €80 mln per jaar, zou vallen onder de begroting van J&V. Hier zijn echter vooralsnog geen middelen voor beschikbaar, daarom is deze maatregel niet opgenomen.

- In verschillende debatten is aandacht gevraagd voor de verlenging van het programma schoolmaaltijden, waarbij mogelijke dekking vanuit de enveloppe Groepen in de knel is genoemd. Er is geen budget voor schoolmaaltijden per 2025.
- In 2023 is het programma volledig uit de OCW-begroting is bekostigd, in 2024 hebben SZW en VWS ook bijgedragen aan het programma. OCW heeft het programma schoolmaaltijden in voorgaande jaren grotendeels gedekt uit de subsidies Maatschappelijke diensttijd en Heterogene brugklassen, die allebei zijn afgeschaft met het Hoofdlijnenakkoord. VWS heeft haar bijdrage uit de preventiemiddelen bekostigd en SZW heeft vanuit armoede een deel van de dekking geleverd voor 2024.
- Wanneer er geen structurele middelen voor de schoolmaaltijden beschikbaar komen, moet een eventuele verdere verlenging bij de uitgavenbesluitvorming in het voorjaar worden gezien. Dat geeft meer tijd om alternatieve dekkingsbronnen te overwegen.
- Indien nu niet wordt besloten over verlenging, wordt verlenging bij het voorjaar uitvoeringstechnisch lastig, omdat de uitvoeringsorganisaties (Rode Kruis en Jeugdeducatiefonds) en scholen hun infrastructuur dan zullen afbouwen per 1 januari 2025 en het vervolgens weer zullen moeten opbouwen na de besluitvorming in het voorjaar.
- Het programma schoolmaaltijden is een gericht instrument en niet voor alle scholen beschikbaar. Een school valt binnen de doelgroep van de regeling als 30% of meer van de leerlingen uit een gezin komt met een laag inkomen. Daarnaast vallen ook alle scholen in het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs onder de doelgroep. Ongeveer 80% van de doelgroep doet mee aan het programma. Daarnaast is gebleken dat de doelgroep goed bereikt wordt en zowel scholen als ouders zijn tevreden over het programma. Uit de evaluatie blijkt dat het programma doeltreffend is; 84% van de kinderen zit door de schoolmaaltijden zonder honger in de klas.
- Voortzetting van het programma in de huidige vorm kost ca. 135 mln. euro per jaar. Het programma kan, met o.a. het afschaffen van ondersteuning tijdens de schoolvakanties, ook voor 110 mln. euro per jaar worden voortgezet. Er zijn ook andere keuzes te maken rondom de vormgeving van het programma, die invloed hebben op het benodigde budget. Voor een scenario waarbij het programma enkel in het basis- en speciaal onderwijs wordt voortgezet (ongeveer 70% van de huidige deelnemende leerlingen), is een budget van 90 mln. euro nodig. Wanneer het programma enkel voor de meest schrijnende gevallen wordt doorgezet (ongeveer 45% van de huidige deelnemende leerlingen), is een budget van 60 mln. euro nodig.

5. Aanpassen toeslagpartnerbegrip: oplossing voor achterblijvers noodgedwongen elders verblijvende partner

- In de huidige regelgeving zijn mensen toeslagpartner als ze getrouwd of geregistreerd partner zijn, ook als één van de partners niet kan bijdragen aan het huishouden. Daardoor worden ook mensen die feitelijk alleenstaand zijn door een noodgedwongen elders verblijvende partner die niet kan bijdragen, gezien als toeslagpartner. Deze mensen krijgen dan een lager toeslagbedrag dan alleenstaanden. Dit is onder meer omdat er geen recht ontstaat op de alleenstaande ouder kop (ALO-kop) van max. €3500 per jaar. De situaties van noodgedwongen elders verblijvende partners die niet kunnen bijdragen betreft bijvoorbeeld situaties waarin:
 - De partner langer dan drie maanden in detentie verblijft of;
 - De nareizende partner in afwachting van een verblijfsvergunning in het buitenland verblijft, maar ook;
 - De partner die spoorloos verdwenen is (Vertrokken Onbekend Waarheen, VOW).
- Voorgesteld wordt om de hierboven genoemde groepen voortaan als alleenstaanden te behandelen. De maatregel zorgt ervoor dat deze mensen de alleenstaande ouderkop (ALO-kop) ontvangen (à € 3.500) en de hogere andere toeslagen die horen bij de situatie als alleenstaande.
- Het gaat om circa 4.000 situaties. De mensen die voor deze uitzondering in aanmerking komen zullen zelf de uitzondering moeten aanvragen.
- De maatregel voorkomt dat mensen – die deels afhankelijk zijn van toeslagen – door noodgedwongen omstandigheden in financiële problemen of in de schulden komen. Ook voorkomt het grote terugvorderingen in de situaties dat Dienst Toeslagen pas bij het definitief toekennen constateert dat er een nareizende partner in het buitenland aanwezig was. Er is een rechtstreekse impact op het voorkomen van kinderarmoede, door het

toekennen van o.a. de ALO-kop. In de nadere uitwerking zullen de voor- en nadelen (op onder meer uitvoerbaarheid, uitlegbaarheid, beslag, doorwerking en risico's) in kaart gebracht worden voor definitieve besluitvorming over de vormgeving.

- Deze gerichte oplossing maakt wel het stelsel complexer.
6. Niet meer met terugwerkende kracht vaststellen van grondslagen toeslagen op basis van verblijfstitel en recht kinderbijslag
- Toeslagen dienen volledig over een aantal toeslagjaren terugbetaald te worden als grondslagen met terugwerkende kracht worden ingetrokken. Daardoor komen mensen met een lage draagkracht en waarbij inning praktisch ook lastig is in de financiële problemen. Dit betreft bijvoorbeeld situaties waarin:
 - De SVB de aanspraak op kinderbijslag met terugwerkende kracht intrekt omdat de burger achteraf niet aan de werkeis voor sociaalverzekerdheid heeft gedaan omdat de burger (deels) werkt in het buitenland.
 - De IND met terugwerkende kracht de verblijfsvergunning intrekt omdat niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Door het doorkoppelingsbeginsel raakt dit ook de partner en medebewoner(s).
 - Het gaat om situaties waarin mensen op het eerste moment dat zij de toeslag ontvangen voldoen aan alle voorwaarden, maar later wordt dit met terugwerkende kracht teruggedraaid, waardoor achteraf de ontvangen toeslag wordt teruggevorderd. Meestal konden de betrokkenen niet weten dat er iets zou veranderen.
 - Voorgesteld wordt om grondslagen voor terugvordering m.b.t. verblijfstitel en recht op kinderbijslag niet meer met terugwerkende kracht vast te stellen, en pas de toeslagen bij te stellen vanaf de datum van een beslissing door SVB en IND. Op dat moment is de burger bekend met de gewijzigde situatie. Dit voorkomt schulden en problemen bij het innen van terugvorderingen.
 - Het deel van deze maatregel dat ziet op het recht op kinderbijslag zal in samenwerking met SZW en SVB nog nader uitgewerkt worden. Ook is de raming met onzekerheid omgeven.
7. Verlengen aanvraagtermijn toeslagen
- Burgers kunnen tot 1 september t+1 toeslagen aanvragen. In de praktijk blijkt echter dat niet alle burgers in staat zijn om tijdig toeslagen aan te vragen. De belangrijkste reden lijkt te zijn dat het inkomen over het vorig jaar op basis van de aangifte inkomensbelasting pas in de zomer wordt vastgesteld. Daarna is er slechts een korte periode om alsnog toeslagen met zekerheid over het voorgaande jaar aan te vragen. Dit vraagt wat van het doenvermogen, er is ook maar beperkte tijd voor het reageren op eventuele attenderingen vanuit Dienst Toeslagen. Daarnaast is de datum 1 september niet gekoppeld aan andere verandermomenten.
 - Voorgesteld wordt om de aanvraagtermijn van toeslagen te verlengen naar het einde van het jaar t+1. Dat zou betekenen dat tot eind 2025 toeslagen uitgevraagd kunnen worden, in plaats van tot september 2025.
 - Dit vormt een verheldering van het stelsel door beter aan te sluiten bij vaste verandermomenten en voorkomt onzekerheid bij burgers en niet-gebruik van toeslagen bij burgers die om enige reden (vaak vanwege het afwachten van een definitieve aanslag) pas laat een aanvraag indienen. Ook is de raming met onzekerheid omgeven.
 - De maatregel verandert niet het materiële recht op toeslagen, enkel het moment tot waarop men de aanvraag kan doen. De maatregel leidt er wel toe dat meer mensen die recht hebben, daar ook daadwerkelijk gebruik van gaan maken.
 - Het helpt vooral de mensen die vanwege zorg voor terugvorderingen pas aan willen vragen op het moment dat ze zekerheid hebben over hun inkomen van het betreffende jaar, ook geeft het de dienst meer tijd mensen te attenderen op hun recht op toeslagen.
8. Verhogen forfait aftrekbaar bedrag extra vervoerskosten door ziekte of invaliditeit in de inkomstenbelasting
- In het Belastingplan 2025 is een maatregel opgenomen om de aftrek van extra vervoerskosten door ziekte of invaliditeit per 1 januari 2025 sterk te vereenvoudigen voor burgers doordat een vast bedrag in aftrek kan worden gebracht in plaats van de werkelijke meerkosten (leefkilometers). Het voorgestelde bedrag van € 357 per jaar is gebaseerd op € 0,23 per kilometer. Dit voorstel is budgetneutraal.

- De optie in de tabel verhoogt dit vaste bedrag verder tot € 0,60.
 - Het Nibud-rapport "Meerkosten van het leven met een beperking" d.d. juni 2024 concludeert dat mensen met beperkingen vaak te maken hebben met relatief hoge meerkosten voor uitgaven aan vervoer. Het toont ook dat de werkelijke autokosten gemiddeld circa € 0,60 per kilometer bedragen. Voorgesteld wordt het aftrekbare bedrag te baseren op deze kosten. Het vaste bedrag komt hiermee uit op € 925 per jaar.
 - De doelgroep die gebruik kan maken van de aftrekpost extra vervoerskosten (leefkilometers) is heel specifiek. Namelijk burgers die als gevolg van ziekte of invaliditeit niet meer dan 100 meter zelfstandig kunnen lopen. Zij hebben vaak een relatief grotere auto nodig.
9. Netto i.p.v. bruto terugvorderen
- Uitkeringsgerechtigden krijgen hun uitkering netto op hun rekening maar moeten een eventuele terugvordering bruto, inclusief loonheffingen, terugbetalen indien de terugvordering de jaargrens passeert (terugvordering binnen hetzelfde jaar is netto-netto). Het verschil tussen bruto en netto kunnen zij later via hun belastingaangifte terugkrijgen, maar dat kan in de tussentijd leiden tot liquiditeitsproblemen. Daarnaast is het terugvragen complex, en kan niet iedereen het volledige bedrag terugkrijgen.
 - In deze optie worden terugvorderingen in twee stappen netto gemaakt. Eerst wordt deels kwijtgescholden en teruggevorderd ter hoogte van netto. Vervolgens wordt juridisch gezien of terugvorderingen niet langer kunnen worden aangemerkt als negatief inkomen.
10. Reservering voor aanpak armoede Caribisch Nederland
- De Commissie sociaal minimum CN concludeert dat momenteel ten minste 1/3 van de inwoners in Caribisch Nederland in 2023 in armoede leeft. Met deze middelen kan de uitvoeringscapaciteit en dienstverlening op de eilanden versterkt worden.
11. IPS gemeentelijke doelgroep
- IPS (Individuele Plaatsing en Steun) begeleidt mensen met een (ernstige) psychische aandoening bij het verkrijgen en behouden van betaald werk. Bovendien wordt gezorgd voor hulp bij het combineren van betaald werk en de bestaande uitkering. Uit onderzoek blijkt dat IPS een effectieve re-integratiemethode is voor deze doelgroep. Voor de UWV-doelgroep is structureel budget voor IPS beschikbaar. Met dit budget kan in 2025 ook één cohort van de gemeentelijke doelgroep (mensen in de Participatiewet) meerjarig geholpen worden.

Aanvullende opties

12. Vereenvoudigen toeslagpartnerbegrip: laten vervallen criterium samengestelde gezinnen
- Men is onder andere toeslagpartner als men getrouwd is, gezamenlijk een kind heeft, een samenlevingscontract, samen een huis koopt of de partner is aangemeld voor een pensioenregeling.
 - Er is daarnaast de regel dat men ook toeslagpartner is als er een kind van een van beiden (dus niet gezamenlijk) in het huishouden aanwezig is (het samengestelde gezincriterium).
 - Aannee bij het toeslagpartnerbegrip is dat men elkaars zorgkosten of de kosten van de kinderen van één van hen deelt (gezamenlijk huishouden). In de situatie waar men geen liefdesrelatie heeft is dit voor burgers niet logisch² omdat ze in de praktijk niet financieel bijdragen aan (het kind van) de ander. Men is ook niet noodzakelijkerwijs bekend met het inkomen van de huisgenoot, terwijl dat wel wordt aangenomen bij het aanvragen van de toeslag.
 - Het samengestelde gezincriterium leidt er toe dat ook mensen die samenwonen maar geen huishouden vormen (bijv. vanwege mantelzorg of de krappe woningmarkt) worden gekort op hun toeslagen omdat ze als toeslagpartner worden gezien. Dit betreft situaties zoals de volgende:
 - Een alleenstaande ouder verleent mantelzorg aan zijn of haar inwonende vader of moeder. Ouder en kind worden dan toeslagpartner. Ook het omgekeerde komt voor: de alleenstaande ouder die bij vader of moeder in trekt.

² Uitzondering hierop is de huurtoeslag, waar nu al geldt dat het inkomen van ieder persoon in de betreffende woning meetelt ongeacht partnerschap of niet, wat logisch is omdat evident iedere medebewoner meeprofiteert van het woongenot en dus geacht kan worden bij te dragen.

- De alleenstaande moeder van een 17-jarige dochter, die tijdelijk het 19-jarige vriendje in huis neemt. Het vriendje wordt dan toeslagpartner van de moeder.
- Een alleenstaande moeder gaat bij haar oom wonen en zij worden toeslagpartner.
- Voorgesteld wordt om dit samengestelde gezinnen criterium te laten vervallen. Hierdoor worden mensen voor de toeslagen niet meer geacht partner te zijn indien er 2 meerderjarigen op 1 adres wonen waar ook een minderjarig kind van één van hen verblijft. Indien mensen trouwen, een gezamenlijk kind krijgen of samen een huis kopen worden of blijven ze toeslagpartner. Overigens heeft deze maatregel voor de huurtoeslag geen effect omdat daar de regel geldt dat medebewoners (niet partner, maar wel wonend op hetzelfde adres) meetellen. Bij de huurtoeslag is het ook logisch dat in die gevallen kosten voor huur gedeeld worden.
- De maatregel vormt een vereenvoudiging van het toeslagenstelsel en voorkomt dat mensen die deels afhankelijk zijn van toeslagen en door omstandigheden – zonder materieel een gezin te vormen – samenwonen, worden gekort op toeslagen en daardoor financiële problemen ervaren of bij moeten springen in de kosten van andermans kinderen of zorgpremie. Circa 18.000 mensen krijgen door deze maatregel recht op meer kindgebonden budget (inclusief ALO-kop) en 18.000 op meer zorgtoeslag, de maatregel zorgt tevens voor reductie van hoge terugvorderingen en vereenvoudiging.
- Een deel van de hogere toeslagen zal gaan naar mensen die toch een relatie met elkaar hebben. In de praktijk blijkt dat veel van deze mensen na verloop van tijd alsnog op andere gronden partner worden, bijvoorbeeld omdat zij trouwen of een samenlevingscontract tekenen, samen een kind krijgen of samen een huis kopen. Daar staat nieuwe instroom tegenover. Dit deel van de (niet gerichte) kosten is daarmee ook structureel.
- De kosten van deze maatregel bedragen 100 miljoen structureel en de maatregel draagt beperkt bij aan het bestrijden van kinderarmoede. Een meer uitvoerige raming en uitvoeringstoets is standaard bij alle toeslagmaatregelen nodig.
- Er wordt verder afgeweken van het partnerbegrip in de fiscaliteit (dit is verder niet problematisch).

12a. Bredere vereenvoudiging partnerbegrip

- In het ambtelijke voortraject is ook een bredere variant verkend in aanvulling op de hierboven opgenomen maatregel 12 en ter vervanging van maatregel 5 (noodgedwongen elders verblijvende partner). Het adrescriterium is een verdergaande maatregel om het partnerbegrip te vereenvoudigen en de problematiek rond partnerschappen in den brede op te lossen. In deze variant ontstaan alleen partnerschappen voor mensen die op één adres wonen én tevens getrouwd zijn, samen een kind hebben (erkend) of samen een woning hebben gekocht.
- Het stelsel wordt hiermee aanzienlijk minder complex en daarmee een stuk zekerder en duidelijker voor mensen. Mensen hoeven niet langer een uitzondering aan te vragen en daarvoor bewijsstukken op te voeren. Ook voor de uitvoering scheelt dit veel handwerk en apart zoekwerk. Hoge terugvorderingen en niet-gebruik worden voorkomen doordat deze oplossing minder afbakeningsvraagstukken kent dan de twee separate oplossingen.
- De kosten van deze variant bedragen additioneel ten opzichte van de hiervoor genoemde aanpassing €80 miljoen (tot stelselherziening tot € 115 miljoen)(in totaal kost deze verdergaande variant € 180 miljoen structureel, tot de stelselherziening KOT € 235 miljoen). De aanpassing ongewenst elders verblijvende partner (à €20 miljoen) wordt hiermee ook opgelost. Deze kosten komen daarmee te vervallen en mensen hoeven niet langer om een extra uitzondering te vragen, alsook de uitvoering hoeft dit niet apart handmatig te verwerken.
- In plaats van het aanwijzen en het moeten identificeren van specifieke groepen noodgedwongen elders verblijvende partners, geldt in deze oplossing dat iedereen die niet op hetzelfde adres woont geen partner is. Een keuze voor deze oplossing maakt het stelsel aanzienlijk eenvoudiger. Dit betekent onvermijdelijk ook dat het stelsel minder gericht wordt, waardoor ook elders verblijvende partners die wel (kunnen) bijdragen aanspraak maken op hogere toeslagen. Dit betreft bijvoorbeeld ook gehuwden die (in veel gevallen tijdelijk) uit elkaar wonen. De vraag kan gesteld worden of deze maatregel tot bewust oneigenlijk gebruik kan leiden bijvoorbeeld door twee woningen aan te houden zodat men niet op hetzelfde adres

staat geregistreerd. Deze kans lijkt klein gezien het hogere bedrag aan toeslagen veelal niet op zal wegen tegen dubbele woonlasten. Afhankelijk van de uitwerking van de maatregel is het mogelijk dat ook een groep arbeidsmigranten waarvan een partner met kind in het buitenland verblijft (eerste inschatting 2000), krijgt recht op ALO-kop. Deze overcompensatie ligt in de orde van grootte van € 100 miljoen.

- Het toepassen van dit adrescriterium lost naar schatting in totaal 50.000 situaties op: 30.000 situaties in de zorgtoeslag, 15.000 situaties in het kindgebonden budget en 5.000 situaties in de kinderopvangtoeslag op. De kosten hiervan bedragen additioneel ten opzichte van de hiervoor genoemde aanpassingen €80 miljoen (tot stelselherziening tot € 115 miljoen)(in totaal kost deze verdergaande variant € 180 miljoen structureel, tot de stelselherziening KOT € 235 miljoen).
- Het partnerbegrip voor toeslagen is in grote mate geharmoniseerd met het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting. Deze harmonisatie vergroot de begrijpelijkheid van partnerbegrippen in toeslagen en de fiscaliteit. Een aanpassing in het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting is echter niet mogelijk omdat dit een structuurwijziging betreft. Noodzakelijkerwijs zal een eventuele wijziging van het partnerbegrip daarom enkel in de toeslagen worden doorgevoerd. Het partnerbegrip van toeslagen is op dit moment al niet meer volledig gelijk aan het partnerbegrip in de inkomstenbelasting. Er wordt dus verder afgeweken van het partnerbegrip in de fiscaliteit. Verdere disharmonisatie leidt tot een grotere prikkel om vermogen aan de niet-toeslagaanvrager toe te rekenen, zodat de toeslaggerechtigde gemakkelijk onder vermogensgrens in de toeslagen uitkomt.
- Ook is de raming met onzekerheid omgeven. Een meer uitvoerige raming en uitvoeringstoets is standaard bij alle toeslagmaatregelen nodig.

13. Tijdelijk inzetten van fonds voor energiearmoede

- Deze optie richt zich op ondersteuning van huishoudens met een laag (midden)inkomen en een hoge energierekening. Om deze groep gericht te ondersteunen zou een instrument zoals het Tijdelijk Noodfonds Energie ingezet kunnen worden. Het gaat volgens de laatste cijfers van TNO om zo'n 400.000 huishoudens die kampen met energiearmoede. Ook zijn er nog zo'n 500.000 huishoudens die dankzij de tijdelijke steun in 2023 niet in energiearmoede terecht zijn gekomen. Inzet is om het energiefonds tijdelijk in te zetten. Het is mogelijk dat er vanaf 2026 middelen uit het Social Climate Fund aangewend kunnen worden om het energiefonds te continueren. Besluitvorming hierover loopt nog. Start in 2025 is waarschijnlijk haalbaar, maar kent enkele kanttekeningen. Zo moet er voor uitvoering gebruik gemaakt worden van datascraping, wat door de Autoriteit Persoonsgegevens niet als wenselijk wordt gezien. Ook zijn de uitvoeringskosten hoger dan in eerdere jaren en kan niet elke doelgroep zonder meer bereikt worden.

14. Verbetering arbeidsvoorwaarden LKS bij gemeenten, 2025

- Deze maatregel ziet op het bieden van budget voor arbeidsvoorwaarden boven het minimumuurloon voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze kwetsbare personen werken onder de Participatiewet bij sociaal ontwikkelbedrijven. Het Rijk vult loonkosten enkel aan tot het minimumuurloon en levert geen bijdrage voor de reiskosten. Gemeenten geven aan dat zij zonder financiering vanuit het Rijk na 2024 geen reiskostenvergoeding, terugkeergarantie en klein loongebouw meer bieden aan nieuwe instroom.

15. WIA 60+-maatregel

- Op dit moment is de vraag naar sociaal-medische beoordelingen groter dan het aantal WIA-beoordelingen dat UWV kan verrichten (mismatch). De wachttijden voor (met name) de WIA-beoordelingen zijn hierdoor lang. Een van de maatregelen om de mismatch te verkleinen is de 60-plusmaatregel, welke eind 2024 afloopt. Deze buitenwettelijke en tijdelijke maatregel houdt kortgezegd in dat UWV de WIA-claimbeoordeling voor 60-plussers vereenvoudigd, zonder inzet van de verzekeringsarts, mag uitvoeren. De capaciteit die daarmee vrijkomt kan elders worden ingezet waardoor andere mensen sneller geholpen worden en dus minder lang in onzekerheid zitten over een uitkering. Met deze middelen kan de 60-plusmaatregel worden verlengd tot en met 2025.

Appendix 1: Bijlage maatregelen binnen IBO problematische schulden

MAATREGELEN (KOSTEN IN € MLN)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	STRUCTUREEL
I Integraal schuldenoverzicht voor huishoudens; met toegang voor hulpverleners en deurwaarders en voor verbetering vroegsignalering ³		10	10	40	40	40	15
II Eén overheidsincasso ⁴			7	10	10	10	10
III Zorgplicht gerechtsdeurwaarders	0,5	3	3	3	3	3	3
IV Collectief afbetalingsplan		1	1				
V Aanscherpen wettelijke (kwaliteits)eisen voor schuldhulpverlening		5	5	15	15	15	15
Begeleiding tijdens een Wsnp-traject	3	7	7	7	7	7	7
Verdienen aan kosten bij (door)verkoop van (executie)dossiers verbieden		0,5	0,5				
Alle kosten rondom invordering herijken en implementeren van het sociaal tarief	3	3	3				
Pauzeknop voor incasso-activiteiten		0,5	0,5				
Betere vroegsignalering met structurele financiering	25	25	25	25	25	25	25
<i>Opstartkosten overige maatregelen basispakket:</i> Eén helder schuldentraject; betaal- en ontvangsmomenten op elkaar afstemmen; ondergrens BKR verlagen; leeftijdsverificatie BNPL; verlagen verificatiegrens kredietwaardigheidstoets		2	2				
Totale kosten basispakket	31,5	57	64	100	100	100	75

³ Exclusief structurele middelen vanaf 2032 voor SKD en schuldenknooppunt.

⁴ Exclusief middelen voor Clustering Rijksincasso.

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Financiële en Economische
Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie Politieke Vijfhoek 23 augustus

Datum

22 augustus 2024

Notanummer

2024-0000425140

Bijlagen

geen

Aanleiding

Op vrijdag 23 augustus (9.45-10.45) vindt er een politieke vijfhoek plaats. De volgende punten staan op de agenda:

1. Inkomstenkader (FIN)
2. Koopkracht (SZW)
3. RVU (SZW)

1. Inkomstenkader

Advies / spreeklijn

- De minister kan het agendapunt inleiden. Voor verdere vragen over fiscaliteit kan naar de staatssecretaris worden verwezen.

A. Dekking box 3 – spreeklijn

- U kunt nogmaals aangeven dat hier een forse tegenvaller op tafel ligt die van dekking voorzien moet worden. Daarbij geldt dat u een forse stap naar voren zet met het loslaten van de dekking voor box 3 in het jaar 2024.
- U kunt aangeven dat de pakketten zijn aangepast op de conclusies van de vijfhoek afgelopen woensdag. Vandaag is een moment om sturing te geven op de dekkingspakketten. Daar is ruimte om verder te puzzelen naar een variant die wij breed kunnen dragen.
- Dekkingspakket 1 is aangepast. De dekking wordt nu gehaald uit de koopkrachtveloppen, niet specifiek uit maatregel 6c1 uit het hoofdlijnenakkoord. Ook wordt er voor 500 miljoen euro minder uit de enveloppen gehaald voor de dekking. Dit bedrag wordt nu gedekt door de Awf-premie een jaar eerder te verhogen en de box 3 tariefsverlaging twee jaar uit te stellen.
- Daarnaast waren er verzoeken om breder te kijken naar dekking binnen het domein. Een groslijst is om die reden in de bijlage opgenomen.

B. Fiscale regelingen – spreeklijn

- U kunt aangeven dat het goed is om te horen dat er bereidheid is om de startersaftrek te versoberen. Dat is een eerste stap om de taakstelling in te vullen. In het stuk dat voorligt is een voorstel voor de gehele invulling opgenomen.
- Het is belangrijk om gezamenlijk tot een invulling te komen. Daar waar er maatregelen eruit worden gehaald, zal ook met een alternatief gekomen moeten worden.

- C. De dekking van de tegenvaller in de MRB – spreeklijn
- U kunt aangeven dat de routes voor dekking helder geformuleerd zijn en dat het nu zaak is hier een keuze in te maken. U kunt aangeven hierover nog in gesprek te zijn met MI&W en MKGG.

Toelichting

- De verschillende opties hebben ook verschillende uitvoeringsconsequenties die nu niet allemaal volledig in beeld zijn. Zie bijvoorbeeld het verschil in uitvoering bij Box 3 (optie 1 versus optie 4).
- Het afschaffen van fiscale regelingen betreft doorgaans een structuurwijziging voor de Belastingdienst. Daarom is per regeling bezien wanneer en op welke wijze aanpassingen mogelijk zijn in de ICT van de Belastingdienst. Hiermee is rekening gehouden bij het opstellen van de budgettaire tabellen. Deze wijzigingen kunnen daarom niet naar voren worden gehaald.

2. Koopkracht

Advies

- U kunt aangeven dat u graag een variant zou willen zien waarbij de budgettaire middelen worden ingefaseerd én de koopkrachtontwikkeling voor werkenden positiever uitvalt dan in de varianten die voorliggen. Op dit moment wordt een grotere ontwikkeling voor werkenden dan voor uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden bereikt in pakket 1 wanneer middelen niet worden ingefaseerd, maar dit effect wordt opgeheven zodra infasering wordt toegepast.
- U kunt hierbij eventueel aangeven dat u ook benieuwd bent andere middelen om dit doel te bereiken dan de arbeidskorting, bijvoorbeeld de afbouw van de algemene heffingskorting.
- U kunt aangeven dat u voorkeur heeft voor de variant waarbij de budgettaire middelen worden ingefaseerd. Dit geeft, naast budgettaire ruimte, ook een evenwichtige verdeling van de koopkrachtontwikkeling over de komende jaren.
- U kunt ook aangeven dat u daarbij ook graag inzicht krijgt in de ontwikkeling van de armoede bij de ingefaseerde pakketten, en het effect van alle pakketten op de marginale druk (dit zou SZW nog invoegen in de laatste versie van het stuk dat wij nog moeten ontvangen). Dit kan in de vorm van hoeveelheden huishoudens die te maken krijgen met een bepaald percentage marginale druk en hoe dat zal veranderen met eventuele invoering van de pakketten.

Kernpunten

- De koopkrachtbesluitvorming bestaat deze besluitvormingsronde uit de nog in te vullen lastenmaatregelen en de reguliere besluitvorming rondom de ontwikkeling uit de cMEV voor 2025.
- Het CPB raamt een mediane koopkrachtstijging van +2,5% in 2024 en +1,0% in 2025. Werkenden gaan er naar verwachting met +1,0% op vooruit en uitkeringsgerechtigden met +2,6%. Eerder werd voor uitkeringsgerechtigden een koopkrachtontwikkeling van +2,1% bericht. Voor het uitstel van de invoering van het wetsvoorstel vereenvoudiging huurtoeslag zal de minimale normhuur in de huurtoeslag hoger uitvallen in 2025, wat een positief effect heeft op de koopkrachtontwikkeling.

- In de vijfhoek liggen twee inhoudelijk verschillende pakketten voor. De invulling voor de maatregelen in de toeslagen zijn – ten behoeve van de vergelijkbaarheid – voor beide pakket gelijk. Verder wordt middels de arbeidskorting in pakket 1 de nadruk gelegd op werkenden. De invulling van de lastenmaatregelen in pakket 2 is generieker via de schijven, en legt de nadruk op het zichtbaarder maken van de belastingheffing. Beide pakketvarianten zijn zowel met als zonder budgettaire infasering doorgerekend.
- In pakket 1 is het verschil in koopkrachtontwikkeling tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden kleiner dan in de technische invulling. Echter, werkenden gaan er niet méér op vooruit dan uitkeringsgerechtigden. Deze resultaten laten zien dat – gegeven het halen van de armoededoelstelling en het kiezen voor infasering van budgettaire middelen – dit het meest haalbare is voor het erop vooruit laten gaan van de groep werkenden zonder de algemene heffingskorting te verlagen. Dit geeft het contrast tussen de verschillende beleidsdoelen weer.
- Zonder infasering van budgettaire middelen wordt de armoededoelstelling in beide pakketten gehaald in 2025 en 2028 (op voor 2028 armoede onder kinderen met 0,1% na bij pakket 1).
- De invulling van de maatregel voor de huurtoeslag, waarbij niet-AOW'ers en AOW'ers worden geharmoniseerd en een lineaire inkomensafhankelijke afbouw wordt ingesteld, wordt de piek in de marginale druk licht verlaagd. Daarnaast gaan werkende huurtoeslagontvangers met een laag inkomen erop vooruit door de harmonisatie.

3. RVU

Lopende onderhandelingen

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

memo

Politieke Vijfhoek-plus

Ten opzichte van het memo voor de Politieke Vijfhoek-plus van dinsdag 20 augustus zijn de volgende aanpassingen gedaan:

- Het ministerie van VRO heeft aangegeven dat het basisbeeld niet klopt door latere inwerkingtreding van het bestaande wetsvoorstel huurtoeslag.¹ Als gevolg daarvan is de raming van het basisbeeld bijgesteld en verwerkt in dit memo.
- Het verzoek was om de arbeidskorting met € 4,5 mld. te intensiveren, in plaats van met € 2,2 mld. Dit is uitgewerkt in pakket 1.
- Voor beide pakketten is infasering uitgewerkt door de koopkrachtimpuls te verspreiden over meerdere jaren.

Beslispunten

1. Bent u akkoord met deze invulling van het kindgebonden budget om de kinderarmoededoelstelling binnen bereik te brengen?
- Kindgebonden budget (WKB): de beschikbare middelen voor het kindgebonden budget worden ingezet om de kinderarmoededoelstelling te bereiken. Het kindbedrag wordt verhoogd, het kindgebonden budget wordt iets gericht gemaakt om het kindbedrag meer te verhogen dan in de basis (technische invulling), en de problematiek rondom de noodgedwongen elders verblijvende partner (circa € 6 mln. in de WKB)² wordt opgelost.
2. Bent u akkoord met deze invulling van de huurtoeslag voor vereenvoudiging, verlaging van de marginale druk en verlaging van de armoede?
- Huurtoeslag: de middelen worden ingezet om de armoede te verlagen en om de huurtoeslag te vereenvoudigen. Om de armoede te verlagen wordt de huurtoeslag met circa € 11,50 per maand verhoogd. Het niet-lineaire afbouwpad wordt vervangen door een lineair afbouwpad en het aantal afbouwpunten wordt verminderd van vier naar twee. Door deze vereenvoudiging nemen de extremen in de marginale druk af.
3. Hoe kijkt u naar werken moet lonen en lastenverlichting in relatie tot de inzet van middelen in lagere belastingtarieven (introductie derde schijf) of een verhoging van de arbeidskorting?

¹ De wijziging van de Wet op de huurtoeslag (vereenvoudiging van de huurtoeslag) stelt een aantal aanpassingen voor. De aanpassingen zijn het afschaffen van de maximum huurgrenzen, afschaffen van subsidiering van servicekosten en verlagen van de jongerenleeftijdsgrens van 23 jaar naar 21 jaar.

² Het oplossen van het knelpunt elders verblijvende partner is enkel uitvoerbaar indien er toeslagenbreed voor wordt gekozen. De dekking ook voor de overige toeslagen (KOT en ZT) is opgenomen in de envelop groepen in de knel. Deze € 6 mln. dekken uit de WKB, verlaagt de dekkingsopgave van de maatregel uit de envelop groepen in de knel tot € 14 mln.

4. Bent u akkoord met de reservering van circa € 15 mln. voor Caribisch Nederland?

Leeswijzer

- Paragraaf 1 beschrijft de invulling van de pakketten.
- Paragraaf 2 illustreert de resultaten van de doorrekeningen.
- Paragraaf 3 bevat infasering.

1. Toelichting invulling pakketten

- In beide pakketten is het kindgebonden budget en de huurtoeslag ingevuld in lijn met de invulling in het vorige memo. Daarbij stuurt het kindgebonden budget op het behalen van de kinderarmoededoelstelling ten koste van een iets steilere afbouw. De huurtoeslagmaatregel vereenvoudigt het stelsel, waardoor pieken in de marginale druk afnemen. Daardoor zijn de ingezette middelen iets minder gericht op het reduceren van armoede dan in de basis (technische invulling).
- Lastenverlichting: de twee pakketten bevatten een andere invulling. Pakket 1 verhoogt de arbeidskorting met € 4,5 mld. en zet daarmee sterker in op de koopkracht van werkenden. Pakket 2 introduceert een extra schijf in de inkomstenbelasting en zorgt daarmee voor een zichtbaardere lastenverlichting.
 - In pakket 1 wordt de arbeidskorting met € 4,5 mld. geïntensiveerd met als doel de koopkracht van werkenden boven die van andere groepen uit te trekken. De € 4,5 mld. is in 2025 de som van de reeksen 1 (lastenverlichting werkende middeninkomens) en 6c1 (gerichte lastenverlichting burgers ihkv verlaging eigen risico). Zie tabel 1. De € 4,5 mld. wordt vlak doorgetrokken.
 - De afgelopen jaren is de arbeidskorting vaak geïntensiveerd om het verschil tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden te vergroten. Hier kleven belangrijke nadelen aan.
 - Uit de recente evaluatie van de heffingskortingen blijkt dat de arbeidskorting beperkt doeltreffend en doelmatig is wat betreft het stimuleren van het arbeidsaanbod.
 - Ook is door de verhogingen van de arbeidskorting de afgelopen jaren het verschil in belastingdruk tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden/gepensioneerden en tussen alleenverdieners en tweeverdieners sterk toegenomen.³
 - De arbeidskorting verhoudt zich moeilijk tot de wens om lastenverlichting zichtbaar vorm te geven.

Datum
22 augustus 2024

Tabel 1. Budgettaire tabel van maatregelen uit het HLA die verdere invulling behoeven.*

	Maatregel in mln euro's (min-teken is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	struc
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand in 2025-2027	72	167	263	251	0
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	300	300	300	300
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	500	500	500	500
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	2.500	2.500	0	0	0
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	0	171	2.941	3.124	3.308
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf			-165	-339	-395

* De bedragen wijken af van de bedragen die het CPB heeft gehanteerd omdat het kabinet de zorgpremieraming van VWS hanteert.

³ In het debat over de regeringsverklaring is het kabinet gevraagd om terug te komen op de motie Van der Staaij/Omtzigt die oproept om het verschil in belastingdruk tussen alleen- en tweeverdieners te verkleinen. De MP heeft toegezegd dat het kabinet zal bezien of het mogelijk is een stap te zetten met de uitvoering van de motie.

2. Resultaten van de doorrekeningen

Tabel 2. Cumulatief koopkrachtbeeld (gemiddeld) per jaar 2025-2028

Inkomensgroep 2025-2028	Basis (incl. correctie)	Pakket 1	Pakket 2
1e (<=111% WML)	0,9%	0,7%	0,9%
2e (111-177% WML)	1,0%	0,9%	1,0%
3e (177-271% WML)	0,8%	0,8%	0,8%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,8%	0,8%
5e (>398% WML)	0,8%	0,8%	0,7%
Inkomensbron			
Werkenden	0,8%	0,9%	0,8%
Uitkeringsgerechtigden	1,0%	0,6%	0,9%
Gepensioneerden	0,9%	0,7%	0,9%
Huishoudtype			
Tweeverdieners	0,8%	0,8%	0,8%
Alleenstaanden	0,9%	0,8%	0,9%
Alleenverdieners	0,8%	0,8%	0,8%
Kinderen			
Huishoudens met kinderen	0,6%	0,7%	0,7%
Huishoudens zonder kinderen	0,9%	0,9%	0,8%
Alle huishoudens	0,8%	0,8%	0,8%

Datum
22 augustus 2024

- De cumulatieve mediane koopkrachtontwikkeling in de periode 2025-2028 (tabel 2) komt in beide pakketten uit op +0,8% gemiddeld per jaar.
- In pakket 1 gaan werkenden er 0,3%-punt per jaar meer op vooruit dan uitkeringsgerechtigden. Dat gaat ten koste van de koopkrachtontwikkeling van de onderste inkomensgroep en van ouderen. In pakket 2 blijft de verhouding tussen groepen meer vergelijkbaar met het basispad. Ook in dit pakket wordt het voordeel voor uitkeringsgerechtigden ten opzichte van werkenden kleiner, maar blijft 0,1%-punt per jaar.

Tabel 3. Koopkrachtbeeld 2025

Inkomensgroep 2025	Basis (incl. correctie)	Pakket 1	Pakket 2
1e (<=111% WML)	1,7%	0,7%	1,4%
2e (111-177% WML)	1,4%	0,8%	1,4%
3e (177-271% WML)	1,0%	1,2%	1,0%
4e (271-398% WML)	0,8%	1,2%	0,8%
5e (>398% WML)	0,7%	0,9%	0,7%
Inkomensbron			
Werkenden	1,0%	1,4%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	1,0%	2,4%
Gepensioneerden	1,0%	0,0%	0,9%
Huishoudtype			
Tweeverdieners	0,9%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	1,0%	1,2%
Alleenverdieners	0,8%	0,9%	0,8%
Kinderen			
Huishoudens met kinderen	0,8%	1,1%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	1,4%	1,1%
Alle huishoudens	1,0%	1,0%	1,0%

- Het door het vorige kabinet ingediende wetsvoorstel vereenvoudiging huurtoeslag kan niet meer per 2025 in werking treden. Het wetsvoorstel wordt gedekt door een verlaging van de huurtoeslag.

- o Door uitstel van het wetsvoorstel komt de huurtoeslag in 2025 hoger uit dan in het basispad. Kolom 1 toont het basispad inclusief deze correctie.
- o Uitkeringsgerechtigden hebben hierdoor bijvoorbeeld een positievere koopkrachtontwikkeling dan verondersteld in de cMEV (+0,5%-punt in 2025).
- o Het leidt niet tot een verandering in het cumulatieve beeld, omdat verondersteld wordt dat de vereenvoudiging van de huurtoeslag alsnog per 2026 in werking treedt. In 2026 is de verslechtering van de koopkracht even groot als de verbetering in 2025 (t.o.v. het vorige koopkrachtmemo).
- De mediane koopkrachtontwikkeling in 2025 komt in beide pakketten uit op +1,0%.
- De koopkrachtontwikkeling van werkenden is +1,4% in pakket 1 en +1,0% in pakket 2. De koopkrachtontwikkeling van uitkeringsgerechtigden is +1,0% in pakket 1 en +2,4% in pakket 2.
- De koopkrachtontwikkeling van de laagste inkomensgroep daalt in pakket 1 met 1%-punt ten opzichte van het basispad en die van gepensioneerden komt uit op 0%. De lastenverlichting in pakket 1 is uitsluitend gericht op werkenden. De mediane gepensioneerde profiteert niet van de verhoging van de huurtoeslag en het kindgebonden budget. Dat de cumulatieve koopkrachtontwikkeling van gepensioneerden toch positief is (+0,7% in pakket 1) komt door de relatief hoge verwachte pensioenindexatie in 2026 en 2027.

Datum
22 augustus 2024

Tabel 4. Armoede- en kinderarmoedecijfers pakketten 1 en 2, 2024 (streefcijfers) tot en met 2028.

	Armoedecijfers 2024-2028	2024 (streefcijfer)	2025	2026	2027	2028
Pakket 1	Personen in armoede (%)	4,5%	4,3%	4,4%	4,4%	4,5%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%	4,8%
Pakket 2	Personen in armoede (%)	4,5%	4,2%	4,2%	4,2%	4,3%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,6%	4,6%	4,6%	4,7%

- Door de lastenverlichting in te zetten in de arbeidskorting komt de armoede onder personen in pakket 1 in 2028 0,2%-punt hoger uit dan in pakket 2. Het streefcijfer van armoede onder personen wordt in beide pakketten wel behaald.
- De armoede onder kinderen komt in pakket 1 in 2028 0,1%-punt hoger uit dan in pakket 2. De kinderarmoede doelstelling wordt daardoor in pakket 1 niet behaald. De kinderarmoede doelstelling wordt in pakket 2 behaald.

Tabel 5. Koopkrachtcijfers voorbeeldhuishoudens 2025, exclusief huurtoeslag

Koopkrachtcijfers	Pakket 1	Pakket 2
<i>Werkenden:</i>		
Alleenverdiener met kinderen		
modaal	2,0%	1,3%
2 x modaal	0,9%	0,4%
Tweeverdieners		
modaal + ½ x modaal met kinderen	1,5%	1,0%
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	0,9%	0,6%
2½ x modaal + modaal met kinderen	1,4%	1,0%
modaal + modaal zonder kinderen	2,4%	1,5%
2 x modaal + modaal zonder kinderen	1,7%	1,1%
Alleenstaande		
minimumloon	2,4%	1,8%
modaal	2,4%	1,5%
2 x modaal	1,3%	0,8%
Alleenstaande ouder		
minimumloon	0,7%	0,7%
modaal	1,1%	0,4%
<i>Niet-werkenden</i>		
Sociale minima		
paar met kinderen	0,1%	1,4%
alleenstaande	0,6%	2,3%
alleenstaande ouder	-0,7%	0,3%
AOW (alleenstaand)		
(alleen) AOW	0,3%	0,7%
AOW +10000	0,1%	1,6%
AOW (paar)		
(alleen) AOW	0,3%	0,9%
AOW +10000	0,2%	1,3%
AOW +30000	-0,7%	0,5%

tum
augustus 2024

Tabel 6. Invulling pakket 1

	Maatregel	Budgettair in mln euro's (struc.)	Invulling
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	Twee tarieven in de inkomstenbelasting waarbij de arbeidskorting wordt verhoogd voor werkenden met een middeninkomen
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	0	<ul style="list-style-type: none"> Tarief eerste schijf naar 36,87% in 2028.
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	3.308	<ul style="list-style-type: none"> Verhoging AK tweede knikpunt met € 506 naar € 5.726 in 2025.
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf	-395	<ul style="list-style-type: none"> Verhoging AK derde knikpunt met € 778 naar € 6.377 in 2025. Stijging afbouwpercentage AK van 6,51% naar 7%.
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand	0	AHK-factor in de bijstand blijft 1,575 in 2025-2027
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	<ul style="list-style-type: none"> Verhoging kindbedragen met circa € 134 in 2025, oplopend tot circa € 358 in 2028. Aanpassing afbouwtraject (steiler afbouwen) van 6,75% naar 8,1% i.c.m. verhoging kindbedrag. Oplossen problematiek rondom elders verblijvende partner (circa € 6 mln. WKB).
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	Verlagen eigen bijdrage met circa € 11,50 per maand i.c.m. harmoniseren niet-AOW'ers met AOW'ers en het instellen van een lineaire inkomensafhankelijke afbouw.
	Caribisch Nederland		Reservering Caribisch Nederland conform comply-or explain.

Tabel 7. Invulling pakket 2

	Maatregel	Budgettair in mln euro's (struc.)	Invulling
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	2.000	Twee tarieven in de inkomstenbelasting waarbij de arbeidskorting wordt verhoogd voor werkenden met een middeninkomen
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	0	<ul style="list-style-type: none"> Tarief eerste schijf wordt 35,55% in 2028.
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	3.308	<ul style="list-style-type: none"> Tarief tweede schijf wordt 37,42% in 2028. Tarief derde schijf blijft 49,5% in 2028.
47	Lastenverzwaring burgers via tarief eerste schijf	-395	
2	Bevriezen dubbele AHK bijstand	0	AHK-factor in de bijstand blijft 1,575 in 2025-2027
4	Terugdringen armoede: hoger kindgebonden budget	300	<ul style="list-style-type: none"> Verhoging kindbedragen met circa € 134 in 2025, oplopend tot circa € 358 in 2028. Aanpassing afbouwtraject (steiler afbouwen) van 6,75% naar 8,1% i.c.m. verhoging kindbedrag. Oplossen problematiek rondom elders verblijvende partner (circa € 6 mln. WKB).
5	Terugdringen armoede: verhogen huurtoeslag	500	Verlagen eigen bijdrage met circa € 11,50 per maand i.c.m. harmoniseren niet-AOW'ers met AOW'ers en het instellen van een lineaire inkomensafhankelijke afbouw.
	Caribisch Nederland		Reservering Caribisch Nederland conform comply-or explain.

3. Infasering

- Door de koopkrachtimpuls te verspreiden over meerdere jaren kan het kabinet in ieder jaar bij Prinsjesdag laten zien dat het beleid voert om de koopkracht van huishoudens te verbeteren. De koopkrachtontwikkeling toont namelijk de jaar-op-jaar verandering in de portemonnee van huishoudens. In pakket 1 wordt de lastenverlichting ingefaseerd door een stapsgewijze verhoging van de arbeidskorting in vier stappen. In pakket 2 wordt de lastenverlichting ingefaseerd door de stapsgewijze verlaging van het tarief eerste schijf in vier stappen.

Datum
22 augustus 2024

Tabel 9. Infasering lastenverlichting

Infasering pakket 1					Incidenteel verschil (=saldoverbeterend)				
	Maatregel in mln euro's (min-teken is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028				
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	500	1000	1500	2000	-1500	-1000	-500	0
	<i>w.v. inzet verhoging arbeidskorting</i>	500	1000	1500	2000				
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	2500	2500	0	0	0	0	0	0
	<i>w.v. inzet verhoging arbeidskorting</i>	2500	2500	0	0				
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	0	171	2941	3124	0	0	0	0
	<i>w.v. inzet verlaging tarief eerste schijf⁴</i>	0	171	441	624				
	<i>w.v. inzet verhoging arbeidskorting</i>	0	0	2500	2500				
Infasering pakket 2					Incidenteel verschil (=saldoverbeterend)				
	Maatregel in mln euro's (min-teken is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028				
1	Koopkracht en lastenverlichting voor werkende middeninkomens	500	1000	1500	2000	-1500	-1000	-500	0
	<i>w.v. inzet verlaging tarief nieuwe eerste schijf⁵</i>	500	1000	1500	2000				
6c1	Envelop gerichte lastenverlichting burgers	2500	2500	0	0	0	0	0	0
	<i>w.v. inzet verlaging tarief nieuwe eerste schijf</i>	2500	2500	0	0				
6c2	Compensatie burgers (inkomstenbelasting)	0	171	2941	3124	0	0	0	0
	<i>w.v. inzet verlaging tarief nieuwe eerste schijf</i>	0	171	2941	3124				

- Tabel 9 toont de budgettaire inzet van maatregel 1 uit het HLA voor de infasering van pakketten 1 en 2. Deze infasering bespaart incidenteel € 3 mld. en zorgt ervoor dat de lastenverlichting jaarlijks met € 500 mln. extra wordt geïntensiveerd.

⁴ De huidige eerste schijf loopt tot een inkomen van circa € 75.000 (aanvangspunt toptarief).

⁵ Deze nieuwe eerste schijf loopt tot een inkomen van circa € 38.000.

Tabel 10. Koopkrachtbeeld infasering pakket 1 per jaar

Inkomensgroep	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	0,7%	0,4%	0,9%	0,7%
2e (111-177% WML)	0,7%	1,0%	0,9%	0,8%
3e (177-271% WML)	0,8%	0,8%	0,9%	1,0%
4e (271-398% WML)	0,7%	0,7%	0,9%	1,1%
5e (>398% WML)	0,5%	0,6%	0,9%	1,1%
Inkomensbron				
Werkenden	0,9%	0,6%	0,8%	1,1%
Uitkeringsgerechtigden	1,0%	0,3%	0,5%	0,7%
Gepensioneerden	0,0%	1,0%	1,1%	0,6%
Huishoudtype				
Tweeverdieners	0,6%	0,7%	0,9%	1,0%
Alleenstaanden	0,8%	0,7%	0,9%	0,8%
Alleenverdieners	0,6%	0,7%	0,8%	1,1%
Kinderen				
Huishoudens met kinderen	0,7%	0,3%	0,9%	0,9%
Huishoudens zonder kinderen	1,0%	0,7%	0,8%	1,1%
Alle huishoudens	0,7%	0,7%	0,9%	0,9%

Datum
22 augustus 2024

- In 2025 is de mediane koopkrachtontwikkeling 0,3%-punt lager dan pakket 1 zonder infasering (+1,0%). Dit komt door een beperktere verhoging van de arbeidskorting door de infasering.
- Doordat werkenden in 2025 minder profiteren door een beperkte verhoging van de arbeidskorting, komt in 2025 de koopkrachtontwikkeling van werkenden (+0,9%) lager uit dan van uitkeringsgerechtigden (+1,0%).
- In 2026 is de koopkrachtontwikkeling van uitkeringsgerechtigden (+0,3%) lager dan voor werkenden (+0,6%). Dit geldt ook voor 2027 en 2028.
- De koopkrachtontwikkeling van gepensioneerden komt in 2025 in pakket 1 net zoals zonder infasering uit op 0,0%. De lastenverlichting in pakket 1 is uitsluitend gericht op werkenden.
- In de cumulatieve koopkrachtontwikkeling voor 2025-2028 gemiddeld per jaar bestaat er geen verschil tussen pakket 1 met en zonder infasering. Dit komt doordat het gemiddelde over de periode gelijk blijft.

Tabel 11. Koopkracht infasering pakket 2 per jaar

Inkomensgroep	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,0%	0,5%	1,0%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	0,6%	0,8%	0,8%	1,0%
4e (271-398% WML)	0,5%	0,6%	0,9%	1,0%
5e (>398% WML)	0,4%	0,6%	0,8%	1,1%
Inkomensbron				
Werkenden	0,6%	0,6%	0,8%	1,1%
Uitkeringsgerechtigden	1,9%	0,5%	0,6%	0,9%
Gepensioneerden	0,7%	1,1%	1,3%	0,7%
Huishoudtype				
Tweeverdieners	0,6%	0,7%	0,9%	1,0%
Alleenstaanden	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%
Alleenverdieners	0,5%	0,7%	0,8%	1,1%
Kinderen				
Huishoudens met kinderen	0,5%	0,3%	0,8%	0,9%
Huishoudens zonder kinderen	0,7%	0,7%	0,8%	1,1%
Alle huishoudens	0,7%	0,7%	0,9%	0,9%

Datum
22 augustus 2024

- Door de beperktere verlaging van het tarief eerste schijf is de mediane koopkrachtontwikkeling in 2025 lager met infasering (+0,7%) dan zonder infasering (+1,0%).
- In 2025 is de koopkrachtontwikkeling van werkenden (+0,6%) lager dan zonder infasering (+1,0%). Voor uitkeringsgerechtigden (+1,9%) is de koopkrachtontwikkeling in 2025 ook lager dan zonder infasering (+2,4%).
- Vanaf 2026 is de koopkrachtontwikkeling van werkenden (+0,6% in 2026) hoger dan van uitkeringsgerechtigden (+0,5% in 2026).
- In de cumulatieve koopkrachtontwikkeling voor 2025-2028 gemiddeld per jaar bestaat er geen verschil tussen pakket 2 met en zonder infasering. Dit komt doordat het gemiddelde over de periode gelijk blijft.

Tabel 12. Armoede- en kinderarmoedecijfers pakketten 1 en 2 met infasering, 2024 (streefcijfers) tot en met 2028.

	Armoedecijfers 2024-2028	2024 (streefcijfer)	2025	2026	2027	2028
Pakket 1 met infasering	Personen in armoede (%)	4,5%	4,3%	4,4%	4,4%	4,5%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,7%	4,7%	4,8%	4,8%
Pakket 2 met infasering	Personen in armoede (%)	4,5%	4,2%	4,2%	4,2%	4,3%
	Kinderen in armoede (%)	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%	4,7%

- De doelstelling voor personen in armoede wordt ook met de infasering in beide pakketten gehaald. De kinderarmoededoelstelling wordt in 2027 en 2028 niet meer gehaald in pakket 1 bij deze infasering. In pakket 2 wordt deze doelstelling ook met infasering in alle jaren gehaald.

Tabel 13. Koopkrachtcijfers voorbeeldhuishoudens met infasering 2025, exclusief huurtoeslag.

Koopkrachtcijfers	Pakket 1	Pakket 2
<i>Werkenden:</i>		
Alleenverdiener met kinderen		
modaal	1,4	0,9
2 x modaal	0,5	0,2
Tweeverdieners		
modaal + ½ x modaal met kinderen	1,0	0,7
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	0,6	0,5
2½ x modaal + modaal met kinderen	0,9	0,7
modaal + modaal zonder kinderen	1,7	1,0
2 x modaal + modaal zonder kinderen	1,1	0,8
Alleenstaande		
minimumloon	1,7	1,3
modaal	1,7	1,0
2 x modaal	0,8	0,6
Alleenstaande ouder		
minimumloon	0,7	0,7
modaal	0,5	0,1
<i>Niet-werkenden</i>		
Sociale minima		
paar met kinderen	0,1	0,9
alleenstaande	0,6	1,7
alleenstaande ouder	-0,7	-0,1
AOW (alleenstaand)		
(alleen) AOW	0,3	0,6
AOW +10000	0,1	1,0
AOW (paar)		
(alleen) AOW	0,3	0,7
AOW +10000	0,2	1,0
AOW +30000	-0,7	0,1

Datum
22 augustus 2024

To: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From: Persoonsgegevens

Sent: Thur 8/22/2024 11:24:32 AM

Subject: Akkoord gevraagd; Stuk inkomstenkader vijfhoek morgen

Received: Thur 8/22/2024 11:24:35 AM

[Notitie inkomstenkader politieke vijfhoek az.docx](#)

[Bijlage 1 Groslijst.docx](#)

Ha Persoonsgegevens

Bijgevoegd het stuk met bijlage voor de politieke vijfhoek.

Daarin hebben we de verzoeken uit de politieke vijfhoek van gisteren een plek gegeven.

Dat betreft in hoofdzaak 1) een aanvullende lijst in het vermogensdomein en 2) aanpassing van dekkingspakket 1 zodat de envelop van 2x 2,5mld buiten beeld blijft.

Graag jullie akkoord zodat we met AZ kunnen delen.

Verzoek AZ is om 1500 aan hen te verzenden.

Met groeten,

Persoonsgegevens

TER BESPREKING

Aan

de leden van de politieke vijfhoeck

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Opties voor dekking box 3, invulling van de stelpost en dekking van de MRB

Datum
16 augustus 2024

Notanummer
2024-0000403631

Bijlagen
geen

Aanleiding

In de vorige vijfhoeck heeft de stand van het inkomstenkader voorgeleggen met daarbij een drietal opgaven die tijdens de augustusbesluitvorming van dekking voorzien dienen te worden. Deze notitie schetst de opties voor het dekken van de derving als gevolg van de uitspraken van de Hoge Raad over box 3, de derving binnen de MRB en de invulling van de stelpost fiscale regelingen.

Bespreekpunten

- Welke richting heeft uw voorkeur voor het dekken van de derving in 2025 en 2026 in box 3?
- Hoe kijkt u aan tegen het voorgestelde pakket voor het invullen van de stelpost fiscale regelingen?
- Welke beleidsoptie heeft uw voorkeur voor het opvangen van de extra derving bij de tariefkorting voor elektrische auto's in de motorrijtuigenbelasting?

Kernpunten

- In de startnotitie voor de eerste vijfhoeck-plus van de augustusbesluitvorming is de stand van het inkomstenkader gepresenteerd.
- Daarbij zijn de belangrijkste dervingen en de stelpost fiscale regelingen apart toegelicht.
- Deze notitie presenteert per onderwerp de opties voor dekking.
- Het uitgangspunt voor de dekkingspakketten is dat deze cumulatief over de kabinetsperiode (2025-2028) en structureel dekkend zijn.

A. Derving door uitspraken Hoge Raad

Bespreekpunt: welk van de vier pakketten heeft uw voorkeur voor de dekking van de derving door box 3 en Duitse vastgoedfondsen?

- Hieronder worden varianten gepresenteerd die de derving binnen de kabinetsperiode (2025 t/m 2028) van dekking voorzien.
- De varianten zijn verschillend in het feit of er juist wel of niet binnen het HLA wordt gedekt en de mate waarin de dekking aansluit bij het domein van de derving.
- In **bijlage 1** is een groslijst opgenomen met dekkingsopties binnen het domein.

Tabel 1a: derving door uitspraken Hoge Raad

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc.
Uitspraken Hoge Raad									
1	Uitspraak Hoge Raad box 3	-6385	-1695	-1751	0	0	0	0	0
2	Uitspraak Hoge Raad Duitse vastgoedfondsen	-1053	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6

Tabel 1b: dekkingsopties box 3 en Duitse vastgoedfondsen voor de kabinetsperiode

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
	Te dekken (zonder 2024)	-1701	-1757	-6	-6	-3470	0
	<i>Dekkingspakket 1: fasering lastenverlichting</i>						
3	Infasieren koopkrachtenvelop	1500	1000	500	0	3000	0
4	Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
5	Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
	Totaal (dekking - derving)	144	-657	494	-6	-25	0
	<i>Dekkingspakket 2: binnen overig HLA</i>						
6	Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
7	Afschaffen btw verlaagd tarief op bioscopen	0	36	36	36	108	36
8	Afschaffen btw verlaagd tarief op dagrecreatie	0	132	132	132	396	132
9	Verhogen AOF premie met 0,2%-punt	550	550	550	550	2200	550
10	Uitstel EB verlaging (1ste en 2de schijf)	271	260	0	0	531	0
	Totaal (dekking - derving)	-635	-779	712	712	10	718
	<i>Dekkingspakket 3: buiten HLA</i>						
11	Zelfstandigenaftrek afbouwen naar €900	453	95	0	0	548	0
12	Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief sierteelt	0	331	331	331	993	331
13	Verhogen van de alcoholaccijns voor bier, wijn en gedestilleerd met 9%	105	105	105	105	420	104
14	Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief kappers	0	218	218	218	654	218
15	Verhogen AOF-premie met 0,08%-punt	215	215	215	215	860	230
	Totaal (dekking - derving)	-928	-793	863	863	5	883
	<i>Dekkingspakket 4: binnen domein/doelgroep</i>						
16	Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar 100.000*	0	260	260	260	780	260
17	Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
18	Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van 57.000 naar ca. 52.000	79	79	0	0	158	0

19	Uitstellen HLA earningsstripping 25% met één jaar	430	0	0	0	430	0
20	Eindpunt 1e schijf IB 2 jaar niet extra verhogen boven indexatie	151	577	577	577	1882	577
	Totaal (dekking - derving)	-941	-741	831	831	-20	837

* De uitvoerbaarheid van deze maatregel voor pensioenfondsen wordt nog uitgezocht. Het niet indexeren van de aftoppingsgrens is eenvoudiger, en is opgenomen in bijlage 1 als alternatief.

** Alle maatregelen binnen de inkomstenbelasting hebben een interactie-effect met de koopkrachtpakketten. De budgettaire opbrengst van dekkingsopties in de IB kan nog veranderen aan de hand van de koopkrachtbesluitvorming.

Toelichting maatregelen

1. Kosten van aanvullend rechtsherstel op basis van het (lagere) werkelijke rendement (2017-2022), en het voorzien in de mogelijkheid op basis van het (lagere) werkelijke rendement te belasten in het overbruggingstelsel (2023 tot invoering van de Wet werkelijk rendement box 3).
2. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat een groot Duits vastgoedfonds in Nederland niet belastingplichtig is in Nederland en daarom geen winstbelasting hoefde te betalen tussen 1997 en 2009. Het arrest heeft ook consequenties voor latere jaren en voor andere vergelijkbare Duitse fondsen die in Nederlands vastgoed zitten.
3. Infaseren van de koopkrachtveloppen uit het HLA.
4. Het verhogen van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
5. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
6. Het verhogen van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
7. Het verlaagd btw-tarief op bioscopen wordt afgeschaft (samen met de rest van verlaagd tarief op culturele diensten).
8. Het verlaagd btw-tarief op dagrecreatie wordt afgeschaft (samen met de rest van verlaagd tarief op culturele diensten).
9. De AOF-premie wordt verhoogd met 0,2%-punt.
10. De verlaging van het tarief in de eerste en tweede schijf van de energiebelasting wordt met twee jaar uitgesteld.
11. De zelfstandigenaftrek wordt in bovenstaande variant in één keer afgebouwd naar 900 euro (in plaats van in drie stappen).
12. Het verlaagd btw-tarief voor sierteelt wordt afgeschaft. Deze fiscale regeling is negatief geëvalueerd.
13. De alcoholaccijnzen worden verhoogd met 9%.
14. Het verlaagd btw-tarief op kappers wordt afgeschaft. Deze fiscale regeling is negatief geëvalueerd.
15. De AOF-premie wordt verhoogd met 0,08%-punt.
16. De aftoppingsgrens pensioen wordt verlaagd (de grens tot waar pensioensparen fiscaal wordt gesubsidieerd). De uitvoerbaarheid van deze maatregel voor pensioenfondsen wordt nog uitgezocht.
17. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
18. Het heffingsvrije vermogen in box 3 wordt verlaagd met ca. 5000 euro. Dit is tijdelijk, omdat het nieuwe stelsel geen heffingsvrij vermogen meer kent.
19. De verhoging van de renteaftrekbepanking naar 25% wordt een jaar uitgesteld (earningstripping).

20. Vanaf 2025 wordt het eindpunt van de eerste schijf in de IB enkele jaren op rij beleidsmatig verhoogd. Dit is een lastenverlichting voor de hoogste inkomens omdat zij daardoor vanaf een hoger inkomen het toptarief gaan betalen. De verhoging is ongeveer €400 in 2025 en ongeveer €1.100 per jaar in de jaren 2026 t/m 2031 (bovenop de reguliere indexatie). Deze verhoging wordt niet toegepast in 2025 en 2026.

B. Stelpost fiscale regelingen

Bespreekpunt: Hoe kijkt u aan tegen het voorgestelde pakket voor het invullen van de stelpost fiscale regelingen.

- In het hoofdlijnenakkoord (HLA) is een stelpost van € 250 mln. per jaar vanaf 2026 ingeboekt om belastingconstructies en fiscale regelingen af te bouwen. Gegeven de noodzakelijke implementatietijd voor de uitvoering ligt de invulling van de stelpost voor in deze augustusbesluitvorming.
- Daarnaast moet er op een groot aantal beleidsevaluaties nog een kabinetsreactie komen (zie onder). Dit wordt voorgeschreven door de begrotingsregels.
- Voor de invulling van de taakstelling is een pakket opgesteld (zie tabel 3). Daarbij is gekeken naar regelingen die negatief zijn geëvalueerd, om zo ook de doelmatigheid van het stelsel te verbeteren, en naar regelingen waar de prikkel (bijvoorbeeld tot verduurzaming) verbeterd kan worden. Ook is bij het voorgestelde pakket rekening gehouden met doelstellingen uit het HLA en geprobeerd een politiek balans te vinden.
- Het is mogelijk om te kiezen voor een andere invulling. Daartoe is een shortlist opgenomen die kan worden gebruikt als er maatregelen uit het pakket worden gehaald (zie tabel 4). Ook hiervoor is geput uit de negatief geëvalueerde fiscale regelingen.
- Het is belangrijk dat eerst de taakstelling wordt ingevuld. Indien de wens is om versoering van fiscale regelingen breder in te zetten als dekking (zoals voor HR-uitspraken), zijn verdergaande maatregelen nodig.
- Het aanpakken van fiscale regelingen beoogt naast het budgettaire doel ook een vereenvoudiging van het stelsel en het vergroten van de doelmatigheid van negatief geëvalueerde regelingen. Vanuit het oogpunt van vereenvoudiging:
 - heeft het afschaffen van fiscale regelingen de voorkeur boven parameterwijzigingen;
 - loont het om ook budgettaire kleine regelingen af te schaffen.

Tabel 3: pakket invulling stelpost

	Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2026	2027	2028	Struc
21	Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband	36	36	36	36
22	Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m3	37	37	37	37
23	Afbouwen meewerkaf trek in de inkomstenbelasting (IB)	2	3	5	5
24	Afbouwen stakingsaf trek IB	5	9	14	14
25	Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen	0	2	2	2
26	Halveren startersaf trek IB	61	61	61	61
27	Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden	66	66	66	66
28	Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties	46	46	46	46

Totaal	253	260	267	267
Stelpost	250	250	250	250

21. Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband

Een werkgever kan een maandsalaris belastingvrij uitkeren aan een werknemer als bonus voor het bereiken van een diensttijd van tenminste 25 jaar en 40 jaar. Deze regeling is in het ambtelijk rapport aanpak fiscale regelingen negatief beoordeeld op de onderbouwing voor overheidsingrijpen. Dit houdt in dat er onvoldoende duidelijk is waarom het nodig is dat de overheid langere dienstverbanden stimuleert in de huidige arbeidsmarkt. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

22. Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m³

Binnen de leidingwaterbelasting geldt een heffingsplafond. Dit betekent dat er alleen belasting betaald hoeft te worden over de eerste 300 m³ verbruikt water. Hierdoor betalen grootverbruikers zoals de chemische- en voedingsindustrie relatief weinig belasting over het verbruikte en worden ze niet gestimuleerd om zuinig om te gaan met water. Met deze maatregel wordt het heffingsplafond verhoogd naar 10.000 m³. Deze verhoging raakt met name de industrie en (publieke) zwembaden.

23. Afbouwen meewerkaftrek in de inkomstenbelasting (IB)

De meewerkaftrek is een regeling in de IB waardoor ondernemers van wie de partner onbetaald in de onderneming meewerkt, minder belasting over hun winst hoeven te betalen. De meewerkaftrek is in 1985 geïntroduceerd omdat destijds een verbod gold op een arbeidsovereenkomst tussen echtgenoten. Ondanks het feit dat dit verbod al in 1997 is opgeheven, bleef de meewerkaftrek bestaan. De regeling is dan ook negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.

24. Afbouwen stakingsaftrek IB

De stakingsaftrek is een regeling in de IB voor ondernemers die stoppen (bijvoorbeeld door verkoop) waardoor er over een deel van de stakingswinst geen belasting betaald hoeft te worden om geschillen met de Belastingdienst te voorkomen. Met de huidige omvang is dat doel echter al sinds IB2001 buiten bereik. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.

25. Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen

Over bier van kleine brouwerijen wordt een lager accijnstarief geheven dan van bier van grote brouwerijen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

26. Halveren startersaftrek IB

De startersaftrek is een regeling in de IB waardoor een ondernemer die minder dan 5 jaar ondernemer is (starter) minder belasting hoeft te betalen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de regeling gehalveerd. Deze regeling geldt ook voor arbeidsongeschikten maar die

worden uitgezonderd van de versobering. Hun startersaftrek blijft dus ongewijzigd.

27. Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden

Schoonmaakwerkzaamheden worden belast met het lage btw tarief van 9% in plaats van het algemene tarief van 21%. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief van 21%.

28. Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties

Schoonmaakwerkzaamheden worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief.

Tabel 4: shortlist alternatieve maatregelen invulling stelpost

	Standen in mln. euro (t is saldoverbeterend)	2026	2027	2028	struc.
27	Afschaffen btw verlaagd tarief kappers	218	218	218	218
28	Afschaffen btw verlaagd tarief schilderen, stukadoren				411
29	Afschaffen btw verlaagd tarief sierteelt	331	331	331	331
30	Afschaffen btw verlaagd tarief				36
31	Afschaffen reisaf trek openbaar vervoer*	0	0	0	7
32	Afschaffen landbouwerriestelling met overgangrecht*	0	0	0	186
33	Afschaffen btw verlaagd tarief kampeertreinen	170	170	170	170
34	Afschaffen btw verlaagd tarief bioscopen	36	36	36	36
35	Afschaffen btw verlaagd tarief dagrecreatie	132	132	132	132
36	Afschaffen zelfstandigenaftrek*	0	0	0	302
37	KIA afbouwen	148	296	445	449
38	Afschaffen nettopenningen en nettoliifrente	0	0	0	62

* Op grond van arresten van de Hoge Raad van juni 2024 moet aanvullend rechtsherstel plaatsvinden voor box 3. Dit leidt tot extra werkzaamheden in het portfolio voor de inkomensheffing. De gevolgen daarvan voor de totale portefeuilliplanning (inclusief moderniseringsopgave en werkelijk rendement box 3), worden op dit moment in kaart gebracht. De uitkomsten daarvan zijn half september bekend. Gevolg hiervan is dat nu niet kan worden aangegeven wat het eerstvolgende belastingjaar is waarin weer structuuraanpassingen in de IH-systemen nodig zijn. Parameteraanpassingen blijven gewoon mogelijk

29. Verlaagde btw tarief kappers

Kappers worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden kappers belast met het algemene tarief.

30. Verlaagde btw tarief schilderen, stukadoren en behangen

Schilderen, stukadoren en behangen worden belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel worden deze diensten belast met het algemene btw tarief.

31. Verlaagde btw tarief sierteelt

Sierteelt wordt belast met het lage btw tarief. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doelmatigheid en de onderbouwing voor overheidsingrijpen. Dit houdt in dat er onvoldoende is toegelicht waarom het nodig is dat de overheid ingrijpt in deze markt door het tegen een lager tarief te belasten. Met deze maatregel wordt sierteelt belast met het algemene btw tarief.

32. Verlaagde btw tarief isoleren

Isoleren wordt belast met het lage btw tarief. Deze regeling is niet specifiek geëvalueerd maar isoleren valt wel onder de bredere categorie 'arbeidsintensieve diensten' die negatief is geëvalueerd op doelmatigheid. Er wordt op dit moment een vervolgonderzoek opgestart naar isoleren. Met deze maatregel wordt isoleren belast met het algemene btw tarief.

33. Reisaftrek openbaar vervoer

De reisaftrek openbaar vervoer is een aftrekpost binnen de IB voor kosten die iemand maakt aan woon-werkverkeer met openbaar vervoer. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

34. Landbouvvrijstelling

De landbouvvrijstelling is een regeling voor agrarische ondernemers waarmee een verandering van de waarde van hun grond wordt vrijgesteld van belasting. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid, onderbouwing voor overheidsingrijpen en complexiteit voor de uitvoering. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

35. Verlaagde btw tarief kampeertreinen

In het hoofdlijnenakkoord is het verlaagde btw tarief voor logiesverstrekkingen afgeschaft, met uitzondering van kampeertreinen. Deze uitzondering leidt tot afbakeningsproblemen voor de Belastingdienst (wat kwalificeert als een kampeertrein) en versterkt de bereidheid van belastingplichtigen om te procederen tegen de verhoging. Met deze maatregel wordt de uitzondering teruggedraaid.

34.& 35.Verlaagde btw tarief bioscopen en dagrecreatie

In het hoofdlijnenakkoord is het verlaagde btw tarief voor culturele goederen en diensten afgeschaft, met uitzondering van bioscopen en dagrecreatie. Ook deze uitzonderingen leiden tot afbakeningsproblemen en versterken bereidheid om te procederen. Met deze maatregel worden deze uitzonderingen teruggedraaid.

36. Zelfstandigenaftrek

De zelfstandigenaftrek is een vrijstelling binnen de IB voor ondernemers waardoor over bepaalde bedragen van winst uit een onderneming geen belasting hoeft te worden betaald. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de vrijstelling afgeschaft.

37. Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)

De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. Deze regeling is beoordeeld als beperkt doeltreffend en doelmatigheid, o.a. door beperkte beschikbaarheid van data. Met deze maatregel wordt de KIA in meerdere stappen afgebouwd.

38. Afschaffen nettopensioen en nettolijfrente

Via de nettopensioen- of nettolijfrenteregeling is het mogelijk om extra pensioen op te bouwen over het salaris boven de aftoppingsgrens. De werknemer betaalt de premie uit het nettoloon. De opgebouwde waarde is vrijgesteld in box 3 en de uitkering is onbelast. De Raad van State heeft in zijn advies bij de Wet toekomst pensioenen geadviseerd nettoregelingen af te schaffen vanwege vraagtekens bij de doelmatigheid, beperkte aantal deelnemers, streven naar vereenvoudiging en uitvoering door de Belastingdienst.

Kabinetsreactie evaluaties fiscale regelingen

- Alle fiscale regelingen worden periodiek geëvalueerd. De begrotingsregels schrijven voor dat negatief geëvalueerde regelingen versoberd of afgeschaft moeten worden.
- Als hiervan afgeweken wordt moet de verantwoordelijk minister dit verantwoorden. Het kabinet informeert de Kamer met een kabinetsreactie over de opvolging van de evaluatie. Tijdens de demissionaire periode van het vorige kabinet zijn er geen kabinetsreacties verstuurd. Het gaat om de volgende evaluatierapporten:
 - Evaluatie verlaagde btw-tarieven
 - Evaluatie innovatiebox
 - Evaluatie landbouwwijziging
 - Evaluatie reisaftrek OV
 - Evaluatie giftenaftrek
 - Evaluatie heffingskortingen
 - Evaluatie 30%-regeling en ETK-regeling
 - Evaluatie fiscale ondernemersregelingen
- In september zal een Kamerbrief met de kabinetsreactie op alle evaluaties worden verstuurd. Voor sommige regelingen zal het nodig zijn om vervolprocessen op te zetten, bijvoorbeeld als aanbevelingen uit de evaluatierapporten hiertoe aanleiding geven of als er meer informatie nodig is. Deze vervolprocessen kunnen benoemd worden in de brief met de kabinetsreacties.

Negatieve beoordelingen fiscale regelingen

- Tabel 5 geeft een overzicht van negatief beoordeelde regelingen die op basis het ambtelijk rapport Aanpak fiscale regelingen en recente evaluaties (A en B) aangemerkt zijn voor de taakstelling. Daarbij staat groen en rood voor een positief respectievelijk negatief oordeel, geel is discutabel/onzeker. Grijs betekent dat dit aspect niet is onderzocht.
- Deel C van de tabel toont een aantal negatief beoordeelde regelingen die op basis van het HLA niet voor de hand liggen als invulling van de taakstelling. De eigenwoningregeling omdat expliciet is aangegeven dat deze niet wordt gewijzigd¹ en de MKB-winstvrijstelling en giftenaftrek omdat hier al maatregelen voor zijn opgenomen in het HLA.
- Deel D van de tabel bevat regelingen die op basis van de evaluatie-uitkomsten niet direct zijn aangemerkt voor de taakstelling, maar wel recent zijn geëvalueerd zonder beleidsinhoudelijke kabinetsreactie.

Tabel 5: Beoordelingen fiscale regelingen op basis van ambtelijk rapport aanpak fiscale regelingen en recente evaluaties

¹ Dat geldt ook voor de in de HLA uitgezonderde verlaagde btw-tarieven voor attractieparken, speel- en siertuinen, en andere dergelijke primair en permanent voor vermaak en dagrecreatie ingerichte voorzieningen, circussen, dierentuinen, bioscopen en kamperen".

	Doeltreffendheid	Doelmatigheid	Complexiteit uitvoering	Doenlijkheid	Onderbouwing overheidsinrichtingen
A) Negatief geëvalueerd zonder kabinetsreactie					
Meewerkaftrek	Red	Red	Yellow	Grey	Red
Stakingsaftrek	Red	Red	Yellow	Grey	Red
Zelfstandigenaftrek	Red	Yellow	Yellow	Grey	Yellow
Starters aftrek en startersaftrek voor arbeidsongeschikten	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Willekeurige afschrijving starters	Red	Yellow	Yellow	Grey	Yellow
Reisaftrek OV	Red	Red	Yellow	Yellow	Green
Landbouwvrijstelling	Red	Red	Red	Grey	Red
Arbeidskorting	Red	Red	Green	Green	Green
Btw verlaagd tarief - Sierteelt	Green	Red	Yellow	Grey	Red
Btw verlaagd tarief - Kappers	Red	Red	Green	Grey	Yellow
Btw verlaagd tarief - Schoonmaakwerkzaamheden	Red	Red	Green	Grey	Yellow
Btw verlaagd tarief - Schilderen, stukadoors en behangen	Red	Red	Green	Grey	Yellow
B) Overig negatief beoordeeld					
Verlaagd tarief bestelauto ondernemers in de motorrijtuigenbelasting	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Red
Vrijstelling uitkering bij 25- of 40-jarig dienstverband	Grey	Grey	Green	Grey	Red
Nettopensioen en nettolijfrente	Green	Yellow	Yellow	Green	Red
Verlaagd tarief accijns kleine brouwerijen	Red	Red	Green	Grey	Red
Laag vpb-tarief	Grey	Grey	Yellow	Green	Red
EB degressieve tariefstructuur elektriciteit/gas	Grey	Grey	Red	Grey	Yellow
EB Belastingvermindering per aansluiting	Green	Red	Yellow	Green	Yellow
Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek	Yellow	Yellow	Yellow	Grey	Yellow
Uitzondering verbruiksbelasting zuivel- en sojadranken	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
Heffingsplafond leidingwaterbelasting	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
C) Op basis van HLA niet aangemerkt voor taakstelling					
Eigenwoningregeling	Yellow	Red	Red	Red	Red
Giftenaftrek inkomstenbelasting	Green	Red	Red	Yellow	Yellow
Mkb-winstvrijstelling	Yellow	Red	Green	Grey	Yellow
D) Op basis van de evaluatie-uitkomsten niet aangemerkt voor de taakstelling					
Innovatiebox - stimuleren vestigingsklimaat	Green	Yellow	Yellow	Grey	Green
Innovatiebox - stimuleren R&D	Yellow	Red	Yellow	Grey	Green
Algemene heffingskorting	Green	Yellow	Green	Green	Green
Inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) ²	Red	Red	Red	Green	Green

Ouderenkorting	Yellow	Green	Green	Green	Green
Alleenstaande ouderenkorting	Yellow	Green	Yellow	Green	Green
Jonggehandicaptenkorting	Green	Green	Green	Green	Green
30%-regeling	Green	Yellow	Yellow	Grey	Green
ETK-regeling	Yellow	Yellow	Grey	Grey	Grey

C. Tegenvaller tariefkorting motorrijtuigenbelasting emissievrije auto's EV

Bespreekpunt: Welke beleidsoptie heeft uw voorkeur voor het opvangen van de extra derving bij de tariefkorting voor elektrische auto's in de motorrijtuigenbelasting?

- A. Maatvoering versoberen naar 25% vanaf 2026 en 0% vanaf 2030
- B. Maatvoering gelijk houden aan voorjaarsnota, algemeen tarief motorrijtuigenbelasting met 6 – 7% verhogen.
- C. Maatvoering versoberen naar 30% vanaf 2026 en t/m 2030, algemeen tarief motorrijtuigenbelasting met 3 – 4% verhogen.

- In de voorjaarsnota (VJN) van dit jaar is besloten tot een nieuwe tariefkorting in de motorrijtuigenbelasting voor emissievrije personenauto's vanaf 2026. De tariefkorting is 75% in 2025 en zou zonder aanpassing vervallen per 2026. Door het besluit bedraagt de tariefkorting 40% in 2026 – 2028, 35% in 2029, 30% in 2030 en 0% vanaf 2031. De nieuwe tariefkorting is bedoeld als compensatie voor het technisch meergewicht van elektrische auto's.
- Uit de nieuwe cijfers blijkt dat de budgettaire derving fors hoger uitvalt dan geraamd ten tijde van de Startnota. Dat komt voor een deel door snellere ingroei van EV voertuigen dan verwacht en voor een deel doordat in het model per abuis onvoldoende rekening werd gehouden met het technisch meergewicht van elektrische auto's.
- De tariefkorting in de motorrijtuigenbelasting leidt naast derving voor het rijk ook tot een derving voor de provincies. Dit komt doordat de tariefkorting ook doorwerkt in de provinciale opcenten. Met de provincies is in het voorjaar afgesproken dat zij hiervoor volledig worden gecompenseerd. In de VJN is daarom een compensatiebedrag gereserveerd op de Aanvullende Post (AP) (in totaal € 656 mln.). Vanwege de bestuurlijke verhoudingen, wordt in ieder scenario vastgehouden aan volledige compensatie voor de provincies.
- De budgettaire derving kan worden opgelost door de maatvoering van de tariefkorting te versoberen of door een andere dekkingsmaatregel te nemen. Aan de hand hiervan zijn drie mogelijke oplossingsrichtingen uitgewerkt. Hierbij gelden de volgende overwegingen:
- *Hoogte tariefkorting voor emissievrije personenauto's:*
 - De tariefkorting dient als compensatie voor het extra bedrag dat in de motorrijtuigenbelasting voor elektrische personenauto's moet worden betaald, als gevolg van het meergewicht van het accupakket, ten opzichte van een vergelijkbare fossiele auto. Een korting van 30% is voor veel auto's voldoende om hiervoor te corrigeren. Op individueel niveau zijn er echter veel verschillen. In het voorjaar is er daarom voor gekozen om iets ruimer te starten (40%) en later te zakken naar 30%.

² De IACK wordt reeds afgebouwd vanaf 2027.

- De afgesproken tariefkorting in de VJN draagt bij aan de klimaatdoelen en leidt tot circa 0,2 Mton extra CO2-reductie. Een lagere korting heeft een negatieve impact op het doelbereik. Daar staat tegenover dat in het basispad de ingroei van elektrische auto's sneller gaat dan verwacht, dus er is ook een rationale voor een kleinere prikkel.
- De CO2-reductie van variant B is het grootst (conform VJN). De CO2-reductie van variant A en C is afgerond circa 0,1 Mton lager.
- **Generieke mrb-verhoging als dekkingsmaatregel:**
 - In plaats van de maatvoering van de tariefkorting aan te passen, kan er ook voor worden gekozen om het algemene tarief van de motorrijtuigenbelasting te verhogen. Zowel elektrische als fossiele personenauto's en bestelauto's particulier betalen dan mee.
 - Dit heeft als voordeel dat de oorspronkelijke maatvoering van de tariefkorting in stand kan blijven en daarmee ook de verwachte CO2-reductie (0,2 Mton) en positieve effecten op de ingroei van elektrische auto's in het wagenpark.
 - Nadeel is dat de lastenstijging grotendeels terecht komt bij de fossiele automobilist (per fossiele en elektrische auto is de procentuele verhoging even hoog, maar er rijden veel meer fossiele auto's rond).
- **Begrotingsregels:**
 - Verschillen tussen de oorspronkelijke raming en de herijkte raming moeten volgens de begrotingsregels binnen het inkomstenkader worden gecompenseerd.
 - Zoals hiervoor geschetst, heeft de tariefkorting echter ook gevolgen voor de inkomsten die provincies krijgen uit de provinciale opcenten.
 - De compensatie voor de provincies valt aan de uitgavenkant van de begroting en hier is geen extra geld beschikbaar.
 - Binnen het bestaande budget aan de uitgavenkant kan alleen worden gebleven als de maatvoering sterk wordt versoerd (optie A).
 - Indien wordt gekozen voor alternatieve dekking aan de lastenkant van de begroting, dan kunnen provincies alleen voldoende worden gecompenseerd als er een meeropbrengst wordt gerealiseerd aan de lastenkant en deze deels via een kadercorrectie aan de uitgavenkant kan worden ingezet voor extra compensatie (ophoging reservering op de AP).
- Samenvattend leidt optie B (tariefkorting conform VJN en dekken via verhoging algemeen mrb-tarief) tot de grootste CO2-reductie (0,2 Mton), maar ook tot de grootste lastenstijging voor de fossiele auto's. Variant A heeft het voordeel dat de derving binnen de tariefkorting zelf wordt opgelost (geen lastenstijging voor andere groepen), maar de CO2-reductie van deze variant is ook het laagst. Daarnaast is de hoogte van de tariefkorting niet meer voldoende om volledig te corrigeren voor het meergewicht van het accupakket. Variant C zit tussen variant A en B in.

Tabel 6: Vormgeving tariefkorting varianten

Vormgeving tariefkorting elektrische auto's en stijging algemeen tarief motorrijtuigenbelasting								
Varianten tariefkorting	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	>2030
Variant VJN2024	100%	75%	40%	40%	40%	35%	30%	0%
Variant A (volledig versoeren)	100%	75%	25%	25%	25%	25%	0%	0%
Variant B (niet versoeren)	100%	75%	40%	40%	40%	35%	30%	0%

Variant C (beperkt versoberen)	100%	75%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	0%
Varianten verhogen algemeen tarief motorrijtuigenbelasting (in procentuele verhoging)									
Variant A	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variant B	-	-	5%	6%	7%	7%	7%	7%	7%
Variant C	-	-	3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%

Tabel 7: Budgettaire gevolgen varianten

Budgettaire plaat tariefkorting motorrijtuigenbelasting EV (in mln. euro, - = saldo verslechterend)									
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc	cum 25-30
lastenkant									
Raming VJN in prijspeil 2024	0	0	-304	-321	-359	-326	-344	-102	-1654
Herijkte augustusraming in prijspeil 2024	0	-42	-400	-486	-587	-574	-574	-41	-2663
Saldo VJN PP24 – augustusraming	0	-42	-96	-165	-228	-248	-230	61	-1009
Compensatie provincies									
Raming VJN (in prijspeil 2026, maar geboekt als prijspeil 2024)	0	0	-96	-117	-141	-149	-153	0	-656
Herijkte augustusraming in prijspeil 2024	0	0	-159	-200	-251	-274	-286	0	-1170
Saldo VJN (PP24) – augustusraming	0	0	-63	-83	-110	-125	-133	0	-514
Saldo na de drie varianten (rijksdeel, lastenkant, inclusief kadercorrectie voor provinciale opcenten)									
Variant A	0	-42	61	12	23	-72	503	84	485
Variant B	0	-42	77	36	-6	-36	-19	405	10
Variant C	0	-58	130	50	61	-3	-149	276	32

Bijlage 1 Groslijst

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Verhogen lage tarief box 2 met 1%-punt (naar 25,5%)	119	119	119	119	476	119
Lage Vpb tarief verhogen met 1%-punt (naar 20%)	540	540	540	540	2160	540
MKB winstvrijstelling verlagen met 1%-punt	155	160	161	161	637	161
Beperken drempel excessief lenen van €500.000 naar 17.500	41	41	41	41	164	41
Terugdraaien verlaging tarief box 3	100	100	100	100	400	100
Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 37%	102	102	0	0	0	0
Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 38%	204	204	0	0	0	0
EWV tot € 1.200.000 verhogen met 0,05%-punt	363	389	402	402	1556	488
Aftoppingsgrens pensioen niet indexeren voor drie jaar	18	33	48	48	147	48

- De opbrengst van de bovenstaande opties om het box 3 tarief te verhogen, is additioneel aan de opbrengst van het terugdraaien van de box 3 verlaging uit het HLA. Dit omdat er vanuit is gegaan dat deze maatregel eerst wordt teruggedraaid alvorens het tarief wordt verhoogd.
- Vanaf 2027 wordt voorzien dat het nieuwe box 3 stelsel in gaat. Omdat nog niet vaststaat hoe dit stelsel er precies uit komt te zien (het wetsvoorstel ligt nog bij de Raad van State), kunnen hier geen inkomsten worden ingeboekt na 2026.

To:

Persoonsgegevens

From:

Sent: Thur 8/22/2024 1:54:13 PM

Subject: RE: Akkoord gevraagd; Stuk inkomstenkader vijfhoek morgen

Received: Thur 8/22/2024 1:54:15 PM

Akkoord met de versie zoals bijgevoegd.

Van:

Datum: donderdag 22 aug 2024, 1:24 PM

Aan:

Persoonsgegevens

Onderwerp: Akkoord gevraagd; Stuk inkomstenkader vijfhoek morgen

Ha

Bijgevoegd het stuk met bijlage voor de politieke vijfhoek.

Daarin hebben we de verzoeken uit de politieke vijfhoek van gisteren een plek gegeven.

Dat betreft in hoofdzaak 1) een aanvullende lijst in het vermogensdomein en 2) aanpassing van dekkingspakket 1 zodat de envelop van 2x 2,5mld buiten beeld blijft.

Graag jullie akkoord zodat we met AZ kunnen delen.

Verzoek AZ is om 1500 aan hen te verzenden.

Met groeten,

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

**Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek**

Persoonsgegevens

nota

Annotatie Politieke Vijfhoek

Datum

26 augustus 2024

Notanummer

2024-0000426766

Bijlagen

geen

Aanleiding

NB: Deze annotatie is geschreven vóór het ontvangen van de definitieve agenda van de vijfhoek. Mogelijk verandert er dus nog het een en ander in de agendering na afloop van de ambtelijke vijfhoek van maandagmiddag 26 augustus.

Op dinsdag 27 augustus (13.00-13.55) vindt er een politieke vierhoek plaats. De volgende punten staan op de agenda:

1. Inkomstenkader en stelpost fiscale regelingen (FIN - minister)
2. Koopkracht (SZW)
3. Nota 30%-regeling (FIN – stas FB)
4. Nota kansspelbelasting (FIN – stas FB)
5. Regeling vervroegd uittreden (SZW)
6. Groepen in de knel (FIN – stas TD)

1. Inkomstenkader en stelpost fiscale regelingen

Advies / spreeklijn

Box 3

- U kunt het stuk kort inleiden.
- In de vorige politieke vijfhoek is besproken dat de dekking van de derving in box 3 een combinatie wordt van het infaseren van de koopkrachtveloppen en dekking binnen het domein. Ook is besproken dat we de incidentele derving ook incidenteel dekken.
- Volgens die lijn liggen vandaag twee nieuwe pakketten voor de dekking voor. In deze pakketten wordt minder gedekt uit koopkracht en meer binnen het vermogensdomein.
- In de nieuwe varianten wordt extra gedekt binnen box 3. Deze dekking is incidenteel, omdat ze alleen betrekking heeft op het overbruggingsstelsel. Als het nieuwe stelsel ingaat volgt de in het HLA afgesproken lastenverlichting. Door het tarief te verhogen binnen box 3 worden ook de grotere vermogens aangeslagen.
- Pakket 2 is een aanvulling op pakket 1. Daarin wordt minder gedekt uit koopkracht, wat dan wel betekent dat er andere lastenverlichting moet worden uitgesteld.

Stelpost fiscale regelingen

- Conform de bespreking vrijdag is het afschaffen van het verlaagd btw-tarief op schoonmaken en reparaties uit het pakket gehaald. Ter vervanging wordt de kleinschalige investeringsaftrek (KIA) versoerd met ongeveer 17%.
- Vandaag bespreken we of dit pakket akkoord is.
- Dit nieuwe pakket loopt budgettair net rond en is uitvoerbaar voor de Belastingdienst. Dat betekent dat als u het niet eens bent met maatregelen die erin staan, er andere uitvoerbare in moeten van de shortlist.

Informatiepunt doorwerking zorg

- De doorwerking van de zorg binnen het inkomstenkader is een onderwerp dat ieder jaar terug komt.
- De huidige begrotingsafspraken is dat meevallers in de zvw (en dus lagere premies) ten goede komt aan lastenverlichting, tenzij een deel wordt ingezet elders op de VWS-begroting.
- Dat laatste is aan de orde, dus volgt een lastenverzwaring. Dat is nodig omdat de meevaller anders twee maal wordt ingezet (voor extra uitgaven en lastenverlichting via de premies).
- Zoals eerder met u gedeeld, zal de compensatie via het tarief eerste schijf voor burgers en de AOF-premies voor bedrijven lopen. Dit is hoe dit regulier wordt gedaan.

2. Koopkracht

Advies

- U kunt aangeven dat uw voorkeur qua resultaten uitgaat naar een van de pakketten 3a t/m 3c. Daarin zie je dat werkenden er minstens zoveel op vooruitgaan als uitkeringsgerechtigden. Ook de doelstelling voor armoede en kinderen in armoede worden met deze pakketten behaald. Daarnaast zie je bij pakket 3c dat de verdeling over de inkomensgroepen daar net wat mooier uitkomt in 2025. En bovendien neemt door de instrumenten van pakket 3c de marginale druk het meest af. Om die reden heeft dat pakket onze voorkeur. Pakket 2 heeft om de reden dat werkenden daar echt achterblijven t.o.v. uitkeringsgerechtigden, zoals ook eerder al aangegeven, niet de voorkeur.
- U kunt aangeven dat u graag inzicht krijgt in het effect van alle pakketten op de marginale druk. Dit kan in de vorm van aangeven voor hoeveel huishoudens de marginale druk daalt of juist stijgt met invoering van ieder pakket, eventueel per inkomensgroep.

Kernpunten

- SZW heeft vier herziene pakketten doorgerekend vanuit het doel om het verschil in de koopkrachtontwikkeling tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden teniet te doen.
 - Pakket 2: dit is het eerdere pakket 2 wat heeft voorgeleggen, waarbij de huurtoeslag een jaar later wordt ingevoerd.
 - Pakket 3a: de arbeidskorting wordt in dit pakket verhoogd; tweeschijvenstelsel blijft behouden.
 - Pakket 3b: de algemene heffingskorting (AHK) wordt verlaagd, waardoor in een drieschijvenstelsel het tarief in de eerste schijf verder kan worden verlaagd.
 - Pakket 3c: het afbouwpad van de AHK wordt minder steil gemaakt.

- De invulling van de toeslagenmaatregelen in het kindgebonden budget en de huurtoeslag zijn in pakketten 3a, 3b en 3c gelijk.
- In pakket 2 gaan uitkeringsgerechtigden er in 2025 fors meer op vooruit dan werkenden: 1,5% t.o.v. 0,7%. Voor pakket 3a, 3b en 3c geldt dat met deze invulling de koopkrachtontwikkeling over de kabinetsperiode voor werkenden gelijk of positiever is dan dat van uitkeringsgerechtigden. In 2025 is de ontwikkeling voor werkenden en uitkeringsgerechtigden gelijk aan elkaar (+0,9% voor pakket 3a en +0,7% voor pakketten 3b en 3c).
- De armoededoelstelling (4,5% onder personen en 4,7% onder kinderen) wordt in 2025 voor alle vier de gepresenteerde pakketten behaald. Ook richting 2028 worden de doelstelling nagenoeg bereikt. Op het moment van schrijven van dit advies stonden de exacte cijfers nog niet vast.

3. Nota 30%-regeling

Advies

Herstel tot een constant forfait.

Kernpunten

- Een constant forfait sluit beter aan bij de kostenontwikkeling van werknemers en heeft lagere administratieve en uitvoeringslasten dan een forfait dat afbouwt met de verblijfsduur (zoals nu wet is).
- Een forfait van 25% (met overgangsrecht tot 1 januari 2027) is budgettair neutraal. De exacte hoogte van het constante forfait is een politieke afweging.
- Een forfait van 27% kan rondlopen met dekking via startersaftrek en aof.

Toelichting

- In het licht van EK-motie Geerdink/Moonen wordt herstel van de 30%-regeling onderzocht. Er worden twee opties gepresenteerd in de nota:
 - 25%-regeling, budgettair neutraal, of
 - >25%-regeling, voor elke procentpunt meer geldt een dekkingsopgave van € 45 mio.
- Voor alle opties geldt een ingangsdatum van 1-1-2027 en voor aanvragers van vóór 1-1-2024 volledig respecterend overgangsrecht (30%).
- SEO concludeert in de evaluatie dat de meeste gebruikers lagere kosten hebben dan 30% van het loon. Verlagen van het percentage is daarom ook wenselijk voor de juridische houdbaarheid van de regeling.
- Dekkingsopties zijn (zie tabellen nota voor 26%, 27% en 28%):
 - Startersaftrek met 25% extra verminderen (30 mio)
 - Verhoging Aof-premie (25 mio per 0,01%)
- Het versoberen van de ETK-regeling is juridisch kwetsbaar en daarom nu niet opgenomen. Deze juridische kwetsbaarheid wordt nader toegelicht in de bijlage bij de nota.

4. Nota kansspelbelasting

Advies

Temporiseren verhoging met een ingroeipad van twee jaar, dekken via het versoberen van de prijzenvrijstelling en structurele overdekking inzetten om het tarief te verlagen.

Kernpunten

- De verhoging van de kansspelbelasting naar 37,8% is fors en heeft een grote impact op de kanspelsector. Het ingroeipad geeft de sector langer de tijd om zich voor te bereiden. Dit leidt tot een incidentele derving van € 100 miljoen in 2025.
- Het verlagen van de kleine prijzenvrijstelling voor loterijen van € 449 naar € 100 levert structureel € 25 miljoen op. Hiermee kan binnen de kabinetsperiode € 100 miljoen worden opgehaald om de incidentele derving meerjarig te dekken.
- Structureel levert het afschaffen van de prijzenvrijstelling ook € 25 miljoen op. Deze opbrengst kan ingezet worden om het KSB tarief vanaf 2029 te verlagen naar 37,0%.

Toelichting

- De verlaging van de vrijstelling heeft alleen gevolgen voor de loterijen. Dit betekent dat prijzen die hoger zijn dan € 100 belast worden. Loterijen hebben beter de mogelijkheid om KSB door te belasten naar de speler dan andere kansspelaanbieders, zoals Holland Casino en speelautomatenhallen.
- De verlaging van de prijzenvrijstelling heeft mogelijk een effect op de afdrachten aan de Staat, goede doelen en de sport.

5. Regeling Vervroegd Uittreden

Lopende onderhandelingen

6. Restpunten groepen in de knel

Advies / spreeklijn

- U (stas TB&D) kunt het voorstel toelichten:
 - De toeslagen staan de afgelopen jaren in het centrum van de aandacht als het gaat over het in de problemen brengen van mensen. Daar is actie op vereist. In het HLA is dit ook afgesproken.
 - Uit de enveloppe groepen in de knel is voor een paarmaatregelen geld beschikbaar gekomen. Het is goed dat we daarmee aan de slag kunnen voor de maatregelen noodgedwongen elders verblijvende partner, niet terugvorderen bij vaststellen grondslagen met terugwerkende kracht en verlengen aanvraagtermijn toeslagen.
 - Er liggen nog twee aanvullende maatregelen op tafel die nog meer knelpunten oplossen en het stelsel eenvoudiger maken. Deze maatregelen zijn iets minder gericht. Maar daar waar we het stelsel minder complex en dus duidelijker en zekerder voor mensen willen maken, leidt dit tot onvermijdelijk tot 'bijvangst'. Als we die bijvangst niet willen accepteren, gaat het nooit simpeler worden.
 - De voorgestelde verbeteringen zijn weliswaar niet zichtbaar in de algemene koopkracht en armoedeberekeningen, maar doen in de praktijk juist voor de kwetsbaarste situaties daadwerkelijk iets aan het inkomen en armoede.
 - Ik begrijp ook wel het ongemak. Liefst wil je heel exact de problemen oplossen, en de consequenties van deze bredere maatregelen moeten goed doordacht worden. De verdere uitwerking in voorbereiding op de wetgeving zal dan ook goed met de betrokken departementen opgepakt worden. Het is wel belangrijk om besluit te hebben over de beschikbaarheid van het benodigde budget. Voorgaande kabinetsperiodes hebben we gemerkt dat verbeteringen in het stelsel vaak spaak liepen op gebrek aan dekking.
 - Ik snap daarbij dat voor dekking ook binnen het toeslagenstelsel gekeken moet worden. Daarom stel ik voor dekking voor deze twee aanvullende maatregelen te vinden in verlaging van de vermogensgrens voor zorgtoeslag en kindgebonden budget.

- U (allen) kunt aangeven dat de twee voorgestelde maatregelen kunnen helpen om toeslagen substantieel te vereenvoudigen voor uitvoering en de burger, en terugvorderingen te voorkomen.
 - Door het laten vervallen van het **criterium samengestelde gezinnen** worden mensen die gaan samenwonen, maar verder geen relatie hebben geen toeslagpartner meer. Het toeslagenstelsel wordt hier eenvoudiger, begrijpelijker en beter uitvoerbaar van.
 - Met deze maatregel worden burgers geholpen die met iemand samenwonen die behalve aan de woonkosten niet bijdraagt aan de kosten. Dit kan gaan om duizenden euro's per jaar.
 - Belangrijk is dat het ook helpt voor twee doelen die we als Kabinet ook hebben.
 - Het ondersteunen van mantelzorg.
 - Het beter benutten van de bestaande woningvoorraad.
 - Een (klein) deel van de hogere toeslagen zal gaan naar mensen die wel een relatie met elkaar hebben maar geen samenlevingscontract of geen gezamenlijk kind. Toeslagen kan dit niet individueel toetsen. Deze consequentie zal dus moeten worden aanvaard om het stelsel te versimpelen. De tweede aanvullende maatregel is om in de situatie van elders verblijvende partners uit te gaan van **het adrescriterium**. Dit is de meest eenvoudige, maar minder gerichte en daardoor duurdere optie voor de oplossing van de problematiek voor de elders verblijvende partner. Hierdoor ontstaan nooit partnerschappen als iemand niet op hetzelfde adres woont.
 - Hiermee wordt voorkomen dat burgers die feitelijk alleenstaand leven niet de daarbij behorende toeslag ontvangen, wat om duizenden euro's per jaar kan gaan, en waardoor burgers onder het sociaal minimum kunnen belanden.
 - Ook wordt voorkomen dat er een complexe uitzondering moet worden toegevoegd, met verschillende afbakeningsvraagstukken (waar houd noodgedwongen op, en hoe is het te controleren in de uitvoering) om burgers te helpen en kunnen bestaande complexe uitzonderingen verdwijnen.
- U (allen) kunt aangeven dat **de dekking** van de voorgestelde maatregelen uit de vermogensgrenzen WKB en ZT het meest wenselijk is. Gegeven de koopkrachtcijfers en de focus op het verlagen van de marginale druk. Het heeft daarbij de voorkeur om de vermogensgrenzen niet uit elkaar te laten lopen.
- Mogelijk brengt mVWS in dat met de voorgestelde dekking (verlaging vermogensgrenzen) er meer dekking uit zorgtoeslag komt dan de kosten van de maatregelen in de zorgtoeslag. Daarmee gaat geld van zorgtoeslag naar WKB. Mogelijk stelt mVWS daarom voor om de vermogensgrens zorgtoeslag minder te verlagen dan de vermogensgrens WKB. Wij adviseren u dit heel sterk te ontraden. Het is niet uit te leggen waarom men met een hoger vermogen wel zorgtoeslag zou krijgen, maar geen kindgebonden budget. Bovendien is het weliswaar voor de uitvoering wel mogelijk te differentieren, maar is het voor hen lastiger in bijvoorbeeld communicatie en klantvragen.
- Afhankelijk van het verloop van het gesprek kunt u aangeven dat het wenselijk is beide voorstellen door te voeren, maar dat het ook mogelijk is om voor nu

te beperken tot 1 van beide (bijvoorbeeld alleen oplossing voor samengestelde gezinnen). Dit is voor de hervorming van het stelsel nog altijd beter dan geen maatregel. De benodigde verlaging van de vermogensgrenzen voor dekking zal in dat geval lager uitvallen.

Toelichting

- Er kan op diverse manieren dekking worden gevonden binnen de toeslagen, zoals een generieke verlaging van de toeslagen, een steilere inkomensafhankelijke afbouw of een verlaging van de vermogensgrenzen. Gegeven de koopkrachtcijfers en focus op het verlagen van de marginale druk lijkt het verlagen van de vermogensgrens in de ZT en WKB het meest kansrijk. Let op: Waarschijnlijk levert het verlagen van de WKB vermogensgrens minder besparing op als deze in combinatie met de invulling van de WKB-envelop in het koopkrachtpakket wordt genomen. Dekking hiervoor zal of uit een verdere verlaging van de vermogensgrens of uit een verlaging van de kindbedragen kunnen komen. Het sturen op structurele sluitende dekking levert een dekkingstekort op in 2025 en 2026 van in totaal 31 mln. euro. Hiervoor moet nog een oplossing worden gevonden, door deze bijv. uit de envelop te halen. Hiervoor is budget beschikbaar in de reservering voorjaar.
- Het partnerbegrip voor toeslagen is vergaand geharmoniseerd met het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting. Aanpassingen in het partnerbegrip voor toeslagen lijden tot disharmonisatie met het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting. Aanpassingen van het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting vergen structuuraanpassingen in de systemen van de Belastingdienst voor de inkomstenbelasting. Die zijn de komende jaren niet mogelijk door portfolioproblematiek. Voor de inkomstenbelasting kunnen we de aanpassingen bij toeslagen de komende jaren dan ook niet volgen, ook niet als dat wel gewenst zou zijn.

7. Overig

- MVRO zal pleiten voor het (structureel) verlagen van het ovb-tarief dat geldt op de verkrijging van niet-zelfbewoonde woningen van 10,4% naar 8%. Deze maatregel kost structureel €108 mln. per jaar. Wij adviseren hier negatief over, er is geen deugdelijke dekking beschikbaar en wij betwijfelen de doelmatigheid. Er volgt vandaag een ter info nota naar de MFin en de StasFB over de maatregel en de raming.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER ADVISERING

Aan
de leden van de politieke vijfhoeck

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Dekking box 3 en invulling stelpost fiscale regelingen

Datum
26 augustus 2024

Notanummer
2024-0000426664

Bijlagen
geen

Aanleiding

In de vorige vijfhoeck zijn verschillende opties besproken voor het dekken van de derving als gevolg van de uitspraken van de Hoge Raad over box 3, en een voorstel voor de invulling van de stelpost fiscale regelingen. Op basis van de bespreking zijn er nieuwe varianten opgesteld voor de dekking van box 3, en is het pakket voor de stelpost fiscale regelingen aangepast.

Bespreekpunten

- Welke variant heeft uw voorkeur voor het dekken van de derving in 2025 en 2026 in box 3?
- Bent u akkoord met het voorgestelde pakket voor het invullen van de stelpost fiscale regelingen?

Kernpunten

- Er is een informatiepunt opgenomen (agendapunt C) over de doorwerking zorguitgaven op inkomstenkader.
- In de startnotitie voor de eerste vijfhoeck-plus van de augustusbesluitvorming is de stand van het inkomstenkader gepresenteerd. Daarbij zijn de belangrijkste dervingen en de stelpost fiscale regelingen apart toegelicht.
- Het uitgangspunt voor de dekkingspakketten is dat deze cumulatief over de kabinetsperiode (2025-2028) en structureel dekkend zijn.
- Er is geld gereserveerd op de Aanvullende Post voor de doorwerking van box 3 op de uitgaven. Dit loopt daarmee niet mee in onderstaande cijfers.

A. Varianten dekking box 3

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Te dekken (zonder 2024)	-1701	-1757	-6	-6	-3470	0
<i>Dekkingspakket 1</i>						
1 Infaseren koopkrachtveloppen Versnellen HLA verhoging Awf naar	1350	800	350	0	2500	0
2 2025	245	0	0	0	245	0
3 Uitstellen HLA verlaging box 3 met	100	100	0	0	200	0

	twee jaar						
4	Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 37%	128	120	0	0	248	
5	Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van €57.000 naar €50.000 ¹	156	146	0	0	302	0
	Totaal (dekking - derving)	278	-591	344	-6	25	0
Dekkingspakket 2							
6	Infaseren koopkrachtenveloppen	850	500	150	0	1500	0
7	Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
8	Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
9	Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 38%	255	242	0	0	497	0
10	Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van €57.000 naar €50.000 ¹	167	156	0	0	323	0
11	Uitstel EB verlaging (1ste en 2de schijf)	271	0	0	0	271	0
12	Uitstellen HLA earningsstripping 25% met één jaar	430	0	0	0	430	0
	Totaal (dekking - derving)	617	-759	144	-6	-4	0

- In de politieke vijfhoek+ van 23 augustus is besproken dat de dekking van de derving in box 3:
 - Een combinatie wordt van het infaseren van de koopkrachtenveloppen en dekking binnen het domein (d.w.z. pakket 1 en 4 uit de nota van vrijdag 23 augustus, zie bijlage);
 - Een incidentele dekking wordt.
- Langs deze lijn zijn twee nieuwe varianten opgesteld.
- **Pakket 1:**
 - Regel 1: er wordt 2,5 miljard euro gedekt uit de koopkrachtenveloppen (ten opzichte van 3 miljard in de eerdere variant uit de vijfhoeknota van 23 augustus).
 - Regel 2: de verhoging van de Awf-premie uit het HLA wordt een jaar vervroegd.
 - Regel 3 t/m 5: in de nieuwe varianten wordt extra gedekt binnen box 3. Dit sluit aan bij het domein van de derving en valt in dezelfde jaren. In de voorgaande pakketten uit de vijfhoeknota (zie bijlage) zat het uitstellen van de verlaging in box 3 en (in één van de pakketten) het verlagen van het heffingsvrije vermogen.
 - In de nieuwe varianten wordt incidenteel meer gedekt binnen box 3, doordat tot invoering van de hervorming het tarief wordt verhoogd van 36% naar 37% en het heffingsvrije vermogen wordt verlaagd van 57 duizend euro naar 50 duizend euro. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie en vervalt bovendien het heffingsvrij vermogen als onderdeel van box 3.

¹ De opbrengst neemt af in 2026 ten opzichte van 2025 vanwege verwachte lagere rendementen, o.a. op vastgoed.

- Daarnaast wordt de beoogde budgettaire opbrengst van het nieuwe stelsel per 2027 alsnog verlaagd met 100 miljoen euro, conform HLA.
- **Pakket 2:**
 - Regel 6: Dit pakket is een aanvulling op pakket 1, wat ervoor zorgt dat er minder uit koopkracht wordt gedekt. In dit geval is 1,5 miljard nodig uit koopkracht.
 - Regel 9: Als aanvulling op pakket 1 wordt het box 3-tarief verder verhoogd naar 38%.
 - Regel 11 & 12: ook wordt de verlaging van het tarief in de 1e en 2e schijf aardgas in de energiebelasting en de earningsstripping-maatregel met één jaar uitgesteld ten opzichte van het HLA.

B. Invulling stelpost fiscale regelingen

- Voor de invulling van de taakstelling is een pakket opgesteld. Daarbij is gekeken naar regelingen die negatief zijn geëvalueerd, om zo ook de doelmatigheid van het stelsel te verbeteren, en naar regelingen waar de prikkel (bijvoorbeeld tot verduurzaming) verbeterd kan worden.
- Op basis van het gesprek in de vijfhoek zijn de volgende maatregelen uit het pakket gehaald:
 - Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden
 - Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties
- In plaats daarvan wordt de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA) met 100 miljoen versoerd. Dit betekent een verlaging van ca. 17% van het budget.
- In de bijlage is de shortlist met alternatieve maatregelen opgenomen.

		2026	2027	2028	Struc
13	Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband	36	36	36	36
14	Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m3	37	37	37	37
15	Afbouwen meewerkaftrek in de inkomstenbelasting (IB)	2	3	5	5
16	Afbouwen stakingsaftrek IB	5	9	14	14
17	Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen	0	2	2	2
18	Halveren startersaftrek IB	61	61	61	61
19	Versoeren KIA	100	100	100	100
	Totaal	241	248	255	255
	Stelpost	250	250	250	250

C. Informatiepunt: doorwerking zorguitgaven op inkomstenkader

- MFIN en MVWS zijn overeen gekomen om een deel van de meevaller binnen de Zvw te gebruiken voor tegenvallers elders op de VWS-begroting.
- De meevaller binnen de Zvw leidt tot lagere premie-inkomsten, en lagere uitgaven aan de zorgtoeslag. Conform begrotingsregels, moeten de lasten worden verzwaard voor het deel van de Zvw-meevaller dat elders is ingezet aan de uitgavenkant (om een negatief saldo-effect te voorkomen).

- Zoals eerder in de vijfhoek aangegeven gebeurt dit via TES (voor het deel dat bij burgers terecht komt volgens de BLO-indeling) en AOF (voor het deel dat bij bedrijven terecht komt).

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Schuif Zvw naar wlz	-868	-440	-361	-379	-381	-362
Doorwerking op nominale premie		-220	-181	-189	-190	-181
Daling uitgaven aan zorgtoeslag		84	70	74	75	71
Doorwerking op IAB premie		-220	-181	-189	-190	-181
Lastenverwaring TES (voor deel burgers)		213	174	181	182	173
Lastenverwaring AOF (voor deel bedrijven)		143	117	123	124	118

Toelichting maatregelen

1. Infasieren van de koopkrachtenveloppen uit het HLA.
2. De in het HLA afgesproken verhoging van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
3. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
4. Het tarief in box 3 wordt verhoogd van 36% naar 37%. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie.
5. Het heffingsvrije vermogen in box 3 wordt verlaagd met ca. 7000 euro. Dit is tijdelijk, omdat het nieuwe stelsel geen heffingsvrij vermogen meer kent.
6. Infasieren van de koopkrachtenveloppen uit het HLA.
7. De in het HLA afgesproken verhoging van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
8. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
9. Het tarief in box 3 wordt verhoogd van 36% naar 38%. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie.
10. Het heffingsvrije vermogen in box 3 wordt verlaagd met ca. 7000 euro. Dit is tijdelijk, omdat het nieuwe stelsel geen heffingsvrij vermogen meer kent.
11. De verlaging van het tarief in de eerste en tweede schijf aardgas van de energiebelasting wordt met twee jaar uitgesteld.
12. De verhoging van de renteaftrekbepanking naar 25% wordt een jaar uitgesteld (earningstripping).
13. Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband:
Een werkgever kan een maandsalaris belastingvrij uitkeren aan een werknemer als bonus voor het bereiken van een diensttijd van tenminste 25 jaar en 40 jaar. Deze regeling is in het ambtelijk rapport aanpak fiscale regelingen negatief beoordeeld op de onderbouwing voor overheidsingrijpen. Dit houdt in dat er onvoldoende duidelijk is waarom het nodig is dat de overheid langere dienstverbanden stimuleert in de huidige arbeidsmarkt. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.
14. Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m³:
Binnen de leidingwaterbelasting geldt een heffingsplafond. Dit betekent dat er alleen belasting betaald hoeft te worden over de eerste 300 m³

verbruikt water. Hierdoor betalen grootverbruikers zoals de chemische- en voedingsindustrie relatief weinig belasting over het verbruikte en worden ze niet gestimuleerd om zuinig om te gaan met water. Met deze maatregel wordt het heffingsplafond verhoogd naar 10.000 m³. Deze verhoging raakt met name de industrie en (publieke) zwembaden.

15. Afbouwen meewerkaftrek in de inkomstenbelasting (IB):

De meewerkaftrek is een regeling in de IB waardoor ondernemers van wie de partner onbetaald in de onderneming meewerkt, minder belasting over hun winst hoeven te betalen. De meewerkaftrek is in 1985 geïntroduceerd omdat destijds een verbod gold op een arbeidsovereenkomst tussen echtgenoten. Ondanks het feit dat dit verbod al in 1997 is opgeheven, bleef de meewerkaftrek bestaan. De regeling is dan ook negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.

16. Afbouwen stakingsaftrek IB :

De stakingsaftrek is een regeling in de IB voor ondernemers die stoppen (bijvoorbeeld door verkoop) waardoor er over een deel van de stakingswinst geen belasting betaald hoeft te worden om geschillen met de Belastingdienst te voorkomen. Met de huidige omvang is dat doel echter al sinds IB2001 buiten bereik. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.

17. Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen:

Over bier van kleine brouwerijen wordt een lager accijnstarief geheven dan van bier van grote brouwerijen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.

18. Halveren startersaftrek IB:

De startersaftrek is een regeling in de IB waardoor een ondernemer die minder dan 5 jaar ondernemer is (starter) minder belasting hoeft te betalen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de regeling gehalveerd. Deze regeling geldt ook voor arbeidsongeschikten maar die worden uitgezonderd van de versoering. Hun startersaftrek blijft dus ongewijzigd.

19. Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA):

De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. De korting is afhankelijk van de omvang van de investering. Bij de beoordeling van deze regeling is aangegeven dat de reden voor overheidsingrijpen discutabel is. Het zorgt mogelijk voor verstoring van het type middelen waarin wordt geïnvesteerd.

Bijlage 1: voorgaande pakketten uit vijfhoeknota 23 augustus

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Te dekken (zonder 2024)	-1701	-1757	-6	-6	-3470	0
<i>Dekkingpakket 1: envelop gerichte lastenverlichting</i>						

Infasieren koopkrachtenveloppen	1500	1000	500	0	3000	0
Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
Totaal (dekking - derving)	144	-657	494	-6	-25	0
<i>Dekkingspakket 2: binnen overig HLA</i>						
Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
Afschaffen btw verlaagd tarief op bioscopen	0	36	36	36	108	36
Afschaffen btw verlaagd tarief op dagrecreatie	0	132	132	132	396	132
Verhogen AOF premie met 0,2%-punt	550	550	550	550	2200	550
Uitstel EB verlaging (1ste en 2de schijf)	271	260	0	0	531	0
Totaal (dekking - derving)	-635	-779	712	712	10	718
<i>Dekkingspakket 3: buiten HLA</i>						
Zelfstandigenaftrek afbouwen naar €900	453	95	0	0	548	0
Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief sierteelt	0	331	331	331	993	331
Verhogen van de alcoholaccijns voor bier, wijn en gedestilleerd met 9%	105	105	105	105	420	104
Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief kappers	0	218	218	218	654	218
Verhogen AOF-premie met 0,08%-punt	215	215	215	215	860	230
Totaal (dekking - derving)	-928	-793	863	863	5	883
<i>Dekkingspakket 4: binnen domein</i>						
Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar 100.000*	0	260	260	260	780	260
Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van 57.000 naar ca. 52.000	79	79	0	0	158	0
Uitstellen HLA earningsstripping 25% met één jaar	430	0	0	0	430	0
Eindpunt 1e schijf IB 2 jaar niet extra verhogen boven indexatie	151	577	577	577	1882	577
Totaal (dekking - derving)	-941	-741	831	831	-20	837

Bijlage 2: shortlist alternatieve maatregelen invulling stelpost

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2026	2027	2028	struc.
Afschaffen btw verlaagd tarief kappers	218	218	218	218
Afschaffen btw verlaagd tarief schilderen, stukadoeren en behangen	411	411	411	411
Afschaffen btw verlaagd tarief sierteelt	331	331	331	331
Afschaffen btw verlaagd tarief isolatiewerkzaamheden	36	36	36	36

Afschaffen reisaf trek openbaar vervoer*	0	0	0	7
Afschaffen landbouwwijstelling met overgangsrecht	0	0	0	186
Afschaffen btw verlaagd tarief kampeertreinen	170	170	170	170
Afschaffen btw verlaagd tarief bioscopen	36	36	36	36
Afschaffen btw verlaagd tarief dagrecreatie	132	132	132	132
Afschaffen zelfstandigenaftrek	0	0	0	302
Afschaffen nettopensioen en nettolijfrente	0	0	0	62
Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden	66	66	66	66
Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties	46	46	46	46

To:

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

From: Persoonsgegevens

Sent: Mon 8/26/2024 8:40:43 AM

Subject: Voor akkoord; Memo Inkomstenkader Politieke Vijfhoek dinsdag

Received: Mon 8/26/2024 8:40:45 AM

[Vijfhoeknota dekking box 3 en stelpost.docx](#)

Ha Persoonsgegevens

Bijgevoegd de nota over het inkomstenkader ten behoeve van de vijfhoek morgen.
Hierin hebben we de aanpassingen verwerkt waar in de vijfhoek afgelopen vrijdag om is verzocht.

Graag ontvangen we jullie akkoord voor verzending aan AZ.
Zodat eea om 1600 verspreid kan worden aan alle deelnemers.

Met dank alvast en groeten,

Persoonsgegevens

TER ADVISERING

Aan
de leden van de politieke vijfhoeck

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Dekking box 3 en invulling stelpost fiscale regelingen

Datum
26 augustus 2024

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

In de vorige vijfhoeck zijn verschillende opties besproken voor het dekken van de derving als gevolg van de uitspraken van de Hoge Raad over box 3, en een voorstel voor de invulling van de stelpost fiscale regelingen. Op basis van de bespreking zijn er nieuwe varianten opgesteld voor de dekking van box 3, en is het pakket voor de stelpost fiscale regelingen aangepast.

Bespreekpunten

- Welke variant heeft uw voorkeur voor het dekken van de derving in 2025 en 2026 in box 3?
- Bent u akkoord met het voorgestelde pakket voor het invullen van de stelpost fiscale regelingen?

Kernpunten

- Er is een informatiepunt opgenomen (agendapunt C) over de doorwerking zorguitgaven op inkomstenkader.
- In de startnotitie voor de eerste vijfhoeck-plus van de augustusbesluitvorming is de stand van het inkomstenkader gepresenteerd. Daarbij zijn de belangrijkste dervingen en de stelpost fiscale regelingen apart toegelicht.
- Het uitgangspunt voor de dekkingspakketten is dat deze cumulatief over de kabinetsperiode (2025-2028) en structureel dekkend zijn.
- Er is geld gereserveerd op de Aanvullende Post voor de doorwerking van box 3 op de uitgaven. Dit loopt daarmee niet mee in onderstaande cijfers.

A. Varianten dekking box 3

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Te dekken (zonder 2024)	-1701	-1757	-6	-6	-3470	0
<i>Dekkingspakket 1</i>						
1 Infasieren koopkrachtveloppen Vernellen HLA verhoging Awf naar	1350	800	350	0	2500	0
2 2025	245	0	0	0	245	0
3 Uitstellen HLA verlaging box 3 met	100	100	0	0	200	0

	twee jaar						
4	Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 37%	128	120	0	0	248	
5	Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van €57.000 naar €50.000 ¹	156	146	0	0	302	0
	Totaal (dekking - derving)	278	-591	344	-6	25	0
Dekkingspakket 2							
6	Infasieren koopkrachtenveloppen	850	500	150	0	1500	0
7	Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
8	Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
9	Na terugdraaien HLA verhogen box 3 tarief naar 38%	255	242	0	0	497	0
10	Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van €57.000 naar €50.000 ¹	167	156	0	0	323	0
11	Uitstel EB verlaging (1ste en 2de schijf)	271	0	0	0	271	0
12	Uitstellen HLA earningsstripping 25% met één jaar	430	0	0	0	430	0
	Totaal (dekking - derving)	617	-759	144	-6	-4	0

- In de politieke vijfhoek+ van 23 augustus is besproken dat de dekking van de derving in box 3:
 - Een combinatie wordt van het infasieren van de koopkrachtenveloppen en dekking binnen het domein (d.w.z. pakket 1 en 4 uit de nota van vrijdag 23 augustus, zie bijlage);
 - Een incidentele dekking wordt.
- Langs deze lijn zijn twee nieuwe varianten opgesteld.
- **Pakket 1:**
 - Regel 1: er wordt 2,5 miljard euro gedekt uit de koopkrachtenveloppen (ten opzichte van 3 miljard in de eerdere variant uit de vijfhoeknota van 23 augustus).
 - Regel 2: de verhoging van de Awf-premie uit het HLA wordt een jaar vervroegd.
 - Regel 3 t/m 5: in de nieuwe varianten wordt extra gedekt binnen box 3. Dit sluit aan bij het domein van de derving en valt in dezelfde jaren. In de voorgaande pakketten uit de vijfhoeknota (zie bijlage) zat het uitstellen van de verlaging in box 3 en (in één van de pakketten) het verlagen van het heffingsvrije vermogen.
 - In de nieuwe varianten wordt incidenteel meer gedekt binnen box 3, doordat tot invoering van de hervorming het tarief wordt verhoogd van 36% naar 37% en het heffingsvrije vermogen wordt verlaagd van 57 duizend euro naar 50 duizend euro. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie en vervalt bovendien het heffingsvrij vermogen als onderdeel van box 3.

¹ De opbrengst neemt af in 2026 ten opzichte van 2025 vanwege verwachte lagere rendementen, o.a. op vastgoed.

- Daarnaast wordt de beoogde budgettaire opbrengst van het nieuwe stelsel per 2027 alsnog verlaagd met 100 miljoen euro, conform HLA.
- **Pakket 2:**
 - Regel 6: Dit pakket is een aanvulling op pakket 1, wat ervoor zorgt dat er minder uit koopkracht wordt gedekt. In dit geval is 1,5 miljard nodig uit koopkracht.
 - Regel 9: Als aanvulling op pakket 1 wordt het box 3-tarief verder verhoogd naar 38%.
 - Regel 11 & 12: ook wordt de verlaging van het tarief in de 1e en 2e schijf aardgas in de energiebelasting en de earningsstripping-maatregel met één jaar uitgesteld ten opzichte van het HLA.

B. Invulling stelpost fiscale regelingen

- Voor de invulling van de taakstelling is een pakket opgesteld. Daarbij is gekeken naar regelingen die negatief zijn geëvalueerd, om zo ook de doelmatigheid van het stelsel te verbeteren, en naar regelingen waar de prikkel (bijvoorbeeld tot verduurzaming) verbeterd kan worden.
- Op basis van het gesprek in de vijfhoek zijn de volgende maatregelen uit het pakket gehaald:
 - Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden
 - Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties
- In plaats daarvan wordt de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA) met 100 miljoen versoerd. Dit betekent een verlaging van ca. 17% van het budget.
- In de bijlage is de shortlist met alternatieve maatregelen opgenomen.

		2026	2027	2028	Struc
13	Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband	36	36	36	36
14	Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m3	37	37	37	37
15	Afbouwen meewerkaftrek in de inkomstenbelasting (IB)	2	3	5	5
16	Afbouwen stakingsaftrek IB	5	9	14	14
17	Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen	0	2	2	2
18	Halveren startersaftrek IB	61	61	61	61
19	Versoeren KIA	100	100	100	100
	Totaal	241	248	255	255
	Stelpost	250	250	250	250

C. Informatiepunt: doorwerking zorguitgaven op inkomstenkader

- MFIN en MVWS zijn overeen gekomen om een deel van de meevaller binnen de Zvw te gebruiken voor tegenvallers elders op de VWS-begroting.
- De meevaller binnen de Zvw leidt tot lagere premie-inkomsten, en lagere uitgaven aan de zorgtoeslag. Conform begrotingsregels, moeten de lasten worden verzwaard voor het deel van de Zvw-meevaller dat elders is ingezet aan de uitgavenkant (om een negatief saldo-effect te voorkomen).

- Zoals eerder in de vijfhoek aangegeven gebeurt dit via TES (voor het deel dat bij burgers terecht komt volgens de BLO-indeling) en AOF (voor het deel dat bij bedrijven terecht komt).

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Schuif Zvw naar wlz	-868	-440	-361	-379	-381	-362
Doorwerking op nominale premie		-220	-181	-189	-190	-181
Daling uitgaven aan zorgtoeslag		84	70	74	75	71
Doorwerking op IAB premie		-220	-181	-189	-190	-181
Lastenverwaring TES (voor deel burgers)		213	174	181	182	173
Lastenverwaring AOF (voor deel bedrijven)		143	117	123	124	118

Toelichting maatregelen

1. Infasieren van de koopkrachtenveloppen uit het HLA.
2. De in het HLA afgesproken verhoging van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
3. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
4. Het tarief in box 3 wordt verhoogd van 36% naar 37%. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie.
5. Het heffingsvrije vermogen in box 3 wordt verlaagd met ca. 7000 euro. Dit is tijdelijk, omdat het nieuwe stelsel geen heffingsvrij vermogen meer kent.
6. Infasieren van de koopkrachtenveloppen uit het HLA.
7. De in het HLA afgesproken verhoging van de Awf-premie wordt een jaar naar voren gehaald.
8. De verlaging van het box 3-tarief uit het HLA wordt uitgesteld tot 2027, als het nieuwe stelsel in gaat.
9. Het tarief in box 3 wordt verhoogd van 36% naar 38%. Deze dekking is tijdelijk van aard: als het nieuwe stelsel in gaat, vervalt deze tariefsmutatie.
10. Het heffingsvrije vermogen in box 3 wordt verlaagd met ca. 7000 euro. Dit is tijdelijk, omdat het nieuwe stelsel geen heffingsvrij vermogen meer kent.
11. De verlaging van het tarief in de eerste en tweede schijf aardgas van de energiebelasting wordt met twee jaar uitgesteld.
12. De verhoging van de renteaftrekbepanking naar 25% wordt een jaar uitgesteld (earningstripping).
13. Afschaffen vrijstelling uitkering bij 25- en 40 jarig dienstverband:
Een werkgever kan een maandsalaris belastingvrij uitkeren aan een werknemer als bonus voor het bereiken van een diensttijd van tenminste 25 jaar en 40 jaar. Deze regeling is in het ambtelijk rapport aanpak fiscale regelingen negatief beoordeeld op de onderbouwing voor overheidsingrijpen. Dit houdt in dat er onvoldoende duidelijk is waarom het nodig is dat de overheid langere dienstverbanden stimuleert in de huidige arbeidsmarkt. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.
14. Verhogen heffingsplafond belasting op leidingwater naar 10.000 m³:
Binnen de leidingwaterbelasting geldt een heffingsplafond. Dit betekent dat er alleen belasting betaald hoeft te worden over de eerste 300 m³

verbruikt water. Hierdoor betalen grootverbruikers zoals de chemische- en voedingsindustrie relatief weinig belasting over het verbruikte en worden ze niet gestimuleerd om zuinig om te gaan met water. Met deze maatregel wordt het heffingsplafond verhoogd naar 10.000 m³. Deze verhoging raakt met name de industrie en (publieke) zwembaden.

15. **Afbouwen meewerkaf trek in de inkomstenbelasting (IB):**
De meewerkaf trek is een regeling in de IB waardoor ondernemers van wie de partner onbetaald in de onderneming meewerkt, minder belasting over hun winst hoeven te betalen. De meewerkaf trek is in 1985 geïntroduceerd omdat destijds een verbod gold op een arbeidsovereenkomst tussen echtgenoten. Ondanks het feit dat dit verbod al in 1997 is opgeheven, bleef de meewerkaf trek bestaan. De regeling is dan ook negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.
16. **Afbouwen stakingsaf trek IB :**
De stakingsaf trek is een regeling in de IB voor ondernemers die stoppen (bijvoorbeeld door verkoop) waardoor er over een deel van de stakingswinst geen belasting betaald hoeft te worden om geschillen met de Belastingdienst te voorkomen. Met de huidige omvang is dat doel echter al sinds IB2001 buiten bereik. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt de regeling stapsgewijs afgebouwd.
17. **Afschaffen verlaagd accijnstarief kleine brouwerijen:**
Over bier van kleine brouwerijen wordt een lager accijnstarief geheven dan van bier van grote brouwerijen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid, doelmatigheid en onderbouwing voor overheidsingrijpen. Met deze maatregel wordt deze regeling afgeschaft.
18. **Halveren startersaf trek IB:**
De startersaf trek is een regeling in de IB waardoor een ondernemer die minder dan 5 jaar ondernemer is (starter) minder belasting hoeft te betalen. Deze regeling is negatief geëvalueerd op doeltreffendheid. Met deze maatregel wordt de regeling gehalveerd. Deze regeling geldt ook voor arbeidsongeschikten maar die worden uitgezonderd van de versoering. Hun startersaf trek blijft dus ongewijzigd.
19. **Kleinschaligheidsinvesteringsaf trek (KIA):**
De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. De korting is afhankelijk van de omvang van de investering. Bij de beoordeling van deze regeling is aangegeven dat de reden voor overheidsingrijpen discutabel is. Het zorgt mogelijk voor verstoring van het type middelen waarin wordt geïnvesteerd.

Bijlage 1: voorgaande pakketten uit vijfhoeknota 23 augustus

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2025	2026	2027	2028	Cumulatief	Struc
Te dekken (zonder 2024)	-1701	-1757	-6	-6	-3470	0
<i>Dekkingpakket 1: envelop gerichte lastenverlichting</i>						

Infasieren koopkrachtenveloppen	1500	1000	500	0	3000	0
Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
Totaal (dekking - derving)	144	-657	494	-6	-25	0
<i>Dekkingspakket 2: binnen overig HLA</i>						
Versnellen HLA verhoging Awf naar 2025	245	0	0	0	245	0
Afschaffen btw verlaagd tarief op bioscopen	0	36	36	36	108	36
Afschaffen btw verlaagd tarief op dagrecreatie	0	132	132	132	396	132
Verhogen AOF premie met 0,2%-punt	550	550	550	550	2200	550
Uitstel EB verlaging (1ste en 2de schijf)	271	260	0	0	531	0
Totaal (dekking - derving)	-635	-779	712	712	10	718
<i>Dekkingspakket 3: buiten HLA</i>						
Zelfstandigenaftrek afbouwen naar €900	453	95	0	0	548	0
Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief sierteelt	0	331	331	331	993	331
Verhogen van de alcoholaccijns voor bier, wijn en gedestilleerd met 9%	105	105	105	105	420	104
Fiscale regeling: afschaffen verlaagd btw-tarief kappers	0	218	218	218	654	218
Verhogen AOF-premie met 0,08%-punt	215	215	215	215	860	230
Totaal (dekking - derving)	-928	-793	863	863	5	883
<i>Dekkingspakket 4: binnen domein</i>						
Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar 100.000*	0	260	260	260	780	260
Uitstellen HLA verlaging box 3 met twee jaar	100	100	0	0	200	0
Heffingsvrij vermogen in box 3 verlagen van 57.000 naar ca. 52.000	79	79	0	0	158	0
Uitstellen HLA earningsstripping 25% met één jaar	430	0	0	0	430	0
Eindpunt 1e schijf IB 2 jaar niet extra verhogen boven indexatie	151	577	577	577	1882	577
Totaal (dekking - derving)	-941	-741	831	831	-20	837

Bijlage 2: shortlist alternatieve maatregelen invulling stelpost

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2026	2027	2028	struc.
Afschaffen btw verlaagd tarief kappers	218	218	218	218
Afschaffen btw verlaagd tarief schilderen, stukadoeren en behangen	411	411	411	411
Afschaffen btw verlaagd tarief sierteelt	331	331	331	331
Afschaffen btw verlaagd tarief isolatiewerkzaamheden	36	36	36	36

Afschaffen reisaf trek openbaar vervoer*	0	0	0	7
Afschaffen landbouwwijstelling met overgangsrecht	0	0	0	186
Afschaffen btw verlaagd tarief kampeertreinen	170	170	170	170
Afschaffen btw verlaagd tarief bioscopen	36	36	36	36
Afschaffen btw verlaagd tarief dagrecreatie	132	132	132	132
Afschaffen zelfstandigenaftrek	0	0	0	302
Afschaffen nettopensioen en nettolijfrente	0	0	0	62
Afschaffen verlaagde btw tarief schoonmaakwerkzaamheden	66	66	66	66
Afschaffen verlaagde btw tarief reparaties	46	46	46	46

TER INFORMATIE
Aan

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Overzichtsnota voor archivering stukken
augustusbesluitvorming

Datum
27 augustus 2024

Notanummer
2024-0000427641

Bijlagen
geen

Aanleiding

De afgelopen weken hebben wij u meerdere stukken per mail bezorgd. Dit omdat het niet altijd mogelijk was u stukken tijdig te doen toekomen via de formele lijn in digidoc. Met deze nota worden deze stukken gebundeld ter archivering. Deze stukken zullen na de besluitvorming meegaan met de actieve openbaarmaking

Kernpunten

- De stukken die worden gearchiveerd zijn:
 - Nota's voor verschillende vijfhoeken.
 - Annotaties voor vijfhoeken.
 - Bespreekstukken voor overleg met de MP.
 - Een aantal losse verzoeken, zoals over de inkomstenraming.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

memo

Overleg MP en vice-MPs

Aanleiding

Het verzoek van de Politieke Vijfhoek van 27 augustus was om te kijken of vergelijkbare resultaten kunnen worden bereikt in de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden, zonder de huurtoeslagintensivering uit te stellen naar 2026.

Dat is mogelijk, door het bevriezen van de dubbele algemene heffingskorting in de hoogte van de bijstand uit te stellen naar 2026. Dit memo illustreert dat aan de hand van pakketten 2 en 3b uit het memo van 27 augustus. Deze beweging is mogelijk voor alle pakketten uit dat memo.

De memo's van de Vijfhoek van 23 augustus en van 27 augustus zijn bijgevoegd.

Bespreekpunten

- Wilt u de envelop lastenverlichting middeninkomens infaseren?
- Wilt u de totale lastenverlichting invullen via een nieuwe eerste schijf in de inkomstenbelasting (zichtbaar lagere tarieven voor lage en middengroepen) of wilt u verder sturen op de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden in de kabinetsperiode via:
 - Een verhoging van de arbeidskorting?
 - Een verlaging van de algemene heffingskorting?
- Wilt u specifiek op 2025 bijsturen op de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden via:
 - Het uitstellen van een deel van de intensivering van de huurtoeslag?
 - Het uitstellen van de bevriezing van de dubbele AHK in de hoogte van de bijstand, en de intensivering in de huurtoeslag wel zo veel mogelijk in 2025 neer laten slaan?

Leeswijzer:

- Paragraaf 1 beschrijft de invulling van de pakketten.
- Paragraaf 2 illustreert de resultaten van de doorrekeningen.

1. Toelichting pakketten

- In de pakketten is net als eerder:
 - Het kindgebonden budget (WKB) gericht gemaakt om de kinderarmoededoelstelling binnen bereik te brengen.
 - De middelen in de huurtoeslag ingezet om de armoede te verlagen en om de marginale druk te verlagen en de huurtoeslag te vereenvoudigen.
- In de maatregelen is infasering (conform dekkingspakket 1) verwerkt, waardoor incidenteel middelen vrijvallen die kunnen bijdragen aan de dekkingsopgave. Andere dekkingsopties voor de tegenvallers in box 3 zijn nog niet verwerkt. De dekkingsopties kunnen ook effect hebben op de koopkrachtuitkomsten.
- Ook de doorwerking van de zorguitgaven op het inkomstenkader, zoals aangekondigd in de nota over het inkomstenkader, zijn nog niet verwerkt in het koopkrachtbeeld. Volgens onze eerste berekeningen zijn er geen koopkrachteffecten ten gevolge van de zorguitgavenbesluitvorming in 2025 te verwachten. De zorgpremies dalen met ongeveer € 30 in 2025. Daar staat een verhoging in tarief eerste schijf tegenover. Door automatische doorwerking krijgen de lagere inkomens ook minder zorgtoeslag. Onder de streep zijn er geen effecten op de koopkracht van 2025 te verwachten.
- Daarnaast is de WOZ-ontwikkeling in 2025 te hoog geraamd in de cMEV. Dit kan zorgen voor een kleine opwaartse bijstelling van de koopkrachtontwikkeling in de hoogste inkomensgroepen. Dit is nog niet verwerkt in dit memo.
- Het scherper richten van middelen op een bepaald doel vraagt het aanbrengen van weging tussen de doelen. Er bestaat geen slimme vormgeving van pakketten die alle doelstellingen simultaan kan verwezenlijken.
- Na de bespreking in de Vijfhoek is de infasering van de huurtoeslagintensivering aangepast, zodat de middelen grotendeels in 2025 worden ingezet.
 - De huurtoeslag wordt in 2025 met circa € 7,50 per maand verhoogd voor alle huurtoeslag ontvangers. Daarnaast worden de afbouwpaden geharmoniseerd. Dit wordt in 2025 nauwkeurig nagebootst in het afbouwtraject van de huurtoeslag. In 2026 wordt deze lineaire afbouw dan officieel vormgegeven.
 - In 2026 resteert dan nog een verhoging van € 4 per maand. Dit doet precies de geplande verlaging in 2026 teniet, die volgt uit het bestaande wetsvoorstel vereenvoudiging huurtoeslag (max huurgrens). Zo wordt een jojo-effect voorkomen.
- De grotere verhoging van de huurtoeslag in 2025 vergroot het koopkrachtverschil tussen uitkeringsgerechtigden en werkenden. Om de koopkrachtplus van uitkeringsgerechtigden weer te beperken, kan de bevrozing van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting in de bijstand een jaar worden uitgesteld (2026-2028). In het HLA stond de bevrozing in de jaren 2025, 2026 en 2027.
 - Door uitstel van de bevrozing daalt de bijstand in 2025 t/m 2027 ten opzichte van de basis.
- De uitwerking laat zien dat met deze schuif van de huurtoeslag naar 2025 en de bevrozing van de dubbele AHK naar 2026, de resultaten bijna hetzelfde zijn als in het memo van de Politieke Vijfhoek van 27 augustus (bijgevoegd). De varianten uit het vorige memo geven daarmee de keuzeruimte en de verschillende knoppen die inzetbaar zijn goed weer.
- Dit memo geeft een overzicht van de volgende resultaten:
 - Pakket 2 (drie schijven) met infasering van de lastenverlichting, zoals in het memo van de Vijfhoek van 23 augustus.
 - Pakket 2 (drie schijven) met infasering van de lastenverlichting en uitstel van een deel van de huurtoeslagintensivering, zoals in het memo van de Vijfhoek van 27 augustus.
 - *NB: De infasering van de lastenverlichting is nog enigszins veranderd ten opzichte van memo 23 augustus.*
 - Nieuwe invulling pakket 2 (drie schijven) met infasering van de lastenverlichting, en uitstel van de bevrozing van de dubbele AHK. De huurtoeslagintensivering gaat zo veel mogelijk in per 2025.

Datum
27 augustus 2024

- o Pakket 3b (drie schijven en verlaging AHK) met infasering van de lastenverlichting en uitstel van een deel van de huurtoeslagintensivering, zoals in het memo van de Vijfhoek van 27 augustus.
- o Nieuwe invulling pakket 3 (drie schijven en verlaging AHK) met infasering van de lastenverlichting en uitstel van de bevroering van de dubbele AHK. De huurtoeslagintensivering gaat zo veel mogelijk in per 2025.

2. Resultaten van de doorrekeningen

Tabel 1. Cumulatief koopkrachtbeeld (gemiddeld) per jaar 2025-2028

Inkomensgroep	Basis	Datum				
		Pakket 2 fasering lasten- verlichting (memo 23-8)*	Pakket 2 fasering lasten- verlichting en huurtoeslag (memo 27-8)	Pakket 2, fasering lasten- verlichting en uitstel dubbele AHK	Pakket 3b v fasering lasten- verlichting en huurtoeslag (memo 27-8)	Pakket 3b Fasering lasten- verlichting en uitstel dubbele AHK
1e (<=111% WML)	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,7%
2e (111-177% WML)	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
3e (177-271% WML)	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
5e (>398% WML)	0,8%	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%
Inkomensbron						
Werkenden	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Uitkeringsgerechtigden	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%
Gepensioneerden	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Huishoudtype						
Tweeverdieners	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Alleenstaanden	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%
Alleenverdieners	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Kinderen						
Huishoudens met kinderen	0,6%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
Huishoudens zonder kinderen	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Alle huishoudens	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%

*In pakket 2 van memo 23-8 werd nog uitgegaan van een grotere dekkingsopgave uit de koopkracht. Indien deze variant wenselijk wordt bevonden, wordt de nieuwe reeks verwerkt.

- De cumulatieve mediane koopkrachtontwikkeling in de periode 2025-2028 komt in alle pakketten uit op +0,8% gemiddeld per jaar.
- Met uitstel van de dubbele AHK in plaats van uitstel van de huurtoeslag verandert er zeer weinig aan het cumulatieve beeld. Alleen de laagste inkomensgroep heeft -0,1%-punt in pakket 3b met uitstel dubbele AHK.

Tabel 2. Pakket 2 met infasering van lastenverlichting, conform memo 23 augustus.

Inkomensgroep	2025 Basis	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,7%	1,0%	0,5%	1,0%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,4%	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	1,0%	0,6%	0,8%	0,8%	1,0%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,5%	0,6%	0,9%	1,0%
5e (>398% WML)	0,7%	0,4%	0,6%	0,8%	1,1%
Inkomensbron					
Werkenden	1,0%	0,6%	0,6%	0,8%	1,1%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	1,9%	0,5%	0,6%	0,9%
Gepensioneerden	1,0%	0,7%	1,1%	1,3%	0,7%
Huishoudtype					
Tweeverdieners	0,9%	0,6%	0,7%	0,9%	1,0%
Alleenstaanden	1,3%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%
Alleenverdieners	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%	1,1%
Kinderen					
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,5%	0,3%	0,8%	0,9%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	0,7%	0,7%	0,8%	1,1%
Alle huishoudens	1,0%	0,7%	0,7%	0,9%	0,9%

- Tabel 2 toont de koopkrachteffecten van pakket 2, met alleen infasering van de lastenverlichting. Deze tabel stond eerder in het memo van de Politieke Vijfhoek van 23-8. Hierin werd nog uitgegaan van een grotere dekkingsopgave uit de koopkracht. Indien deze variant wenselijk wordt bevonden, wordt de nieuwe reeks verwerkt.

Tabel 3. Koopkracht pakket 2 per jaar, zoals in memo 27-8 (uitstel deel huurtoeslagintensivering naar 2026)

Inkomensgroep	2025 Basis	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,7%	0,8%	0,9%	1,0%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,4%	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	1,0%	0,7%	0,7%	0,8%	0,9%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,6%	0,6%	0,8%	1,0%
5e (>398% WML)	0,7%	0,5%	0,5%	0,8%	1,1%
Inkomensbron					
Werkenden	1,0%	0,7%	0,6%	0,8%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	1,5%	0,8%	0,6%	0,8%
Gepensioneerden	1,0%	0,5%	1,1%	1,2%	0,7%
Huishoudtype					
Tweeverdieners	0,9%	0,6%	0,6%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	0,8%	0,8%	0,9%	0,8%
Alleenverdieners	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%	1,0%
Kinderen					
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,6%	0,3%	0,8%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	0,8%	0,7%	0,7%	1,1%
Alle huishoudens	1,0%	0,7%	0,8%	0,9%	0,9%

- In deze variant is infasering van de lastenverlichting verwerkt. Daarnaast is gestuurd op de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden, door de intensivering van de huurtoeslag deels uit te stellen.

Tabel 4. Koopkrachtbeeld pakket 2 per jaar, met uitstel dubbele AHK

Inkomensgroep	2025 Basis	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,7%	1,0%	0,6%	1,0%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,4%	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	1,0%	0,7%	0,8%	0,8%	0,9%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,6%	0,6%	0,8%	1,0%
5e (>398% WML)	0,7%	0,5%	0,6%	0,8%	1,1%
Inkomensbron					
Werkenden	1,0%	0,7%	0,6%	0,8%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	1,5%	0,5%	0,6%	1,0%
Gepensioneerden	1,0%	0,7%	1,1%	1,3%	0,7%
Huishoudtype					
Tweeverdieners	0,9%	0,6%	0,7%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	0,9%	0,8%	0,9%	0,8%
Alleenverdieners	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%	1,0%
Kinderen					
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,6%	0,3%	0,8%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	0,8%	0,7%	0,8%	1,0%
Alle huishoudens	1,0%	0,7%	0,7%	0,9%	0,9%

- In deze variant is infasering van de lastenverlichting verwerkt. Daarnaast is gestuurd op de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden, door het bevriezen van de dubbele AHK uit te stellen.
- Door het uitstellen van de huurtoeslag naar 2026 in het vorige memo was het verschil in de koopkrachtontwikkeling tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden 0,8%-punt in 2025 en 0,2%-punt in 2026.
- In 2025 is de verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden met uitstel van de bevroering van de dubbele AHK hetzelfde als bij uitstel van de huurtoeslag. In 2026 is de koopkrachtontwikkeling van werkenden 0,1%-punt hoger dan van uitkeringsgerechtigden.

Tabel 5. Koopkrachtbeeld pakket 3b per jaar, zoals in vorig memo (uitstel deel huurtoeslagintensivering naar 2026)

Inkomensgroep	2025 Basis	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,7%	0,3%	0,9%	1,1%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,4%	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	1,0%	0,7%	0,7%	0,8%	0,9%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,6%	0,6%	0,8%	1,0%
5e (>398% WML)	0,7%	0,5%	0,5%	0,8%	1,1%
Inkomensbron					
Werkenden	1,0%	0,7%	0,6%	0,8%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	0,7%	0,8%	0,6%	0,9%
Gepensioneerden	1,0%	0,5%	1,1%	1,3%	0,8%
Huishoudtype					
Tweeverdieners	0,9%	0,6%	0,6%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	0,7%	0,9%	0,9%	0,9%
Alleenverdieners	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%	1,0%
Kinderen					
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,6%	0,3%	0,8%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	0,8%	0,7%	0,7%	1,1%
Alle huishoudens	1,0%	0,6%	0,8%	0,9%	0,9%

Tabel 6. Koopkrachtbeeld pakket 3b per jaar (met uitstel dubbele AHK)

Inkomensgroep	2025 Basis	2025	2026	2027	2028
1e (<=111% WML)	1,7%	0,5%	0,7%	1,1%	0,8%
2e (111-177% WML)	1,4%	1,0%	1,0%	1,0%	0,8%
3e (177-271% WML)	1,0%	0,6%	0,8%	0,8%	0,9%
4e (271-398% WML)	0,8%	0,6%	0,6%	0,8%	1,0%
5e (>398% WML)	0,7%	0,5%	0,6%	0,8%	1,0%
Inkomensbron					
Werkenden	1,0%	0,7%	0,6%	0,8%	1,0%
Uitkeringsgerechtigden	2,6%	0,8%	0,6%	0,6%	1,0%
Gepensioneerden	1,0%	0,5%	1,1%	1,3%	0,7%
Huishoudtype					
Tweeverdieners	0,9%	0,6%	0,7%	0,9%	0,9%
Alleenstaanden	1,3%	0,8%	0,8%	0,9%	0,9%
Alleenverdieners	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%	1,0%
Kinderen					
Huishoudens met kinderen	0,8%	0,6%	0,3%	0,8%	0,8%
Huishoudens zonder kinderen	1,1%	0,8%	0,7%	0,7%	1,0%
Alle huishoudens	1,0%	0,7%	0,7%	0,9%	0,9%

- Door het uitstellen van de huurtoeslag naar 2026 in het vorige memo was de koopkrachtontwikkeling in pakket 3b tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden gelijk in 2025. In 2026 bedroeg het verschil 0,2%-punt.
- Met uitstel van de dubbele AHK is de koopkrachtontwikkeling van uitkeringsgerechtigden in 2025 0,1%-punt beter dan van werkenden. In 2026 is de koopkrachtontwikkeling gelijk.